รายงานการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

A study model city of the creative economy to development the learning communities: Case study Mahasarakham province.

โดย

พระมหาไสว สิริปญฺโญ

พระครูสมุห์เฉวียน กตปุญฺโญ, ดร.

นายไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๖๑

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610761096

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

A study model city of the creative economy to development the learning communities: Case study Mahasarakham province.

โดย

พระมหาไสว สิริปญฺโญ

พระครูสมุห์เฉวียน กตปุญฺโญ, ดร.

นายไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๖๑

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610761096

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

A study model city of the creative economy to development the learning communities: Case study Mahasarakham province

By

Phramahasawai Siripanyo
Dr. Phrakhrusmuchawian Katapunyo
Mr. Chaisit Udomchoknamon
Mahaculalongkornrajavidyalaya University Ubonrachathani Campus

B.E. 2561

Research Project Funded by Mahaculalongkornrajavidyalaya University
MCU RS 610761096

(Copyright by Mahaculalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานวิจัย: ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย: พระมหาไสว สิริปญฺโญ (เถาว์ยา),
พระครูสมุห์เฉวียน กตปุญฺโญ, ดร.,
นายไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๑

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีจุดประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในต่างประเทศ ๒) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย ๓) เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังนี้ กลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางดานวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน

ผลการวิจัยพบว่า ประชนชาวมหาสารคามเป็นคนที่มีความดีงามและเพียบพร้อมด้วยภูมิความรู้มากมาย ตามวิวัฒนาการของบ้านเมือง และพัฒนาการของผู้คนและสังคมก้าวหน้า สู่วิถีชีวิตที่เรียบง่าย รักสันติ เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขา มีแม่น้ำชีไหลผ่าน ซึ่งเป็นเมืองสงบจึงเหมาะกับการเป็นที่ตั้งสถานศึกษาต่างๆ ทุกระดับ จึงเป็นที่มาของคำว่า เมืองแห่งการศึกษา หรือ ตักสิลานคร จุดเด่นความเป็นตักสิลานครคือ จังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่ง สามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศ จึงเป็นจุดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดจึงได้ส่งโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชนภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่ ๑. ทุนความรู้คือ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนมากกว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ศึกษาวิจัย ๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์หมายถึง คนซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญคณาจารย์ นิสิต นักศึกษาปราชญ์ชาวบ้านมากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คนที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน ๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมอาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่างๆ ชุมชนวัฒนธรรม และชุมชนประวัติศาสตร์ ซึ่งทั้งสามส่วนได้หล่อหลอมองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม โดยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต
มจร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Research Title: A study model city of creative economy for development the learning communities: Case study Mahasarakham province.

Researchers: Phramahasawai Siripanyo (Thaoya),
Phrakhrusmuchawian Katapunyo, Dr.,
Mr. Chaisit Udomchoknamon

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Ubonratchathani Campus

Fiscal Year: 2561/2018

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

This research entitled “A study model city of creative economy for development in the learning communities: Case study Mahasarakham province.” has three purposes: (1) to study the model city of creative economy in abroad; (2) to study the model city of creative economy in Thailand; (3) to present the Model city of the creative economy to develop into a learning community in Mahasarakham province. The researcher uses the qualitative research methodology by defining. The target group is as follows. The target groups in qualitative research are key informants in the interview. Purposive sampling was used to classify informants as 5 government officials, 5 state enterprises, 5 economists, 5 culture and temple, 5 education groups.

This research found that Mahasarakham people are good people with good knowledge and there are much knowledge according to the evolution of the country and the development of people and progressive society to the peace of Mind. It is a society of wisdom and prosperous, respectively. Mahasarakham province, There is no mountain in the middle of the east which is the Chi River flows through. It is a peaceful city, so it is suitable for all levels of education. It is the origin of the word "City of Education" or "Takkasilanakhon". The Takkasilanakhon or Mahasarakham province is many of the top-level study. It can produce quality labor resources to meet the needs of technology and business. This is in line with the economic needs and development paths of the country. It is the highlight of Mahasarakham. The

province has sent a project to the city of learning to the community Development under the 3 part concepts. That is (1) Knowledge capital means wisdom, technology, creativity from the studies Institute such as Mahasarakham University, Mahasarakham Rajabhat University, Nursing Srimahasarakham University, Institute of Physical Education, technology College, Vocational College, and the Agricultural College offers over 1,000 courses for learning and research. (2) Human resources: In Mahasarakham province, There are people more than 100,000 who are the qualified teachers, faculty members, students, educators to powered the study and community development. (3) Communities, the most of whom are agricultural workers. Supplementary work is the production of handicrafts. There are community of Culture and the historical community. These three parts have molded to be the knowledge develops the products and services to be the unique identity of Mahasarakham. It is considered by the selection committee to be one of the top 10 creative economy cities in the country.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ กรณีจังหวัดมหาสารคาม A study model city of the creative economy to development the learning communities: Case study Mahasarakham province ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ เพราะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณพระครูกิตติคุโณภาส รองอธิการบดี มหาวิทยามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ซึ่งท่านได้เมตตาออกหนังสือนำในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล พระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ., ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงงานวิจัยชิ้นนี้มีท่านอาจารย์ ผศ. ดร. บุญเลิศ ราโชติเป็นต้น พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเสวี เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตอุบลราชธานี ได้ช่วยเอื้อเฟื้อในการนำทีมลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และต้องขอขอบคุณอย่างสุดซึ้งจากการได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่จำเป็นในงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่อาจกล่าวเอ่ยนามไว้ที่นี้ได้หมด

ท้ายที่สุดขออุทิศและมอบคุณงามความดีอันเกิดจากงานวิจัยนี้แด่บิดามารดาครูอาจารย์ และท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระมหาไสว สิริปญฺโญ (เถาว์ยา) และคณะ

๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย..... ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ค
กิตติกรรมประกาศ..... จ
สารบัญ..... ฉ
สารบัญรูปภาพ..... ฌ

บทที่ ๑ บทนำ..... ๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... ๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... ๙
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ..... ๙
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย..... ๑๐
๑.๔.๑ ขอบเขตด้านพื้นที่..... ๑๐
๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร..... ๑๐
๑.๔.๓ ขอบเขตด้านเนื้อหา..... ๑๐
๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา..... ๑๐
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ..... ๑๐
๑.๖ กรอบแนวคิด..... ๑๓
๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ๑๓
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย..... ๑๗

บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ๑๘
๒.๑ แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศ..... ๑๘
๒.๑.๑ สหราชอาณาจักร..... ๑๙
๒.๑.๒ ประเทศเกาหลีใต้..... ๒๑
๒.๑.๓ ประเทศญี่ปุ่น..... ๒๔
๒.๑.๔ ประเทศอินเดีย..... ๒๘
๒.๑.๕ ประเทศมาเลเซีย..... ๓๐
๒.๒ แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย..... ๓๖
๒.๑.๑ ความหมายทั่วไปของแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์..... ๓๖

๒.๑.๒ แนวทางการเลือกเมืองต้นแบบ ๒ ประการ..... ๓๖
๒.๒.๓ ลักษณะเด่นของชุมชนสร้างสรรค์ของไทย ๒ ประการ..... ๓๘
๒.๒.๔ รูปแบบชุมชนสร้างสรรค์ที่น่าสนใจของไทย..... ๓๙
๑) ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาคร..... ๓๙
๒) มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรี..... ๔๔
๓) ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของงังหวัดมหาสารคาม..... ๕๑
๒.๓ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย..... ๕๕
๒.๓.๑ แนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์..... ๕๕
๒.๓.๒ ผู้นำชุมชนกับวิสัยทัศน์..... ๕๕
๒.๓.๓ บทบาทภาครัฐในการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อน..... ๕๖
๒.๔ แนวคิดเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาในประเทศไทย..... ๕๖
๒.๔.๑ ความหมายและที่มาของชุมชนแห่งการเรียนรู้..... ๕๗
๒.๔.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต..... ๕๗
๒.๔.๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๙..... ๕๘
๒.๔.๔ หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้..... ๕๙
๒.๔.๕ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ..... ๖๐
๒.๔.๖ แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ..... ๖๑
๒.๔.๗ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงเสมือน..... ๖๑
๒.๔.๘ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เฉพาะสาขา..... ๖๒
๒.๔.๙ ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้..... ๖๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ๖๖

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย..... ๗๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย..... ๗๐
๓.๒ พื้นที่การวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... ๗๑
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย..... ๗๓
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล..... ๗๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล..... ๗๔
๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย..... ๗๕

บทที่ ๔ วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์..... ๗๖

๔.๑ วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศ..... ๗๖

๔.๒ วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย..... ๘๖

๔.๓ วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม..... ๙๒

๔.๔ องค์ความรู้รูปแบบเมืองต้นแบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนา ๙๖

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... ๑๐๙

๕.๑ สรุปผลการวิจัย..... ๑๐๙

๕.๒ อภิปรายผล..... ๑๑๑

๕.๓ ข้อเสนอแนะ..... ๑๑๓

บรรณนานุกรม..... ๑๑๔

ภาคผนวก..... ๑๑๘

ภาคผนวก ก บทความวิจัย..... ๑๑๙

ภาคผนวก ข กิจกรรมเกี่ยวข้องกับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์..... ๑๓๘

ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์..... ๑๓๙

ภาคผนวก ง หนังสือราชการ..... ๑๔๑

ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม..... ๑๗๐

ภาคผนวก ฉ รูปภาพกิจกรรม..... ๑๗๒

ภาคผนวก ช แบบสรุปโครงการ..... ๑๗๗

ประวัติผู้วิจัย..... ๑๘๓

สารบัญรูปภาพ

ภาพประกอบที่ **หน้า**

๑. กรอบแนวคิดในการวิจัย..... ๑๓
๒. แผนภาพที่ ๔.๑ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์..... ๙๘
๓. แผนภาพที่ ๔.๒ หลักการและรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้..... ๑๐๑

ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต
มจร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยอัตราการเติบโตจะอยู่ที่ ๓.๓-๓.๖ % ในปีหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐) ท่ามกลางแรงกดดันเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นจากราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ที่ปรับตัวสูงขึ้น เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาและเศรษฐกิจประเทศกำลังพัฒนามีอัตราการเติบโตสูงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงตัวเลขเฉลี่ยจีดีพีโลกให้ปรับตัวดีขึ้น คาดว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ระดับ ๑.๘-๒ % ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศตลาดเกิดใหม่มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ ๔.๖-๕ % ระบบการค้าโลกจะเผชิญแรงกดดันของลัทธิกีดกันทางการค้าและความเป็นชาตินิยมทางเศรษฐกิจมากขึ้น กระแสโลกาภิวัฒน์การเปิดเสรีจะหันมาให้น้ำหนักกับการทำข้อตกลงทางการค้าและหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจแบบทวิภาคีมากขึ้นกว่าระบบพหุภาคี ความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรปจะถูกสั่นคลอนโดยพรรคการเมืองขวาจัดหรือซ้ายจัดที่กำลังก้าวเข้ามามีอำนาจของรัฐบาลในยุโรปหลายประเทศ[๑]

กลุ่มประเทศอาเซียนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยที่ ๕-๖ % โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่ามีอัตราการเติบโตสูงต่อเนื่อง ส่งผลบวกต่อการค้าชายแดนภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยปีหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐) น่าจะเป็นปีที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวดีที่สุดในรอบสี่ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (เศรษฐกิจไทยเติบโตได้ ๖.๕ % ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลังมหาอุทกภัยน้ำท่วม) โดยคาดการณ์ว่าอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมจะอยู่ที่ ๓.๖-๔.๒ % ภาคการลงทุนเอกชนและภาคการท่องเที่ยวจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ภาคส่งออกฟื้นตัวเป็นบวกเล็กน้อยและภาคการบริโภคกระเตื้องขึ้นต่อเนื่อง ดุลการค้าเกินดุลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ ๓๓.๖ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลไม่ต่ำกว่า ๔๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การนำเข้าเพื่อการลงทุนมากขึ้น อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นจากราคาพืชผลเกษตร การปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำและราคาพลังงานโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่แล้ว กิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากจะเป็นปีที่จะมีการ

---

[๑]แนวโน้มเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๐. แหล่งที่มา : www.logistics๒day.com, สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

เลือกตั้งโดยคาดว่าภาคการลงทุนโดยรวมจะเติบโตได้อย่างน้อย ๕.๕ % การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่ำ ๓ % การส่งออกเริ่มฟื้นตัวทำให้กำลังการผลิตลดลงและเริ่มกระตุ้นให้เกิดความต้องการลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิต ความมีเสถียรภาพในระยะเปลี่ยนผ่านทำให้เกิดความมั่นใจของนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของบรรษัทข้ามชาติที่ต้องการใช้ไทยเป็นฐานการผลิตส่งออกในประชาคมอาเซียนเริ่มขยับเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น การลงทุนก่อสร้างของเอกชนมีความสัมพันธ์ตามการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคมขนส่ง หากมีความคืบหน้าตามเป้าหมายจะดึงให้การลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงทางบวก (Positive Correlation) กับการขยายตัวของภาคส่งออก ภาคบริโภคกระเตื้องขึ้นโดยขยายตัวได้ที่ระดับ ๒.๕-๓ % ภาคการบริโภคฟื้นตัวไม่มากเพราะระดับรายได้ประชาชนโดยทั่วไปไม่เพิ่มขึ้นมาก ความไม่มั่นคงในงานลดลงจากการนำเทคโนโลยีมาทดแทนในการทำงานมากขึ้น ตำแหน่งงานในอุตสาหกรรมหรือกิจการที่มีภาวะฟองสบู่ เช่น สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะทีวีดิจิตอล ธุรกิจโฆษณาประชาสัมพันธ์ กิจการอุดมศึกษากิจการธนาคารธุรกิจการเงินแบบเดิมเป็นต้น นอกจากนี้ภาคการบริโภคยังได้รับผลกระทบจากหนี้ครัวเรือนที่ยังอยู่ในระดับสูง การนำเงินรายได้ในอนาคตมาบริโภค รวมทั้งมาตรการกระตุ้นการบริโภคโดยลดหย่อนภาษีกระตุ้นการบริโภคได้เพียงชั่วคราวระยะสั้นและได้ทำ Stock Inventory เก็บไว้จำนวนมากในภาคครัวเรือนและส่งผลให้ตัวเลขภาคการบริโภคชะลอลงอย่างชัดเจนในไตรมาสแรกปี พ.ศ. ๒๕๖๐[๒]

เศรษฐกิจระดับมหภาคจะกระเตื้องขึ้นจำเป็นต้องเร่งพัฒนาเศรษฐกิจระดับจุลภาคให้เข้มแข็ง แนวคิดที่น่าสนใจมากที่สุดในตอนนี้คือแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้สนองนโยบายรัฐบาลดำเนินการเฟ้นหา ๑๐ จังหวัดเพื่อปั้นโครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อแก้วิกฤติเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ประชาชน ได้ค้นหาจังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเป็นอีกโครงการหนึ่งภายใต้นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลที่จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นและส่งเสริมให้คนไทยมีความตื่นตัวและสร้างสรรค์นวัตกรรมและการจัดการธุรกิจในรูปแบบใหม่โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับภาคประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยจะพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทั่วประเทศไทยและคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาสร้างจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าหรือบริการของจังหวัดซึ่งจะมีส่วนในการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย

---

[๒]อ้างแล้ว. แนวโน้มเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๐.

นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เปลี่ยนจากสิ่งที่เรียกว่า มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Value Added Economy) ไปเป็นมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy) โดยมีหลักในการดำเนินการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. การบริหารจัดการทุนในที่นี้หมายถึงทุนทางวัฒนธรรม (Culture) หรือทุนทางบุคลากร

๒. กระบวนการในการนำทุนนั้นมาทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการที่มีความต่าง (Differentiated Product or Services Proceed) เพื่อสร้างมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy)

๓. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ทำให้เกิดข้อได้เปรียบและความแตกต่างทางเศรษฐกิจ

การดำเนินการหลักทั้งสามประการนี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้การไหลเวียนทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลกเข้ามาสู่ท้องถิ่นและชุมชนซึ่งหมายถึงการจ้างงานการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายของแหล่งทุนจากทั่วโลกมายังท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ สำหรับแนวทางในการคัดเลือกเมืองต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีดังนี้

๑. เมืองที่มีต้นทุนและปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาพื้นบ้านแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าที่มีเอกลักษณ์

๒. เมืองที่มีอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน เช่น มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมงานฝีมือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการออกแบบ

จังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบจะได้รับการแสดงผลงานสร้างสรรค์ของเมืองเพื่อเชิดชูอัตลักษณ์ของเมืองกระตุ้นสร้างความตระหนักและสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในชุมชนคิดสร้างสรรค์ผลงานเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างเครือข่ายต่อยอดผลงานสร้างสรรค์ให้กับคนไทยรวมถึงการได้เข้าร่วมกิจกรรม Work Shop ซึ่งคณะทำงานจะจัดหาวิทยากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องการออกแบบการพัฒนาสินค้าหรือบริการและการตลาดมาให้ความรู้แก่ผู้แทนเมืองที่ได้รับการคัดเลือกระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และผลการตัดสิน ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามคำสั่งกรมทรัพย์สินทางปัญญา ที่ ๕๔๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการตัดสินคัดเลือก ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์และประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญาลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งรายชื่อ ๓๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ผ่านการคัดเลือกรอบแรกนั้นคณะกรรมการได้พิจารณาตัดสินเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์รอบสุดท้ายเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงประกาศรายชื่อ ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ได้รับการตัดสินเรียงตามลำดับอักษรและผู้วิจัยยังเลือกอีก ๒ แห่ง

ซึ่งน่าสนใจคือ จังหวัดสมุทรสาครชุมชนอัมพวาและจังหวัดปราจีนบุรีมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรซึ่งมีรายละเอียดดังนี้[๓]

๑. จังหวัดชัยนาทเมืองแหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าว (นางลือ-ท่าชัย) เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตพันธุ์ข้าวแหล่งใหญ่ของประเทศซึ่งวันนี้ที่นี่ได้กลายเป็นธุรกิจผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวส่งไปขายทั่วประเทศ ไทยและยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ชาวนาภาคอื่น ๆ สามารถมาศึกษาเพื่อผลิตพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองได้อีกด้วย นอกจากนี้พื้นที่นาที่นี่จะปราศจากวัชพืช ต้นข้าวที่ออกรวงจะมีรวงโตเหลืองอร่ามสวยงามหากยังไม่ออกรวงจะมีสีเขียวขจีของต้นข้าวเท่านั้นไม่มีวัชพืชปะปน ที่สำคัญเกือบทุกบ้านในย่านสองตำบลจะมีโกดังเก็บสินค้าและป้ายที่บ่งบอกว่าเป็นแหล่งขายพันธุ์ข้าวเช่น วรรณนาพันธุ์ข้าวปลูก สัญญาพันธุ์ข้าวปลูกเป็นต้น เพราะที่นี่ชาวนาเขาทำนาขายข้าวสำหรับผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวจะไม่ได้ขายให้กับโรงสีเหมือนกับจังหวัดอื่น ๆ เขาจึงต้องดูแลคุณภาพข้าวอย่างดี นอกจากนั้นกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลนางลือ-ท่าชัย นับได้ว่าเป็นกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวกลุ่มเดียวในประเทศไทยที่มีโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์เป็นของตัวเองโดยได้รับงบสนับสนุนจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชัยนาทแบบบูรณาการเมื่อปี ๒๕๔๘ วงเงิน ๒๐ ล้านบาท

๒. จังหวัดเชียงรายเมืองแห่งการพัฒนา (ดอยตุง) เชียงรายอารยนครอายุกว่า ๗๐๐ ปี มีมนต์เสน่ห์ล้ำลึกของวัฒนธรรมล้านนากลมกลืนกันอยู่ในโอบล้อมของผืนป่าที่เริ่มคืนความเขียวชะอุ่มภายหลังเกิดโครงการพัฒนาดอยตุงกว่า ๓๐ ปี ที่ผ่านมาด้วยพระบารมีของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ชาวเขาและชาวพื้นราบในบริเวณรายรอบดอยตุงยอดสูงสุดของดอยนางนอนพรมแดนไทย-พม่า ได้เปลี่ยนวิถีจากการปลูกและเสพฝิ่นถางป่าตัดไม้และทำไร่เลื่อนลอยหันมาทำเกษตรปลูกพืชผักเมืองหนาวทำไร่กาแฟและแมคคาเดเมีย สร้างผลงานเย็บปักถักทอที่เชื่อมต่อวัตถุดิบพื้นถิ่นและหัตถศิลป์พื้นเมืองสู่การใช้งานในชีวิตประจำวันแบบสากล ในขณะที่กลุ่มชน ๓๐ ชาติพันธุ์ยังคงอาศัยอยู่อย่างสงบตามไหล่เขาและบนดอยสูงแนบแน่นอยู่กับประเพณีดั้งเดิมของตนโดยไม่ถูกวัฒนธรรมเมืองกลืนกิน[๔]

๓. จังหวัดเชียงใหม่เมืองหัตถกรรมสร้างสรรค์ ในอดีตงานหัตถกรรมถูกตีค่าเป็นเพียงสินค้าของที่ระลึกจำหน่ายทั่วไปให้กับนักท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันนั้นค่าของงานหัตถกรรมเชียงใหม่ได้ถูกยกระดับให้สูงขึ้นจนกลายเป็นสินค้าส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศและสามารถทำรายได้กลับคืนสู่จังหวัดได้อย่างมหาศาล เชียงใหม่จึงถือเป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมที่สำคัญและแหล่งใหญ่ของประเทศ รวมถึงยังคงความเป็นเอกลักษณ์ในชิ้นงานและด้านฝีมือที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญและความประณีตที่ถูกถ่ายทอดออกมาในชิ้นงานหัตถกรรมแต่ละชิ้น เช่น หัตถกรรมเครื่องเงิน ไม้แกะสลัก ผ้า

---

[๓] ข้อมูลจาก : http://www.technic.in.th/news/view.php?id=๘๗๗, สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

[๔] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

ทอตีนจก ผ้าไหมสันกำแพง เซรามิก ศิลาดล ร่มและกระดาษสาเป็นต้น จุดเด่นดังกล่าวจึงทำให้หัตถกรรมเชียงใหม่มีโอกาสเติบโตสู่ตลาดโลกได้

๔. จังหวัดน่านน่านเมืองเก่าที่มีชีวิต เนื่องจากประชาชนชาวจังหวัดน่านยังรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีเดิมของตนเองได้อย่างมั่นคง ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติการประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าน่านและเวียงพระธาตุแช่แห้งเป็นพื้นที่อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าเป็นลำดับที่ ๒ ของประเทศต่อจากเกาะรัตน์โกสินทร์เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งถือว่าจังหวัดน่านยังเป็นเมืองเก่าที่มีลักษณ์การเคลื่อนไหวทาง สังคมอย่างเหนียวแน่นที่อยู่ในการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยส่วนใหญ่สำหรับสัญลักษณ์หรือ Brand Logo คือภาพจิตรกรรมที่อยู่ในวัดภูมินทร์เป็นภาพเขียนที่ไม่มีใครเหมือนและไม่เหมือนใครในประเทศไทยประกอบกับมีแห่งเดียวในประเทศไทยถือเป็นภาพเขียนฝาผนังที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนเมืองน่านได้อย่างชัดเจน

๕. จังหวัดเพชรบุรีเมืองเพชรเมืองตาลโตนด ตาลโตนดจัดเป็นไม้ตระกูลเก่าแก่ตระกูลหนึ่งของโลกซึ่งมีมากกว่า ๔,๐๐๐ ชนิด (Species) เป็นต้นไม้ที่มีอายุยืนนับร้อยปีและอยู่กับจังหวัดเพชรบุรีมาตั้งแต่โบราณกาลและผลิตผลจากต้นตาลโดยเฉพาะน้ำตาลโตนดยังเป็นส่วนผสมที่สำคัญในการทำขนมหวานเมืองเพชรซึ่งมีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังคำสวดสุบินกุมารที่มีอายุมากกว่าร้อยปีกล่าวว่า โตนดเต้าแลจาวตาลเป็นเครื่องหวานเพชรบุรี กินกับน้ำตาลปีของมากมีมาช่วยกัน[๕]

๖. จังหวัดมหาสารคามเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชน Learning City to wards Community Development หรือเมืองตักสิลาเมืองแห่งการศึกษา เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายประการ ประชาชนชาวมหาสารคามเป็นคนที่มีความดีงามและเพียบพร้อมด้วยภูมิความรู้มากมาย วิวัฒนาการของบ้านเมืองและพัฒนาการของผู้คนและสังคมก้าวหน้ามีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายรักสันติเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขามีแม่น้ำชีไหลผ่าน การเป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางของภาคอีสานประกอบกับเป็นเมืองสงบจึงเหมาะกับการเป็นที่ตั้งสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับจึงเป็นที่มาของเมืองแห่งการศึกษาหรือตักสิลานคร จุดเด่นความเป็นตักสิลานครคือจังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่งสามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศจึงเป็นจุดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม

๗. จังหวัดยะลา Bird City ศูนย์กลางเศรษฐกิจนก จังหวัดยะลาได้เป็นเจ้าภาพการจัดมหกรรมแข่งขันนกเขาชวาเสียงอาเซียนซึ่งสามารถพัฒนาสู่เมืองเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative

---

[๕]ข้อมูลจาก : http://www.oknation.net/blog/akom/๒๐๑๑/๐๕/๐๙/entry-๑ libsis.lib.su.ac.th/snclibblog/?p=๑๓๓๔๖, สืบค้น ๔ มีนาคม ๒๕๖๑.

Economy) แบบครบวงจรได้ตั้งแต่การเพาะเลี้ยงนก วัสดุเพาะเลี้ยงอาหารนก กรงนก สินค้าพื้นเมือง และธุรกิจที่ได้รับผลประโยชน์จากการแข่งขันนกประเภทต่าง ๆ อีกทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากกิจกรรมเสริมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มความหลากหลาย

๘. จังหวัดลพบุรีเมืองนวัตกรรมแห่งพลังงานทดแทน ประเทศไทยซึ่งได้ขึ้นชื่อว่าเป็นแม่แบบของพลังงานทดแทนได้เปิดตัวลพบุรีโซลาร์ โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ด้วยกำลังการผลิต ๗๓ เมกะวัตต์ ตั้งอยู่ที่ตำบลวังเพลิง อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างบริษัทผลิตไฟฟ้าจำกัด (มหาชน) หรือเอ็กโกกรุ๊ป ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่แห่งแรกของประเทศไทย บริษัท CLP Thailand Renewable Limited ในเครือซีแอลพีผู้นำทางด้านธุรกิจพลังงานไฟฟ้าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและบริษัท Diamond Generating Asia Limited ในเครือมิตซูบิชิคอร์ปอเรชั่นผู้ผลิตอุปกรณ์โรงไฟฟ้ารายใหญ่ของญี่ปุ่นผ่านบริษัทพัฒนาพลังงานธรรมชาติจำกัดหรือ Natural Energy Development Company Limited–NED ลพบุรีโซลาร์ได้นำเทคโนโลยีเซลล์แสงอาทิตย์แบบฟิล์มบาง (Thin Film Solar Cell) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่พึ่งพาวัตถุดิบอย่างซิลิคอนต่ำกว่าการผลิตแบบเดิมและมีความเหมาะสมกับอากาศร้อนของประเทศไทยเข้ามาใช้ ที่สำคัญโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์แห่งนี้ยังมีส่วนร่วมในการช่วยประเทศไทยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศได้มากกว่า ๑.๓ ล้านตันตลอดอายุการดำเนินโครงการ ๒๕ ปี และช่วยลดการนำเข้าเชื้อเพลิงได้มากถึงปีละ ๓๕,๐๐๐ ตัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ประเทศไทยได้ให้คำมั่นสัญญากับประชาคมโลกที่เมืองโคเปนเฮเกนในเรื่องของการร่วมกันดูแลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก

นอกจากนี้ผู้พัฒนาโครงการยังมีแผนที่จะขยายกำลังการผลิตอีก ๑๑ เมกะวัตต์ ในบริเวณพื้นที่เดียวกันรวมทั้งสิ้นเป็น ๘๔ เมกะวัตต์ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสปีมหามงคลแห่งการบรมราชาภิเษกปีที่ ๖๐ และเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ในปี ๒๕๕๔ และเตรียมสร้างศูนย์นวัตกรรมพลังงานทดแทนในพื้นที่โครงการโดยเน้นพลังงานแสงอาทิตย์เป็นหลักซึ่งจังหวัดลพบุรีจะมีแหล่งเรียนรู้และจุดท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากเขื่อนป่าศักดิ์ชลสิทธิ์และทุ่งดอกทานตะวันรวมถึงชุมชนและพื้นที่รอบข้างจะมีรายได้เพิ่มเติมจากการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวและผู้มาศึกษาดูงานโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ จึงนับเป็นช่วงเวลาที่คนไทยจะได้เห็นต้นแบบโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลกและร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบิดาแห่งการพัฒนาพลังงานไทยผู้ทรงเป็นทั้งนักคิดนักค้นคว้าและนักบุกเบิกด้านพลังงาน[๖]

---

[๖] ข้อมูลจาก : http://www.oknation.net/blog/akom/๒๐๑๑/๐๕/๐๙/entry-๑ libsis.lib.su.ac.th/snclibblog/?p=๑๓๓๔๖, สืบค้น ๔ มีนาคม ๒๕๖๑.

๙. จังหวัดลำปางลำปางเมืองเซรามิก นอกจากจะนึกถึงรถม้าแล้วที่สำคัญเมืองนี้ยังมีของดีอยู่อย่างหนึ่งนั่นก็คือ เซรามิกลำปางซึ่งว่ากันว่า เดิมทีชาวจีนที่มีฝีมือการทำเซรามิกอพยกมาจากเมืองจีนมาอยู่ในเมืองไทยนิยมผลิตถ้วยข้าวต้มวาดลวดลายไก่โต้งลงไปหรือที่เรียกกันว่าชามไก่ชน กลุ่มนี้ภายหลังโยกย้ายมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่เมืองลำปางจึงนำความรู้ความชำนาญในการทำชามไก่มาเผยแพร่ประกอบกับเมืองนี้มีวัตถุดิบในการผลิตเซรามิกเป็นดินขาวจำนวนมากด้วย

๑๐. จังหวัดอ่างทองชุมชนเอกราชหมู่บ้านทำกลอง หมู่บ้านทำกลองก็เป็นแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งรวมมรดกล้ำค่าจากภูมิปัญญาชาวบ้านหาชมได้ยาก ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านแพตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก หลังตลาดป่าโมกริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา การเดินทางใช้ถนนสายในผ่านหน้าที่ว่าการเทศบาลอำเภอป่าโมกซึ่งขนานไปกับลำคลองชลประทานระยะทางประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ชาวบ้านแพเริ่มผลิตกลองมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๐ เมื่อได้เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านแห่งนี้ท่านจะเรียนรู้กรรมวิธีการทำกลองแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด โดยการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้งานที่ออกมาแต่ละชิ้นมีความประณีตงดงามที่สำคัญมีกลองรูปทรงขนาดใหญ่ยาวที่สุดในโลกตั้งอยู่หน้าบ้านกำนันหงส์ฟ้า หยดย้อย ขนาดกลองกว้าง ๓๖ นิ้ว ๙๒ เซนติเมตร ยาว ๗.๖ เมตร ทำจากไม้จามจุรีต่อกัน ๖ ท่อน สร้างปี ๒๕๓๗ ใช้เวลาสร้างประมาณ ๑ ปี พร้อมด้วยกลองขนาดเล็ก ๆ ซึ่งเป็นของฝากสามารถพกพาได้สะดวกเป็นสินค้าดีมีคุณภาพราคาย่อมเยา กลองของหมู่บ้านทำกลองแห่งนี้ที่มีคุณภาพประณีตสวยงามแห่งเดียวในประเทศ ชุมชนตำบลเอกราชอำเภอป่าโมกจังหวัดอ่างทองได้รับการถ่ายทอดการทำกลองมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย โดยคนแรกที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาคือคุณตาเพิ่ม ภู่ประดิฐ ท่านเป็นนักดนตรีคิดประดิษฐ์ทำขึ้นใช้ในวงของตนเองอำเภอป่าโมกจังหวัดอ่างทองมีชื่อเสียงมาแต่โบราณว่าเป็นแหล่งผลิตกลองมีคุณภาพที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ปัจจุบันกลองดีตีดังจากป่าโมกยังได้นำไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น อเมริกา ประเทศแถบยุโรปหรือกระทั่งแอฟริกา แต่กว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ผู้ผลิตต้องใช้เวลาไม่น้อยในการสั่งสมความชำนาญเพื่อสามารถกุมโอกาสเหมาะด้านการตลาด

๑๑. จังหวัดสมุทรสาครชุมชนอัมพวา ชุมชนอัมพวาเป็นชุมชนต้นแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดำรงรักษาวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมพร้อมทั้งมีผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกว่าเป็นเวนิสตะวันออก ซึ่งแนวทางการพัฒนานี้จะต้องดำเนินไปอย่างมั่นคงค่อยเป็นค่อยไปที่สำคัญคืออยู่บนแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกระดับทั้งนี้ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนอัมพวาสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ การพัฒนาชุมชนอัมพวานั้นดำเนินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือยึดเอาภูมิสังคมของชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นทุนพื้นฐานที่สำคัญซึ่งประกอบด้วยภูมิศาสตร์และ

สังคม สำหรับภูมิศาสตร์ของชุมชนอัมพวานั้นเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มปากอ่าวไทยมีแม่น้ำแม่กลองและคลองกว่า ๓๐๐ สายไหลผ่านพื้นที่ชุมชนและอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง ๖๐ กิโลเมตร ส่วนทางสังคมก็เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอันทรงคุณค่าตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ ทรัพยากรเหล่านี้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนอัมพวาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลิตภัณฑ์ของชุมชนและท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะโดยมีตลาดน้ำอัมพวาเป็นสัญลักษณ์

๑๒. จังหวัดปราจีนบุรีมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จากการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่มีการเชื่อมโยงในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนสู่ท้องถิ่นในด้านการบริหารจัดการในชุมชนปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญประกอบด้วยการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มหรือชุมชนในขั้นตอนการบริหารจัดการทุกขั้นตอนตั้งแต่ด้านการผลิตการจำหน่ายและการบริหารจัดการผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายพืชสมุนไพรให้กับมูลนิธิ การส่งเสริมความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน (Communal Ownership) และความเข้มแข็งของทุนทางสังคม (Social Capital) ของสมาชิกภายในชุมชนซึ่งมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการรวมถึงการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในลักษณะการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) จากมูลนิธิทั้งในเชิงเทคนิค วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมโดยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมของชุมชนได้เองในระยะยาว

ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเมืองต้นแบบ ๑ เมืองคือจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชน (Learning City towards Community Development) จังหวัดมหาสารคามมีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายประการ ประชาชนชาวมหาสารคามเป็นคนที่มีความดีงามและเพียบพร้อมด้วยภูมิความรู้มากมาย วิวัฒนาการของบ้านเมืองพัฒนาการของผู้คนและสังคมก้าวหน้า มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายรักสันติเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขามีแม่น้ำชีไหลผ่าน การเป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางของภาคอีสานประกอบกับเป็นเมืองสงบจึงเหมาะกับการเป็นที่ตั้งสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับ จึงเป็นที่มาของเมืองแห่งการศึกษาหรือตักสิลานคร จุดเด่นความเป็นตักสิลานครของจังหวัดมหาสารคามคือมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่งสามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศจึงเป็นจุดเด่นของมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามได้ส่งโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชนภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่

๑. ทุนความรู้ หมายถึง ภูมิปัญญาเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสาร

คาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนมากกว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ศึกษาวิจัย

๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง คนจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์นิสิตนักศึกษาปราชญ์ชาวบ้านมากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คนที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน

๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม อาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ ชุมชนวัฒนธรรมและชุมชนประวัติศาสตร์

ซึ่งทั้งสามส่วนได้หล่อหลอมองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของจังหวัดมหาสารคามโดยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศผู้วิจัยจึงมีความสนใจและทำการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคามที่จะเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ ที่คิดจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริการเพื่อความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและส่งเสริมอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ด้วยชุมชนของตัวเองต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย

๑.๒.๓ เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคามมีขอบเขตในการวิจัยประกอบด้วย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดมหาสารคามซึ่งได้รับรางวัลอันดับ ๓ ในการประกาศของกระทรวงทรัพย์สินทางปัญญาและถือเป็นจังหวัดที่ควรถือเป็นต้นแบบได้ด้วยวิถีของชุมชนที่เรียบง่ายไม่ทิ้งการเรียนรู้การศึกษาอันเป็นสาเหตุแห่งความเจริญของบุคคลและชุมชน ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองโดยคัดเลือกชุมชนที่มีศักยภาพด้านหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ และเป็นชุมชนที่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัย ๒ แห่งคือ ชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคามและชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มพนักงานภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวม ๒๕ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาลักษณะทางด้านประชากรเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่หัตถกรรมศิลปะพื้นบ้านและศักยภาพในการส่งเสริมภูมิปัญญาของชุมชนของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศและของประเทศไทยเพื่อวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้จังหวัดมหาสารคามเป็นเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนา

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มต้น ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ สิ้นสุด ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง เมืองที่มีพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์และเป็นแหล่งรวมนักคิดและผู้ประกอบการสร้างสรรค์จากทั้งในและต่างประเทศที่มาประกอบกิจการและก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับเศรษฐกิจของเมืองและประเทศ เพราะองค์ประกอบหลักของเมืองสร้างสรรค์คือเหล่าผู้ประกอบการสร้างสรรค์หรือนักคิดที่เปรียบเหมือนสินทรัพย์สำคัญของเมืองที่สามารถเคลื่อนที่ไปได้ทั่วโลกที่แสวงหาสถาที่ที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัยและประกอบธุรกิจสร้างสรรค์[๗]

---

[๗] มนฑิณี ยงวิกุล, **เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์**. [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], แหล่งที่มา: www. tcdc. or.th/articles/business-industrial/๑๗๔๕๓/, สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าโดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนาตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน การพัฒนาหมายถึง การทำให้เจริญ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อยโดยผ่านลำดับขั้นต่าง ๆ ไปสู่ลำดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมไปกว่าเดิม โดยสรุปการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญก้าวหน้า[๘]

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) หมายถึง กลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการคิดการวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ทุกคนคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้การสั่งสมความรู้และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน[๙]

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงทบวงกรมมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่หวังผลตอบแทนนอกจากเงินเดือนที่รัฐจ่ายเป็นค่าตอบแทนและการสวัสดิการที่รัฐจัดให้เพื่อการดำรงชีพตามสมควรแห่งฐานะแบ่งออกเป็น ๑๓ ประเภท คือ ๑) ข้าราชการการเมือง ๒) ข้าราชการพลเรือน ๓) ข้าราชการทหาร ๔) ข้าราชการตำรวจ ๕) ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ๖) ข้าราชการฝ่ายอัยการ ๗) ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ๘) ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ๙) ข้าราชการส่วนจังหวัด ๑๐) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ๑๑) ข้าราชการครู ๑๒) พนักงานเทศบาล ๑๓) พนักงานสุขาภิบาล[๑๐]

พนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำงานในองค์การซึ่งรัฐบาลกลางควบคุมและเป็นเจ้าของทั้งนี้เพื่อที่จะปรับปรุงภาวะเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงและยกฐานะของประชาชนในประเทศให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น วัตถุประสงค์ขั้นแรกเพื่อที่จะผลิตสินค้าและหรือให้บริการแก่ชุมชนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นโดยมีการจ่ายให้เป็นการตอบแทนกิจการของรัฐวิสาหกิจได้ครอบคลุมถึงกิจการทางด้านอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและการค้าการที่รัฐบาลต่าง ๆ ให้ความสนใจในกิจการรัฐวิสาหกิจก็เพราะว่าโดยแท้จริงแล้วการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนอกเหนือไปจากการปรับปรุงสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศและการอยู่ดีกินดีของประชาชนแล้วยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนด้วยการใช้คนและวัสดุให้เกิดประโยชน์อันถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายประเทศทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม[๑๑]

---

[๘] **การพัฒนา** [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], https://www.im๒market.com, สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

[๙] สนอง โลหิตวิเศษ,**ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], http://en.wikipedia.org/wiki/Learning_community, สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

[๑๐] **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], https://www.secnia.go.th, สืบค้น ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๑] รัฐวิสาหกิจ [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], wiki.kpi.ac.th/index.php?title สืบค้น ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

บุคลากรทางเศรษฐกิจภาคเอกชน หมายถึง หน่วยธุรกิจหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่เอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผสมผสานผลิตเป็นสินค้าหรือบริการแล้วนำไปขายให้แก่ผู้บริโภค หน่วยธุรกิจประกอบด้วยสมาชิก ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ผู้ผลิตและผู้ขายซึ่งหน่วยธุรกิจบางหน่วยทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้ขายหรือทำหน้าที่เพียงอย่างเดียว เป้าหมายของผู้ผลิต คือ แสวงหากำไรสูงสุดหรือมีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดในธุรกิจนั้นหรือการมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับหรือธุรกิจมีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นต้น[๑๒]

บุคลากรทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผู้คนที่มีวิธีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกันยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่ามนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิดวิธีการโครงสร้างของสังคมสถาบันตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น[๑๓]

บุคลากรของวัด หมายถึง บรรพชิตได้แก่ พระภิกษุสงฆ์สามเณรแม่ชีรวมทั้งมีฆราวาสเช่นเด็กวัดเป็นต้นอยู่อาศัยในสถานที่ทางพระพุทธศาสนาซึ่งปกติมีพระอุโบสถ พระวิหาร พระเจดีย์ประกอบกิจกรรมทางศาสนา

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในราชการไทยในอดีตมีชื่อเรียกว่าข้าราชการครูภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการครูที่สังกัดการปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าข้าราชการครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานครูเทศบาล พนักงานครูองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันมี ๓ ประเภท **(๑) ผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา** ประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ ๑) ครูผู้ช่วยในราชการส่วนท้องถิ่นมีตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก (หรือ ครู ผดด.) และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (หรือ หน.ศผด.) ซึ่งเทียบเท่าครูผู้ช่วย ๒) ครู ๓) อาจารย์ ๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ๕) รองศาสตราจารย์ ๖) ศาสตราจารย์ **(๒) ผู้บริหารสถานศึกษาและ(๓)ผู้บริหารการศึกษา** ได้แก่ ๑) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ๒) ผู้อำนวยการสถานศึกษา ๓) รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ๔) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ๕) ตำแหน่งที่มีชื่อเรียกอย่างอื่นตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด[๑๔]

---

[๑๒] **เศรษฐกิจภาคเอกชน,** [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], https://sites.google.com/site/outenzaa/1-neuxha-bth-reiyn/2-hnwy-sersthkic, สืบค้น ๑๑ สิงหาคม๒๕๖๑.

[๑๓] **วัฒนธรรม** [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], https://guru.sanook.com/3883/, สืบค้น ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๔] **ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา,** [ม.ป.ท.], [ม.ป.ป.], https://th.wikipedia.org/wiki/ สืบค้น ๑๑ สิงหาม ๒๕๖๑.

๑.๖ กรอบแนวคิด

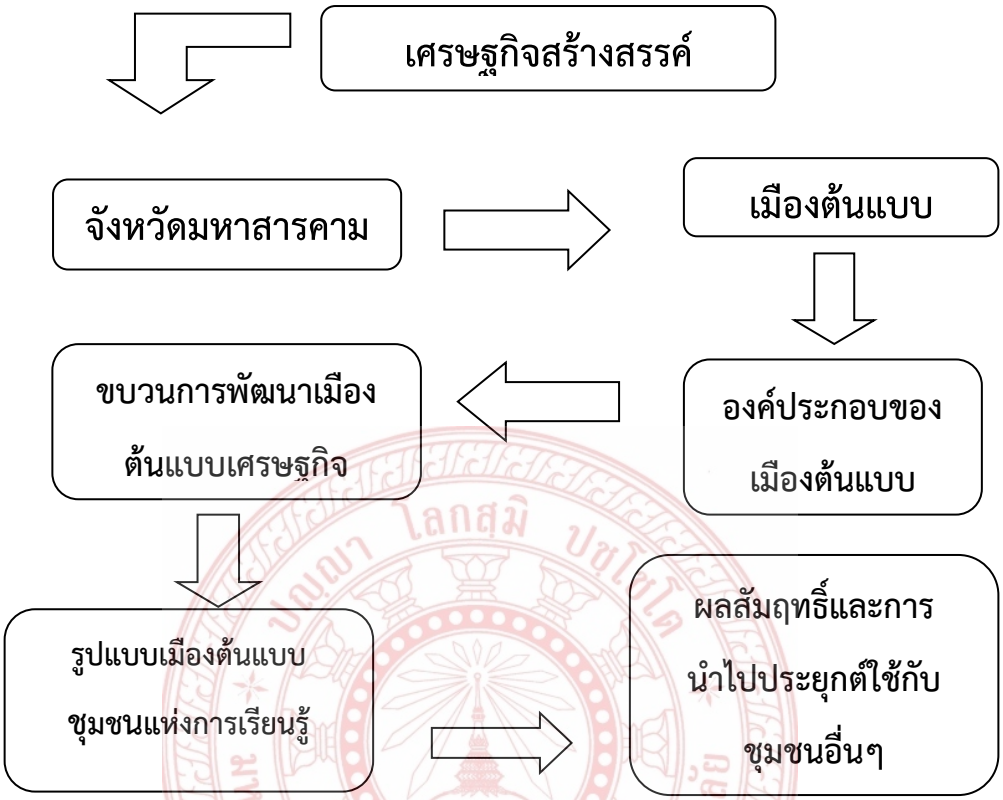

แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิด

๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรา ศรีสุโข และคณะได้ศึกษาเพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับและอัญมณีสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับ กรณีศึกษาจังหวัดจันทบุรีมีวัตถุประสงค์ศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตและสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตและการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการด้านอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรีให้มีความรู้ทางด้านการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในธุรกิจของตนเองตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและกระแสแฟชั่นในยุคปัจจุบัน จำนวนชั่วโมงในการฝึกอบรม ๑๕๖ ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้คือผู้ประกอบการด้านอัญมณี หรือวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรีซึ่งการฝึกอบรมนั้นได้มีการสำรวจความต้องการเพื่อหาความต้องการที่

แท้จริง (Training need) เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจ SME ด้านอัญมณีและเครื่องประดับไทยต่อไป

ผลที่ได้คือหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับ สามารถพัฒนาสู่หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพนำไปสู่การสร้างรากฐานใหม่ของการยกระดับศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจนสามารถต่อยอดและพัฒนาความคิดก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและกระแสแฟชั่นในยุคปัจจุบัน เพื่อลดจุดอ่อนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ (SMEs) ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถให้กับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย[๑๕]

วิจิตรบุษบา มารมย์ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความเท่าเทียมกันของคนในสังคมเมืองกรุงเทพมหานครและกล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางหนึ่งของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืนภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ซึ่งมีหลักการสำคัญคือการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ (Value Creation) โดยใช้ความรู้และนวัตกรรมผนวกกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรมและวิถีความเป็นไทย ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วที่ได้นำเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์และสร้างแรงบันดาลใจจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สั่งสมของสังคมเพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและเชื่อมโยงไปสู่การสร้างคุณค่าทางสังคมอีกด้วย

รายงานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือสภาพัฒน์มุ่งเน้นเพียงแค่มุมมองทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและคาดหวังผลพลอยได้สู่การสร้างคุณค่าทางสังคมจากทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์เท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ทางสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และ/หรือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรืออาจกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ข้างต้นนั้นมาใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อสร้างกลยุทธ์ทางธุรกิจเท่านั้น ผู้วิจัยศึกษากระบวนการของเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ในระดับต่าง ๆ การจ้างงานคนในพื้นที่

---

[๑๕] ภัทรา ศรีสุโขและคณะ, **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับกรณีศึกษา: จังหวัดจันทบุรี** กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๘. หน้าบทคัดย่อ.

และการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายในชุมชนเป็นต้น นอกจากเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนเพราะเป็นเครื่องมือหนึ่งของการฟื้นฟูสังคมเมือง และสามารถเป็นแบบอย่างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่อื่น ๆ ได้ แต่ยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนรากฐานทางสังคมไทยอย่างแท้จริงอีกทั้งเพื่อป้องกันการเพิ่มความไม่เท่าเทียมกันของชนชั้นสังคมสร้างสรรค์ (Creative Class) แต่ยังจะพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อทางธุรกิจเป็นกลไกหลักเท่านั้นโดยมีย่านพหุรัดและเจริญรัถในกลุ่มธุรกิจสร้างสรรค์ประเภทแฟชั่นเป็นกรณีศึกษา[๑๖]

ชัยชาญ ถาวรเวช ได้ศึกษาเรื่องโครงการศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสรางสรรค์เพื่อความยั่งยืนของสังคมและชุมชนสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด อำเภอบานลาด จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า การพัฒนากระบวนการอบแห้งกลวยหอมทองทำไม่ได้ขนาดสำหรับการส่งออกเพื่อทำการแปรรูปในระดับอุตสาหกรรมชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีดวยเทคโนโลยีการอบแหงพลังงานแสงอาทิตย โครงการไดทำการศึกษาผลของพารามิเตอรการอบแหงที่มีตออัตราการแหงของกลวยหอมทองเพื่อนำมาใชเปนแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขการอบแหงผลิตภัณฑ์ จากนั้นทำการทดลองอบแหงกลวยหอมทองในระบบอบแหงตนแบบที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและไดจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณที่จำเปนตองใชในการจัดทำระบบอบแหงพลังงานแสงอาทิตยแบบเรือนกระจก จัดทำฐานซีเมนต์สำหรับติดตั้งระบบอบแห้งจากนั้นได้ทำการขนส่งอุปกรณและชิ้นสวนของระบบไปยังสถานที่ติดตั้ง และไดทำการติดตั้งระบบอบแหงพลังงานแสงอาทิตยแบบเรือนกระจก

การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในพื้นที่เพื่อสงเสริมเศรษฐกิจอยางยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี โครงการได้ดำเนินการสำรวจกลวยหอมทองและตาลโตนดในอำเภอบานลาด จังหวัดเพชรบุรี พบวาเปนวัตถุดิบทางการเกษตรที่มีศักยภาพในการแปรรูปจึงไดทำการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑอาหารโดยใชวัตถุดิบจากกลวยหอมทองและตาลโตนดเมื่อทำการระดมความคิดและการคัดเลือกความคิดได้ผลิตภัณฑ์เบื้องต้น ๒ ชนิด คือ กลวยหอมทองทอดกรอบปรุงรสและไอศกรีมตาลโตนดซึ่งผานการกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑ การทดสอบผลิตเบื้องตนโดยเริ่มจากการหาสูตรและกรรมวิธีการผลิตพื้นฐาน (Basic Recipe) แลวทดลองผลิตโดยใชวัตถุดิบกล้วยหอมทองและวัตถุดิบจากตาลโตนดในพ้นที่อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี[๑๗]

---

[๑๖] วิจิตรบุษบา มารมย์. **การประเมินองค์ความรู้ด้านเมืองยั่งยืนในประเทศไทย = A Knowledge Assessment on Sustainable Cities in Thailand.** นครปฐม (๒๕๕๖) : ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๖๐. www.en.mahidol.ac.th/EI/SustainableCity/SustainableCity.pdf, สืบค้น ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑.

[๑๗] ชัยชาญ ถาวรเวช, ศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความยั่งยืนของสังคมและชุมชนระยะที่ ๒ การประชุมวิชาการนานาชาติ (๒๕๕๗), หน้าบทคัดย่อ.

การจัดการความรูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสรางสรรค์ของชุมชนโครงการไดดำเนินการสำรวจชุมชนพบวา ความโดดเดนดานสินคาเกษตรคุณภาพเลิศหลายชนิดที่สามารถนำมาจัดการความรูเพื่อสงเสริมเศรษฐกิจสรางสรรค์ของชุมชนไดผลการออกแบบกิจกรรมการจัดการความรูคือจัดทำแผนที่ความรูจัดทำเอกสารแผนพับแนะนำผลผลิตสินคาเกษตรตามคำขวัญอำเภอ (ละมุด ตาล ชมพู ขาว) และสินคาเกษตรอื่นที่โดดเด่นจัดทำหลักสูตรทองถิ่นรวมกับครูการศึกษานอกโรงเรียนชุดของดีบานลาดนำขอมูลขึ้นเว็บไซต์

การพัฒนาเศรษฐกิจสรางสรรค์การสงเสริมการทองเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศการเรียนรูวิถีชีวิตเกษตรไทยเพื่อชุมชนยั่งยืนกรณีศึกษาอำเภอบานลาดจังหวัดเพชรบุรี โครงการได้ดำเนินการดังนี้

๑. การรวบรวมขอมูลสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและเสนทางการทองเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศการเรียนรูวิถีชีวิตเกษตรไทย

๒. การพัฒนาระบบฐานขอมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ของพื้นที่อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรีเว็บไซต

๓. การพัฒนาสื่อสนับสนุนการทองเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศการเรียนรูวิถีชีวิตเกษตรไทย-เว็บไซตติดตั้งซอฟตแวรระบบบริหารจัดการเว็บไซต Joomla และสรางเนื้อหาหนาเว็บเพจตาง ๆ

ในสวนหนาเว็บเพจแผนที่เสนทางการทองเที่ยวไดดำเนินการเชื่อมโยงพิกัดจุดทองเที่ยวตาง ๆ ในอำเภอบานลาด จังหวัดเพชรบุรี ลงในเว็บไซตโดยเชื่อมโยงกับ Google Map หนังสั้นเรื่องบ้านลาดบ้านเราผลการดำเนินงานสำรวจสถานที่และวิถีชีวิตของเกษตรกรในอำเภอบ้านลาดพัฒนาแนวคิดโครงเรื่องเขียนบทหนังสั้นและดำเนินการติดตอทีมผูกำกับแลว

เฉลิมพล แจ่มจันทร์และสวรัย บุญมานนท์ ได้ศึกษาบทบาทการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนโดยจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Area Base) และการวิเคราะห์เชิงสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ (Product Base) โดยศึกษากรณีของตลาดน้ำอัมพวาและมูลนิธิเจ้าพระยาภูเบศร ผลการศึกษาพบว่าประเด็นที่เป็นส่วนสำคัญสุดในกระบวนการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนได้แก่กระบวนการและวิธีการมองหาทุนจากภายในของชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่นอันเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน[๑๘]

---

[๑๘]เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และ สวรัยบุณยมานนท์, **บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทย,**[ม.ป.ท.], ๒๕๕๖, www.econ.nida.ac.th/index.php?option=com_content...id สืบค้น ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑.

โดยสรุปการนำองค์ความรู้การศึกษาประสบการณ์วัฒนธรรมประเพณีมาสร้างความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนมีความจำเป็นอย่างมากในสังคมการแข่งขันทางเศรษฐกิจในปัจจุบันเพื่อส่งเสริมและแนะนำแนวทางให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงศักยภาพในในสังคมของตนออกมาสู่การยอมรับของประชากรโลกและเป็นที่ยอมรับของตลาดโลกและจำนวนหนึ่งในชุมชนเหล่านั้นคือ จังหวัดมหาสารคามซึ่งได้รับรางวัลอันดับ ๓ ในการประกาศของกระทรวงทรัพย์สินทางปัญญาและถือเป็นจังหวัดที่ควรถือเป็นต้นแบบได้ด้วยวิถีของชุมชนที่เรียบง่ายไม่ทิ้งการเรียนรู้การศึกษาอันเป็นสาเหตุแห่งความเจริญของบุคคลและชุมชน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าจังหวัดมหาสารคามเป็นพื้นที่ที่ควรทำการศึกษาเพื่อนำรูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ ได้ต่อไป

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๘.๑ ได้ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ

๑.๘.๒ ได้ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย

๑.๘.๓ ได้เสนอรูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามสู่ชุมชนอื่นในประเทศไทย

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ ๒) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย ๓) เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคามดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑) แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศ

๒) แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

๓) แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

๔) แนวคิดเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนา

๕) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑) แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในต่างประเทศ

ในมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและชุมชนจากประสบการณ์ในประเทศต่าง ๆ ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ ประเทศซึ่งได้ถูกคัดเลือกเพื่อทบทวนและถอดบทเรียนที่ผ่านมาประกอบด้วยสหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย สำหรับประเทศแรกนั้นแม้จะเป็นประเทศในภูมิภาคตะวันตกที่มีบริบททางเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงระดับการพัฒนาที่แตกต่างจากประเทศไทยแต่ถือเป็นประเทศที่กล่าวได้ว่า ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในหลาย ๆ ด้าน การดำเนินงานในเชิงนโยบายที่มีลักษณะการสนับสนุนและส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับนโยบายมหภาคสู่การพัฒนาในระดับชุมชนและท้องถิ่นเป็นประเด็นที่น่าสนใจยิ่งต่อการทบทวนและถอดบทเรียน ส่วนประเทศเกาหลีใต้ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซียนั้น เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีลักษณะและบริบทในด้านสังคมและวัฒนธรรมรวมถึงรูปแบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในระดับชุมชนที่ใกล้เคียงกับประเทศไทยในหลายมิติซึ่งการ ทบทวนประสบการณ์และบทเรียนการดำเนินงานจากประเทศเหล่านี้ย่อมเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับใช้และให้ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติของสังคมและชุมชนของประเทศไทยได้ ดังนั้น แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในต่างประเทศจึงศึกษา

แนวคิดของสหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย ดังนี้[๑]

๒.๑.๑ สหราชอาณาจักร

การศึกษาแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสหราชอาณาจักร ได้ศึกษาถึงสภาพทั่วไป การทำอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ และการพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) สภาพทั่วไป

สหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จอย่างสูงเป็นต้นแบบให้ประเทศอื่น ๆ นำไปศึกษาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของตนบนแนวคิดของการสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางจากข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่าภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) สร้างมูลค่าถึง ๖๐ ล้านล้านปอนด์หรือคิดเป็นร้อยละ ๗.๓ ให้กับเศรษฐกิจทั้งประเทศโดยมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐ สูงถึงร้อยละ ๕ ต่อปีซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีอัตราการเจริญเติบโตประมาณร้อยละ ๓ ต่อปีประเด็นที่สำคัญคือ การสร้างงานกว่า ๒ ล้านตำแหน่งทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Department of Culture Media and Sport, ๒๐๑๐) หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรมีความเข้มแข็งคือ นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐทั้งนี้รัฐบาลได้มอบหมายให้ Department of Culture, Media and Sport (DCMP) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลนโยบายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการกีฬา โดยมีการวางนโยบายและพันธะสัญญาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมใน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมุ่งกระตุ้นให้ประชาชนค้นหาและพัฒนาความสามารถของตนเองให้มากขึ้นและวางโครงสร้างทางธุรกิจที่เหมาะสมเพื่อสร้างความร่วมมือกัน[๒]

๒) อุตสาหกรรมที่สำคัญของสหราชอาณาจักร

อุตสาหกรรมที่จัดว่าเป็นฐานสำคัญซึ่งได้นำมาพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้แก่

(๑) โฆษณา

(๒) สถาปัตยกรรม

(๓) ตลาดศิลปะและของเก่า

(๔) หัตถกรรม

(๕) การออกแบบ

---

[๑] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป., หน้า๑๑๓.

[๒] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

(๖) การออกแบบแฟชั่น

(๗) ภาพยนตร์

(๘) ซอฟท์แวร์เพื่อความบันเทิง

(๙) ดนตรี

(๑๐) ศิลปะการแสดง

(๑๑) การพิมพ์

(๑๒) บริการซอฟท์แวร์และคอมพิวเตอร์และ

(๑๓) โทรทัศน์และวิทยุสร้างสรรค์

ปัจจัยประกอบของอุตสาหกรรมเหล่านี้จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคตลอดจนเป็นกลไกในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการเป็นศูนย์กลางการสร้างสรรค์ (Creative Hub) ของโลก

แผนในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของรัฐที่สำคัญประการหนึ่งคือ การสนับสนุนให้เกิดกลุ่มสร้างสรรค์ (Creative Clusters) ในระดับชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคโดยมีกำหนดบทบาทและทิศทางการดำเนินงานของกลุ่มในพื้นที่ระดับต่างๆ อย่างชัดเจนทำให้เกิดภาคีเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งกันและกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มโดยกลุ่มสร้างสรรค์ควรมุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่มีตนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เนื่องจากจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและความเชี่ยวชาญเฉพาะตลอดจนเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยงานในระดับภูมิภาคทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงบทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับมหภาคร่วมกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ รัฐบาลยังตระหนักถึงความสำคัญในการดึงความโดดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์จึงให้การสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย สถาบันศิลปะและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะในพื้นที่นั้นๆซึ่งมีส่วนช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จ[๓]

๓) การพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

องค์กรและหน่วยงานภาครัฐได้ร่วมกับองค์กรในชุมชนและท้องถิ่นให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางกรอบในการดำเนินงานการจัดหาพื้นที่สำนักงาน สถานที่ฝึกซ้อม สตูดิโอ สถานที่แสดงงานศิลปะและการแสดงและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งให้ความคุ้มครองสถานที่ที่มีอยู่เดิมเปิดช่องทางและสร้างโอกาสทางตลาดให้กับธุรกิจขนาดเล็กสนับสนุนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มช่องทางในการพัฒนาธุรกิจและศิลปวัฒนธรรมตลอดจน

---

[๓] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร,ม.ป.ป., หน้า ๑๑๓.

ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความเชื่อมโยงในระดับท้องถิ่น นอกจากโครงสร้างขั้นพื้นฐานแล้ว รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับระบบเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการรองรับความต้องการการติดต่อสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตและการทำธุรกรรมต่าง ๆ ในอนาคตที่จะเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างของกลุ่มสร้างสรรค์ที่น่าสนใจในสหราชอาณาจักร ได้แก่ กลุ่มสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในโซโหซึ่งเป็นแหล่งบันเทิงที่มีชื่อเสียงแหล่งหนึ่งในลอนดอนสามารถดึงดูดผู้คนและนักท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นย่านที่ผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันมีทั้งร้านอาหาร บาร์ไนต์คลับ แกเลอรี่ศิลปะโรงละครและการแสดงดนตรีในปัจจุบัน โซโหได้พัฒนากลุ่มสร้างสรรค์ภาพยนตร์ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำเทคนิคพิเศษและการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ซึ่งกลุ่มสร้างสรรค์นี้ได้ก่อให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้มีแหล่งทุนและตลาดที่กว้างขึ้น การใช้ระบบบรอดแบนด์จากสตูดิโอเชื่อมไปยังบริษัทผู้ผลิตที่พัฒนาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การรับส่งข้อมูลดิจิตอลเป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งเสริมให้การทำงานและการเชื่อมโยงภายในกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้กลุ่มสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในโซโหยังมีบริษัทการตลาดที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มสร้างสรรค์โฆษณาในชุมชนซึ่งช่วยประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ใหม่ ๆ ได้[๔]

สรุปว่า ความสำเร็จของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรส่วนหนึ่งมาจาก

๑) การพัฒนากลุ่มสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นชุมชนและภูมิภาคซึ่งนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

๒) การมีรัฐบาลและหน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่นให้การสนับสนุนทั้งในด้านนโยบายและแผนการดำเนินงาน

๓) การลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการสามารถรองรับและกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่ได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุดและ

๔) ระบบเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ที่มีประสิทธิภาพ[๕]

๒.๑.๒ ประเทศเกาหลีใต้

ประเทศเกาหลีใต้ได้ศึกษาถึงสภาพทั่วไป การเผยแผ่ทางวัฒนธรรมและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศตามลำดับดังนี้

---

[๔] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๑๔.

[๕] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๕.

๑) สภาพทั่วไปทั่วไปของประเทศเกาหลีใต้

ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงเป็นเวลานานอันเป็นผลมาจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์อิเลคทรอนิกส์อุปกรณ์สื่อสารเครื่องใช้ไฟฟ้ารถยนต์หรือการต่อเรือ อย่างไรก็ดีสิ่งที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ได้รับการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้แก่ กลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์มีความโดดเด่นและประสบความสำเร็จอย่างสูง แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศเกาหลีใต้ก่อกำเนิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชียระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๑ การถดถอยของภาวะเศรษฐกิจทำให้รัฐบาลต้องการริเริ่มนโยบายที่ก้าวข้ามการแข่งขันในตลาดโลกที่มุ่งเน้นความสามารถในการผลิตและยกระดับขึ้นสู่การแข่งขันที่ใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์เป็นสำคัญโดยมุ่งเน้นที่การส่งออกอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม (Cultural Content Industry) ไปยังประเทศต่าง ๆ [๖]

การดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนโดยภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนในเชิงนโยบายส่วนภาคธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้บนแนวคิดสร้างสรรค์นี้ประสบความสำเร็จอย่างท่วมท้นในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา เห็นได้จากปรากฏการณ์การหลั่งไหลของวัฒนธรรมร่วมสมัยของเกาหลี (Korean Pop Culture) ที่ได้รับอิทธิพลจากภาพยนตร์ละครโทรทัศน์ดนตรีวีดีโอเกม เกมโชว์สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือที่เรียกว่ากระแสความนิยมเกาหลี (Korean Wave) เข้าสู่ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกันอย่างรวดเร็วและกำลังค่อย ๆ ขยายไปยังภูมิภาคอื่นทั่วโลกซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่ที่เหนือความคาดหมายและน่าสนใจอย่างมาก[๗]

๒) การเผยแพร่มรดกทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

ประเทศเกาหลีใต้ใช้วิธีเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ผ่านทางอุตสาหกรรม ซึ่งวิธีนี้ถือเป็นกลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้ประเทศเกาหลีใต้เป็นที่รู้จักมากขึ้น สินค้าและบริการต่าง ๆ ก็ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เช่น แฟชั่นเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง บริการศัลยกรรม อาหารและยาสมุนไพรที่สำคัญคือการท่องเที่ยวที่ได้รับประโยชน์อย่างเห็นได้ชัดอันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ผู้ชมภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ต้องการเดินทางไปสัมผัสและเยี่ยมเยือนสถานที่สำคัญ ๆ ที่ใช้เป็นฉากถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครที่ตนเองชื่นชอบ ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดการสร้างงานและ สร้างรายได้มหาศาลโดยพบว่าสินค้าทางวัฒนธรรมที่ส่งออกจากประเทศเกาหลีใต้ไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมูลค่าสูงถึง ๑.๘ พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าของมูลค่าใน

---

[๖] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๑๖.

[๗] เรื่องเดียวกัน.

พ.ศ.๒๕๔๒ และมีการคาดการณ์ว่ามูลค่าสินค้าส่งออกและปริมาณการจ้างงานจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต[๘]

จะเห็นได้ว่าบทบาทของภาครัฐเป็นแรงผลักดันที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์นโยบายที่มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนมีส่วนทำให้การส่งออกศิลปวัฒนธรรมเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทจากการอนุรักษ์วัฒนธรรมเกาหลีดั้งเดิมและควบคุมอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกผ่านทางกฎหมายและระเบียบที่เคร่งครัดมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมที่มีหลากหลายทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมร่วมสมัยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ตลอดจนการยกเลิกกฎระเบียบการตรวจเซนเซอร์ภาพยนตร์ที่มีความเคร่งครัด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตมีเสรีภาพในการแสดงความคิดสร้างสรรค์การให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้ผลิตภาพยนตร์ในประเทศในทำนองเดียวกับสหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ก็มีหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่เป็นผู้รับผิดชอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้แก่ Korea Creative Content Agency (KOCCA) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชนที่รัฐบาลให้การสนับสนุนจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการริเริ่มความคิดสร้างสรรค์การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการออกแบบและการผลิตการสร้างมูลค่าในเชิงพาณิชย์และการขยายตลาดในต่างประเทศเพื่อให้ประเทศเกาหลีใต้เป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมเนื้อหาของโลก[๙]

๓) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศเกาหลีใต้

การขับเคลื่อนนั้นมิได้จำกัดอยู่แต่ในระดับประเทศเท่านั้นหากแต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาในระดับชุมชนและท้องถิ่นด้วยตัวอย่างของชุมชนและท้องถิ่นที่มีการนำทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่มาสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มนั้น ได้แก่ เกาะเจิ่งโด (Jeungdo Island) ในจังหวัดชอลลานัมโด (Jeollanam-do) เป็นแหล่งผลิตเกลือทะเลธรรมชาติคุณภาพสูง (Sea Salt) และเกลือที่ผ่านกระบวนการกลั่นบริสุทธิ์ (Refined Salt) ที่สำคัญของประเทศเกาหลีใต้เพราะผ่านกรรมวิธีทางธรรมชาติและเก็บไว้อีกประมาณ ๑-๒ ปีจึงพบเห็นฟาร์มเกลืออย่างแพร่หลายบนเกาะแห่งนี้ที่สำคัญคือ การมีพิพิธภัณฑ์เกลือที่จัดแสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาในการทำนาเกลือกรรมวิธีในการผลิตเกลือที่สืบทอดมาแต่โบราณซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมอีกด้วย นอกจากนี้เกาะเจิงโดยังเป็นสถานที่ถ่ายทำละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่งซึ่งนับเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนมาท่องเที่ยวที่ใช้ได้ผลเป็นอย่างดีหากพิจารณาในภาพรวม

---

[๘] The Economist, n. p. ๒๐๑๐.

[๙] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป. หน้า ๑๑๗. อ้างใน วิไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์, เศรษฐกิจสร้างสรรค์, ม.ป.ท. ๒๕๕๑.

สรุปว่า ปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างเสริมให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จมีหลายประการ ได้แก่

(๑) การวางนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีความชัดเจนของภาครัฐ

(๒) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่มีความเข้มแข็ง

(๓) การให้ความสำคัญส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ในเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ

(๔) การมุ่งผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมร่วมสมัยโดยคงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและดำรงความเป็นเอเชียไว้จึงเข้าถึงตลาดในภูมิภาคเดียวกันได้อย่างง่ายดาย

(๕) ความรักและความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของคนในชาติ

(๖) โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยได้แก่ระบบเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ที่มีความก้าวหน้ากว่าประเทศอื่น ๆ [๑๐]

๒.๑.๓ ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นผู้วิจัยได้ศึกษาถึงสภาพทั่วไป โครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ OVOP การเกษตรภายใต้โครงการ OVOP และการส่งเสริมการตลาดตามลำดับดังนี้

๑) สภาพทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น

แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นไม่มีการประกาศตนเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา ประเทศเพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศสร้างสรรค์อีกทั้งไม่มีการกำหนดกรอบนิยามและแผนการส่งเสริมอุตสาหรรมสร้างสรรค์ในประเทศที่ชัดเจนเหมือนกับประเทศอื่นแต่นับได้ว่าเป็นประเทศที่เป็นต้นแบบสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศจากความคิดสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมร่วมกับนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ในหลายรูปแบบอีกทั้งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากฐานรากของประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมตั้งแต่ในระดับชุมชนประสบการณ์จากประเทศญี่ปุ่นที่น่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ต่อการทบทวนและถอดบทเรียนในครั้งนี้ได้แก่ มุมมองและแง่คิดจากการดำเนินนโยบายที่มีชื่อว่า One Village One Product (OVOP) Movement หรือโครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้ริเริ่มขึ้นในจังหวัดโออิตะ (Oita Prefecture) ทางเหนือบนเกาะคิวชูในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๓ จากรูปแบบการพัฒนาของหมู่บ้านโอยามาหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในจังหวัด ในปัจจุบันรูปแบบ OVOP ได้แพร่กระจายไปในกว่า ๓,๐๐๐ ท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นอีกทั้งถูกนำไปปรับใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาในระดับท้องถิ่นและชุมชนในอีกหลายประเทศและภูมิภาคทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยซึ่งนำมาปรับใช้ใน

---

[๑๐] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๑๘. อ้างใน Florida, n. p. ๒๐๑๐.

การดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) ใน พ.ศ. ๒๕๔๕[๑๑]

๒) โครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ OVOP

โครงการนี้มีจุดเริ่มต้นจากปัญหาและข้อจำกัดทางเศรษฐกิจในหลายพื้นที่ของจังหวัดโออิตะเกี่ยวกับพื้นที่การทำการเกษตรที่ค่อนข้างจำกัด (เพียงร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่จังหวัดทั้งหมด) และความห่างไกลจากแหล่งงานในภาคอุตสาหกรรมหลักที่ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ซึ่งก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากรวัยแรงงานออกจากพื้นที่เศรษฐกิจระดับชุมชนที่อ่อนแอโดยมีรายได้ต่อหัวของประชากรที่ต่ำที่สุดในเกาะคิวชูอีกทั้งพึ่งพิงต่อเศรษฐกิจและความช่วยเหลือจากภายนอกที่ค่อนข้างมากโดยเฉพาะภาครัฐสิ่งเหล่านี้เป็นที่มาของ ๓ หลักการสำคัญในการดำเนินงานของ OVOP ซึ่งประกอบด้วย[๑๒]

๑) การสร้างมูลค่าจากท้องถิ่นสู่ระดับโลก (Local Yet Global) โดยมุ่งเน้นการผลิตสินค้าและบริการที่สะท้อนความภาคภูมิใจของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๒) การพึ่งตนเองและการสร้างสรรค์ (Self-reliance and Creativity) จากศักยภาพที่มีในชุมชนและท้องถิ่นและเวบไซต์ทางการ www.ovop.jp

๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ให้มี จิตวิญญาณของการท้าทายและสรรสร้างสิ่งใหม่ ๆ

จากหลักการข้างต้นที่สะท้อนความพยายามในการแก้ปัญหาและข้อจำกัดที่มีในเริ่มแรกของท้องถิ่นกล่าวได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาตามรูปแบบ OVOP นี้ไม่ใช่เพียงการพัฒนาในทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวแต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาในด้านสังคมของชุมชนซึ่งประสบกับการย้ายถิ่นฐานของสมาชิกและจำนวนประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยโดยเน้นสร้างให้เกิดความสามารถในการพึ่งพิงตนเองของชุมชนจากศักยภาพและทุนวัฒนธรรมที่มีในพื้นที่พร้อม ๆ กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว สินค้าที่ผลิตภายใต้โครงการ OVOP มีลักษณะที่กล่าวได้ว่าเข้าข่ายสินค้าในเชิงสร้างสรรค์ในหลายลักษณะทั้งในเชิงของตัวสินค้าเองที่เน้นการผลิตประเภทสินค้าที่สะท้อนความเป็นตัวตนผ่านภูมิปัญญาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนในแต่ละพื้นที่หรือในเชิงวัสดุหีบห่อที่เน้นการออกแบบที่สวยงามเรียบง่ายแต่เน้น การกล่าวหรือสื่อถึงที่มาที่ไปของตัวสินค้าที่เชื่อมโยงกับความเป็นมาของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในแง่ของการสร้างยี่ห้อบนสินค้านั้นในลักษณะคล้ายเป็นเครื่องบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะแก่การให้เป็นของที่ระลึกหรือของฝากแก่ญาติหรือเพื่อนซึ่งเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่สำคัญของคนญี่ปุ่น ถือ

---

[๑๑] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๑๙.

[๑๒] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

เป็นการช่วยกระตุ้นการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่นและชุมชนได้อีกทางหนึ่งนอกเหนือไปจากเพียงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากความสวยงามของหีบห่อเท่านั้น[๑๓]

๓) การเกษตรภายใต้โครงการ OVOP

สินค้าบางประเภทที่ผลิตภายใต้โครงการ OVOP โดยเฉพาะพวกผลิตผลทางการเกษตรอาจมีลักษณะไม่น่าที่จะเข้าข่ายสินค้าในเชิงสร้างสรรค์แต่หากพิจารณาในรายละเอียดจะเห็นได้ว่าสินค้าหลายอย่างเช่น เห็ดชิตาเกะ (Shiitake Mushroom) หรือมะนาวคาโบซุ (Kabosu Limes) ได้ถูกสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้นจากการนำไปผูกติดกับยี่ห้อซึ่งในที่นี้ที่เห็นได้ชัดได้แก่ตัวโครงการ OVOP เองร่วมกับประวัติความเป็นมาและชื่อเสียงในการผลิตสินค้านั้นที่มีมาแต่อดีตและจากการสร้างมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากไอเดียสร้างสรรค์เช่น ในกรณีการผลิตเครื่องดื่มประเภทสาเกหรือเบียร์จากข้าวบาร์เลย์ที่แนะนำให้ต้องดื่มควบคู่ไปกับมะนาวคาโบซุซึ่งเป็นสินค้าที่เป็นที่รู้จักว่าต้องมาจากในท้องถิ่นเดียวกันด้วยผลิตภัณฑ์ของโครงการ OVOP ไม่ได้หมายถึงเพียงตัวสินค้าที่ถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้เท่านั้นแต่ยังรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ด้วยซึ่งในที่นี้ยกตัวอย่างเช่น การจัดงานพิเศษเกี่ยวกับการกีฬาและวัฒนธรรมที่เป็นการย้อนรำลึกถึงหรือรื้อฟื้นประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นให้กลับมาเป็นที่รู้จักหรือการส่งเสริมพัฒนาในเชิงการท่องเที่ยวและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์หรือทรัพยากรธรรมชาติเฉพาะถิ่นเช่น ใช้ระบบการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมหรือมีบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่ขึ้นชื่อ[๑๔]

ประเด็นหนึ่งซึ่งน่าสนใจเกี่ยวกับโครงการ OVOP ของจังหวัดโออิตะคือ การให้การส่งเสริมของภาครัฐในระดับจังหวัด (Prefectural Government) สู่ท้องถิ่นและชุมชนมีลักษณะมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการกระจายสินค้าและบริการที่ชุมชนผลิต (Product Development and Distribution) มากกว่าที่จะเป็นการช่วยเหลือในลักษณะการให้การอุดหนุนในรูปเงินและสิ่งของ (Subsidies) ซึ่งภาครัฐมองว่าเป็นการขัดต่อหลักการในการสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองและความยั่งยืนของผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นและชุมชนในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาและต่อยอดคุณภาพสินค้าโดยการจัดตั้งศูนย์และสถาบันวิจัยหลายแห่งเพื่อศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชนภายใต้โครงการซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งสำหรับสินค้าทั่วไปและสินค้าเฉพาะที่เป็นสินค้าหลักของพื้นที่เช่น ศูนย์เทคโนโลยีการเกษตรศูนย์วิจัยและให้คำแนะนำการเลี้ยงเห็ดชิตาเกะ นอกจากนี้ควบคู่กันไปกับหลักการในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนหรือศูนย์ฝึกอบรมในระดับท้องถิ่นขึ้นเพื่อ

---

[๑๓] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร,ม.ป.ป. หน้า ๑๒๐.

[๑๔] เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒๑

จัดการฝึกอบรมทักษะและความคิดเพื่อการต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพและผู้สนใจทั่วไปโดยเป็นในลักษณะของการทำงานในช่วงวันและศึกษาฝึกอบรมในช่วงค่ำ[๑๕]

๔) การส่งเสริมการตลาดของประเทศญี่ปุ่น

สำหรับการส่งเสริมในด้านการกระจายสินค้าและการตลาดนั้นเป็นในรูปของการจัดงานแสดงสินค้าของโครงการทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้สินค้าที่ผลิตภายใต้โครงการจากจังหวัดโออิตะเป็นที่รู้จักและติดตลาดรวมถึงการจัดตั้งแหล่งรวมเพื่อจำหน่ายสินค้าในลักษณะตลาดภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการบริโภคภายในท้องถิ่นและระหว่างท้องถิ่นในจังหวัดโออิตะด้วยกันเอง นอกจากนี้ยังได้มีการให้ประกาศเกียรติคุณและรางวัลแก่ชุมชนหรือท้องถิ่น (อาจเป็นทั้งในเชิงบุคคลและเชิงกลุ่ม) ที่ผลิตสินค้าอย่างมีคุณภาพและสร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน จากกรณีศึกษาและประสบการณ์จากโครงการ OVOP ของจังหวัดโออิตะประเทศญี่ปุ่น

สรุปว่า ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมและสอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้น ได้แก่

๑) การริเริ่มดำเนินโครงการที่มีลักษณะเป็น Problem-based กล่าวคือ เป็นไปเพื่อการแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ในสังคมและชุมชนซึ่งในที่นี้คือสภาพเศรษฐกิจที่อ่อนแอและการอพยพย้ายถิ่นของสมาชิก

๒) การมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในท้องถิ่นนั้น ๆ และปลูกฝังจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าและความภูมิใจในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหน

๓) การมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองบนฐานของศักยภาพและทรัพยากรทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และความโดดเด่นที่มีในชุมชนในการสร้างมูลค่าจากการผลิตสินค้าและบริการ

๔) นวัตกรรมแนวคิดและหลักการของตัวโครงการ OVOP เองที่เป็นทั้งกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนและเป็นเหมือนยี่ห้อที่สำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการที่ชุมชนและท้องถิ่นผลิต

๕) การให้การส่งเสริมสนับสนุนในเชิงเทคนิคจากหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องที่ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ภาครัฐท้องถิ่นจังหวัดโออิตะโดยเฉพาะในการด้านการพัฒนาต่อยอดเพิ่มคุณภาพสินค้าและการจัดการด้านการตลาด

๒.๑.๔ ประเทศอินเดีย

ประเทศอินเดียได้ศึกษาถึงสภาพโดยทั่วไป กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศอินเดีย ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership หรือ PPP) และชุมชนสร้างสรรค์หรือ Creative Community ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

---

[๑๕] ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์, **บีโอไอศึกษาความเป็นเลิศของ OVOP ญี่ปุ่นต้นฉบับ OTOP ของไทย,** ม.ป.ท. ๒๕๕๓. ผู้จัดการออนไลน์ (เข้าถึงข้อมูลวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑) หน้า ๑๒.

๑) สภาพโดยทั่วไปของอินเดีย

ประเทศอินเดียเป็นประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียที่มีบริบทในหลายๆ ด้านที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยโดยเฉพาะในด้านประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นประเทศที่มีการดำเนินนโยบายในช่วงหลายปีที่ผ่านมาในหลายพื้นที่ที่กล่าวได้ว่าสอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในด้านการมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศและเศรษฐกิจในระดับพื้นที่จากประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับนวัตกรรมและแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ จากความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มากมายในประเทศ การเคลื่อนไหวและความพยายามเพื่อการพัฒนาประเทศในระดับสังคมและชุมชนของอินเดียในเชิงของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ผ่านมามีรูปแบบที่ทับซ้อนกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรม (Cultural-based Economy) ในลักษณะของการให้ความสำคัญกับงานศิลปะ งานฝีมือหัตถกรรมแกะสลัก การแสดงท้องถิ่นหรือสถาปัตยกรรมเฉพาะซึ่งเป็นที่รู้จักมีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหรือความเป็นมาในแต่ละพื้นที่ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ขยายตลาดเพื่อจุดประสงค์ในการลดความยากจน การสร้างงานให้แก่กลุ่มผู้ผลิตหรือช่างฝีมือ (Craftsman) ซึ่งคิดเป็นกว่า ๑ ใน ๔ ของประชากรทั้งหมดในประเทศจาก ๑.๒ พันล้านคน รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนและท้องที่พร้อม ๆ กับการอนุรักษ์องค์ความรู้ทักษะในงานศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมให้คงอยู่[๑๖]

๒) กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศอินเดีย

จากการทบทวนมุมมองและแง่คิดจากประสบการณ์ของประเทศอินเดียประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่กรอบแนวคิดของการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานของวัฒนธรรมของประเทศที่พบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นในการแก้ไขและลดปัญหาความยากจน การย้ายถิ่นฐานเข้ามาเพื่อกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ของประชาชนในชนบทและการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในระดับจุลภาคแก่ท้องถิ่นและชุมชนเป็นวัตถุประสงค์สำคัญก่อนที่จะมุ่งเน้นในด้านการสร้างความมั่งคั่งและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคเป็นลำดับถัดมาซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการพัฒนาและเติบโตจากฐานรากของประเทศซึ่งได้แก่ท้องถิ่นและชุมชนรวมถึงวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางในชุมชน (SMEs) (Ghosh, ๒๐๐๙) ว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในการพัฒนาของประเทศโดยรวมภายใต้บริบทข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน จากการที่ภาคประชาชนและชุมชนในหลายพื้นที่ของประเทศยังคงอยู่ในภาวะยากจน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนการพัฒนาทักษะในเชิงต่อยอดตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการและช่างฝีมือรวมถึง

---

[๑๖] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ท. หน้า ๑๒๓. อ้างใน Ramanathan, n. p. ๒๐๐๘, หน้า ๑๙๙.

ขีดความสามารถในการให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณและเชิง เทคนิคของภาครัฐที่ค่อนข้างมีอยู่อย่างจำกัด

๓) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership) PPP

เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์หนึ่งที่ถูกให้ความสำคัญอย่างมากในช่วงที่ผ่านมาในการส่งเสริมพัฒนาต่อยอดเพื่อขยายฐานการผลิตและกิจการเชิงสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นและชุมชนจากหน่วยงานในหลายภาคส่วนของอินเดียภายใต้โครงการนำร่องโดยความร่วมมือระหว่างหลายองค์กรซึ่งที่สำคัญ ได้แก่ องค์กรยูเนสโกในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นและเข้มแข็งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิคที่ชื่อว่า Jodhpur Initiatives อันเป็นความคิดริเริ่มที่ได้จากการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญระดับสูงในหัวข้อ Asia-Pacific Creative Communities: A strategy for the ๒๑st Century ณ เมืองจอดห์เปอร์ (Jodhpur) ประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยโครงการนำร่องตามความคิดริเริ่มนี้ได้เน้นให้เห็นความสำคัญของปัจจัยต่อไปนี้ต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรมประกอบด้วยองค์กรและค่านิยมทางสังคมในท้องถิ่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การบริหารจัดการทรัพย์สินทางวัฒนธรรม การพัฒนาทางเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่เอื้ออำนวยเกี่ยวกับการร่าง Jodhpur Initiatives ขึ้นจากการประชุมในครั้งนั้น

๔) ชุมชนสร้างสรรค์ Creative Community ของประเทศอินเดีย

กรณีศึกษาในระดับชุมชนและท้องถิ่นของอินเดียซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างของชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็น ชุมชนสร้างสรรค์หรือ Creative Community[๑๗] เพื่อลดปัญหาความยากจนสร้างงานและอาชีพของสมาชิกในชุมชนจากการสร้างสรรค์มูลค่าและรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานทางวัฒนธรรมในที่นี้ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนช่างฝีมือแกะสลักเมืองจอห์ดเปอร์อุตสาหกรรมช่างฝีมือก่อสร้างเมืองชัยปุระซึ่งทั้งสองเมืองที่ยกตัวอย่างมานี้ตั้งอยู่ในแคว้นราชสถานซึ่งเป็นแคว้นที่ความเฉพาะตัวทางด้านสถาปัตยกรรมเครื่องแต่งกายงานศิลปะการแสดงและงานฝีมือสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญซึ่งถูกยกเป็นตัวอย่างสำหรับทั้งสองเมืองนี้ประกอบด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในพื้นที่ทะเลทราย ศิลปะการแสดงท้องถิ่น เช่น ดนตรีหรือการแสดงหุ่นเชิดและศิลปหัตถกรรมงานฝีมือและเครื่องทอที่เน้นการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่[๑๘]

---

[๑๗] Note: “creative community” is the geographic area with a concentration of creative workers, creative businesses and cultural organizations. หน้า ๑๓ . (อ้างใน Garewal, n.p. ๒๐๐๕, หน้า ๖) วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๒๔.

[๑๘] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๒๕. อ้างใน Liebl, n.p. ๒๐๐๕.

สรุปว่า ผลลัพธ์ในเชิงความสำเร็จหรือความล้มเหลวจากประเทศอินเดียจะยังไม่ชัดเจนจากระยะเวลาของการเริ่มเคลื่อนไหวที่ยังค่อนข้างสั้น บทเรียนในมุมมองเกี่ยวกับทิศทางและกรอบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับสังคมและชุมชนที่ได้จากอินเดียประกอบด้วย

๑) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีทิศทางเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ปัญหาความยากจนในระดับท้องถิ่นและชุมชน

๒) การขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นการสร้างหรือต่อยอดมูลค่าในสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและประวัติศาสตร์ยาวนานในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นทั้งจุดแข็งและจุดขายของประเทศพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเหล่านั้นให้คงอยู่และเป็นที่รู้จักสืบต่อไป

๓) การได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนเชิงเทคนิคจากหน่วยงานภายนอกประเทศร่วมกับการกำหนดร่างข้อคิดเห็นร่วมกันออกมาเป็น Jodhpur Initiatives เป็นปัจจัยสนับสนุนและตัวเร่งหนึ่งให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมและมีความชัดเจน

๔) จากการทบทวนพบว่างานศึกษาจำนวนหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (SMEs) ว่าเป็นตัวนำ (Leader) ที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยเฉพาะในระดับจุลภาคและการพัฒนาเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจระดับล่างที่สำคัญของประเทศอินเดีย[๑๙]

๕) การร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนหรือ PPP เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่ถูกกล่าวถึงค่อนข้างมากในการเพิ่มขีดจำกัดของภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นและชุมชน

๒.๑.๕ ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียผู้วิจัยได้ศึกษาถึงสภาพทั่วไป การค้าระหว่างประเทศ นโยบายหลัก การกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติและยุทธศาสตร์หลักตามลำดับดังนี้

๑) สภาพทั่วไปของประเทศมาเลเซีย

เศรษฐกิจประเทศมาเลเซียในปี ๒๕๕๓ อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจมาเลเซียวัดโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของปีอยู่ที่ ๒๓๘.๐ และคาดการณ์ว่าในปี๒๕๕๔ GDP จะขยายตัวร้อยละ ๔.๑๒ ขึ้นไปเป็น ๒๔๗.๘ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากภาคการบริการและภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่ขยายตัวดี ขณะที่ทางฝั่งด้านอุปสงค์มีการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญอัตราเงินเฟ้อดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคปี ๒๕๕๓[๒๐]

---

[๑๙] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๒๖. อ้างใน Ghosh, n.p. ๒๐๐๙.

[๒๐] กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนสหพันธรัฐมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๕. หน้า ๑๕-๑๖.

ขยายตัวร้อยละ ๑.๗ จากปี ๒๕๕๒ และคาดการณ์ว่าในปี ๒๕๕๔ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคจะขยายตัวอีก ๒.๘ ทั้งนี้มีสาเหตุหลักจากราคาสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ปรับตัวสูงขึ้น และค่าใช้จ่ายจากการขนส่งที่เพิ่มสูงขึ้นจากการที่รัฐบาลเริ่มลดการ subsidy ราคาน้ำมันเมื่อกลางเดือนกันยายน ๒๕๕๓ และจากการที่เศรษฐกิจมาเลเซียได้ฟื้นตัวขึ้น นอกจากนี้มาเลเซียเริ่มมีความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อทำให้ธนาคารแห่งชาติมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia – BNM) ได้ปรับอัตราดอกเบี้ยหลักเป็นร้อยละ ๒.๒๕ ⟶ ร้อยละ ๒.๕ ⟶ ร้อยละ ๒.๗๕ ในเดือนมีนาคม เดือนพฤษภาคมและเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ ตามลำดับ

๒) ด้านการค้าระหว่างประเทศของมาเลเซีย

ในปี ๒๕๕๓ (มกราคม – ธันวาคม) การค้าระหว่างประเทศของมาเลเซียกับทั่วโลกมีมูลค่ารวม ๓.๖๔ แสนล้าน เหรียญสหรัฐฯ เป็นการส่งออกมูลค่า ๑.๙๙ แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ และเป็นการนำเข้ามูลค่า ๑.๖๕ แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ มาเลเซียได้ดุลการค้า ๓๔ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยสินค้าส่งออกสำคัญของมาเลเซียได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้า น้ำมันดิบ เครื่องจักรกล น้ำมันพืช ยางพลาสติกเป็นต้น ตลาดส่งออกสำคัญ ๕ อันดับแรกของมาเลเซีย (สัดส่วน) คือ จีน (๑๒.๙๕ %) สิงคโปร์ (๑๒.๖๗ %) ญี่ปุ่น (๑๑.๒ %) สหรัฐฯ (๘.๒ %) ไทยเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ ๕ ของมาเลเซีย (๕.๒๓ %) สำหรับสินค้านำเข้าสำคัญของมาเลเซียได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้า น้ำมันดิบ เครื่องจักรกลเหล็ก พลาสติกรถยนต์เป็นต้น แหล่งนำเข้าสำคัญ ๕ อันดับแรก (สัดส่วน) คือ ญี่ปุ่น (๑๒.๕๘ %) จีน (๑๒.๕๕ %) สิงคโปร์ (๑๑.๔๑%) สหรัฐฯ (๑๐.๖๔ %) ไทยเป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ ๕ ของมาเลเซีย (๖.๒๓%)[๒๑]

๓) นโยบายหลักในการปฏิรูปและพัฒนาของประเทศมาเลเซีย[๒๒]

นายกรัฐมนตรีนาจิบได้ริเริ่มนโยบายการปฏิรูปและพัฒนาให้มาเลเซียก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว (ให้มีรายได้มวลรวมประชาชาติ (Gross National Income-GNI) ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี) ตาม Vision ๒๐๒๐ โดยมีแนวคิดและนโยบายเป็น ๔ เสาหลัก (pillars) ดังนี้

๑) One Malaysia, People First, Performance Now

๒) แนวคิด (Concept) เพื่อส่งเสริมความเป็นเอกภาพของประเทศชาติ (National Unity)

๓) การยอมรับชาวมาเลเซียต่างเชื้อสาย (Ethnic Tolerance) และ

๔) รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Government)

---

[๒๑] แหล่งที่มา : www.statistics.gov.my,www.bnm.gov.my, www.bi.go.id, apecthai.org, www.ceicdata.com, www.gtis.com/gta, World Trade Atlas) สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑

[๒๒] กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนสหพันธรัฐมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๕ หน้า ๑๗

ประเทศมาเลเซียได้ส่งเสริมคุณค่า (Value) ๘ ประการในสังคมมาเลเซียและสร้างความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๘ ประการ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศบรรลุเป้าหมาย NEM ดังนี้

(๑) การส่งเสริมคุณค่า (Value) ๘ ประการในสังคมมาเลเซีย ได้แก่

๑. ความมานะบากบั่น (Perseverance)

๒. การยอมรับ (Acceptance)

๓. การศึกษา (Education)

๔. ความซื่อตรง (Integrity)

๕. ระบบสังคมที่เชื่อในการทำสำเร็จด้วยตนเอง (Meritocracy)

๖. ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility)

๗. ความจงรักภักดี (Loyalty)

๘. มุ่งสร้างวัฒนธรรมความเป็นเลิศ (Cultural of Excellence)

(๒) การสร้างความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๘ ประการ ได้แก่

๑. การผลักดันให้ภาคเอกชนเป็นผู้ขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Re-energizing the private sector to lead growth)

๒. การเพิ่มคุณภาพของแรงงานชาวมาเลเซียและลดการพึ่งพาแรงงานต่างชาติ (Developing a quality work force and reducing dependency on foreign labor)

๓. ส่งเสริมการแข่งขันภายในมาเลเซีย (Creating a competitive domestic economy)

๔. สร้างความแข็งแกร่งให้ระบบราชการ (Strengthening the public sector)

๕. การให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่โปร่งใสและเป็นมิตรกับระบบตลาด (Transparent and market-friendly affirmative action)

๖. การสร้างคลังความรู้และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Building the knowledge base and infrastructure)

๗. ส่งเสริมปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Enhance the sources of growth) และ

๘. ส่งเสริมการเจริญเติบโตแบบยั่งยืน (Ensure sustainability of growth)

ETP เป็นนโยบายการปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่มีแนวคิด NEM เป็นรากฐานโดยจะใช้ยุทธศาสตร์การปฏิรูป (SRIs) ๘ ประการของ NEM เป็นตัวช่วยขับเคลื่อน (Enablers) และกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติ (National Key Economic Areas – NKEA) ซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก (Drivers) ในการพัฒนาและปฏิรูปเศรษฐกิจมาเลเซีย โดยภายหลังการประกาศแนวคิด

NEM เมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ PERMANDU ได้จัด workshop กับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนเพื่อกำหนด NKEA และต่อมาได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (NKEA Labs)

๔) การกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติ

การกำหนดรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในแต่ละ NKEA มี ๑๒ ประการ คือ

(๑) อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
(๒) อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ
(๓) อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
(๔) เกษตรกรรม
(๕) การท่องเที่ยว
(๖) การศึกษา
(๗) การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข
(๘) การบริการธุรกิจ (Business services)
(๙) การเงินและการธนาคารอิสลาม
(๑๐) การสื่อสาร (Communication content infrastructure)
(๑๑) การค้าปลีกและค้าส่ง
(๑๒) การพัฒนาพื้นที่

Greater Kuala Lumpur รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและ CEO ของ PERMSNDU ได้ประกาศว่าผลการทำ NKEA Labs ได้ระบุ ๑๓๑ โครงการเริ่มต้น (Entry Point Projects) ๖๐ โอกาสทางธุรกิจ (Business Opportunities) สำหรับช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๖๓ มูลค่าการลงทุนรวมประมาณ ๔๔๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยจะเป็นการลงทุนจากภาคเอกชนร้อยละ ๙๒ (๔๑๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) และเป็นการลงทุนจากภาครัฐบาลร้อยละ ๘ (๓๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ทั้งนี้ร้อยละ ๗๓ ของการลงทุนจะเป็นการลงทุนภายในประเทศและคาดว่าจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ๓.๓ ล้านตำแหน่ง ตัวอย่างโครงการสำคัญภายใต้ ETP เช่น การพัฒนาระบบ Mass Rapid Transit (MRT) สำหรับ Greater Kuala Lumpur และโครงการรถไฟความเร็วสูงระหว่างสิงคโปร์-กัวลาลัมเปอร์ ๔) ๑๐th Malaysia Plan (๑๐MP) เป็นแผนพัฒนาประเทศระยะเวลา ๕ ปี ระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาให้มาเลเซียก้าวไปสู่ High income country งบประมาณ ๒๓๐ พันล้านริงกิต โดยเป็นงบประมาณ Physical Development ๖๐ % และเป็นงบประมาณ Non-Physical Development ๔๐ % และสามารถแบ่งสัดส่วนตามภาคส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้งบประมาณด้านเศรษฐกิจ ๕๕ % งบประมาณด้านสังคม ๓๐

% งบประมาณด้านความมั่นคง ๑๐ % และงบประมาณบริหารจัดการทั่วไป (general administration) ๕ % เป้าหมายทางเศรษฐกิจ GDP ขยายตัวเฉลี่ยปีละ ๖ % GNI เพิ่มเป็น ๑๒,๑๓๙ ดอลลาร์สหรัฐ (๓๘,๘๔๕ ริงกิต) ต่อคนต่อปี[๒๓]

ในปี ๒๕๕๘ การลงทุนภาคเอกชน (Private Investment) ขยายตัวปีละ ๑๒.๘ % การบริโภคภาคเอกชน (Private Consumption) ขยายตัวปีละ ๗.๗ % การลงทุนภาครัฐ (Public Investment) ขยายตัวปีละ ๕ % การบริโภคภาครัฐ (Public Consumption) ขยายตัวปีละ ๔.๘ % การขาดดุลงบประมาณ (Budget Deficit) ลดลงให้เหลือ ๒.๘ % ของ GDP ในปี ๒๕๕๘ การส่งออกขยายตัวปีละ ๗.๒ % การนำเข้าขยายตัวปีละ ๘.๖ %

๕) ยุทธศาสตร์หลัก (Strategic Thrust) มี ๕ ประการ คือ

(๑) เปลี่ยนแปลงการให้บริการของภาครัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงมาเลเซีย (Transforming Government to transform Malaysia) การปฏิรูประบบราชการโดยเน้นหลักการสำคัญ ๔ ประการ คือ วัฒนธรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมความรวดเร็วของระบบการตัดสินใจและการปฏิบัติงาน ความคุ้มค่า (Value-for-money) และความซื่อสัตย์

(๒) สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Creating the environment for unleashing economic growth) โดยจะเน้นการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้ผลักดันหลักของเศรษฐกิจมาเลเซียสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปฏิรูปบทบาทของภาครัฐต่อภาคเอกชนพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่งเสริมการแข่งขันของมาเลเซียในตลาดโลกพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและเน้นการพัฒนาพื้นที่และภาคส่วนที่จะเป็น Engine of growth (ได้แก่ Economic corridor ทั้ง ๕ และ NKEA ทั้ง ๑๒ สาขา)

(๓) ก้าวไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแบบมีส่วนร่วม (Moving towards inclusive socio-economic development) โดยจะเน้นการยกระดับฐานะและความเป็นอยู่ของประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำ (Bottom ๔๐ % households) ยกระดับการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของชาวภูมิบุตรเน้นการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้ผลักดันหลักของเศรษฐกิจมาเลเซียสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปฏิรูปบทบาทของภาครัฐต่อภาคเอกชน พัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่งเสริมการแข่งขันของมาเลเซียในตลาดโลก พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยยังคงเป้าหมายให้ชาวภูมิบุตรถือครองหุ้นส่วนกิจการไม่ต่ำกว่า ๓๐ % ในระดับมหภาค (๓๐ % Bumiputera corporate equity ownership at macro level) เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้และส่งเสริมสังคมที่ก้าวหน้าและมีส่วนร่วม (Progressive and more inclusive) ตามแนวคิด ๑ Malaysia

---

[๒๓]กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนสหพันธรัฐมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๕, หน้า ๑๙.

(๔) พัฒนาและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (Developing and retaining first-World talent base) โดยจะเน้นการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อปรับปรุงผลการเรียน การยกระดับฝีมือแรงงานชาวมาเลเซียเพื่อเพิ่มโอกาสการได้รับการจ้างงานและการปฏิรูปตลาดแรงงานเพื่อให้มาเลเซียเป็นประเทศที่มีรายได้สูง

(๕) พัฒนาสภาพแวดล้อมซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิต (Building an environment that enhances quality of life) โดยจะเน้นการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนให้น่าอยู่ การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนโดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลัก ปฏิรูประบบสาธารณสุขเพื่อยกระดับคุณภาพและให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้ โครงการเคหะสงเคราะห์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบ้านที่มีคุณภาพและสามารถเป็นเจ้าของได้ การให้บริการระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ ลดอาชญากรรมเพื่อให้ชุมชนปลอดภัยขึ้นและให้ความสำคัญกับพื้นฐานสิ่งแวดล้อม (Environmental endowments) ของมาเลเซีย

สรุปว่า ในปี ๒๐๑๐ (มกราคม–ธันวาคม) การค้าระหว่างประเทศของมาเลเซียกับทั่วโลกมีมูลค่ารวม ๓.๖๔ แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็นการส่งออกมูลค่า ๑.๙๙ แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ และเป็นการนำเข้ามูลค่า ๑.๖๕ แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ มาเลเซียได้ดุลการค้า ๓๔ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าส่งออกที่สำคัญ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปาล์มน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ เคมีภัณฑ์ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันดิบ เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ ที่ทำจากโลหะ สินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ น้ำมันเชื้อเพลิง เหล็กและเหล็กกล้า น้ำมันดิบ รถยนต์ ตลาดส่งออกที่สำคัญได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐฯ และไทยเป็นอันดับ ๕ ตลาดนำเข้าที่สำคัญได้แก่ จีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ อินโดนีเซียและไทยเป็นอันดับ ๖

๒.๒. แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

เมืองต้นแบบของไทยได้ศึกษาถึงความหมายโดยทั่วไปของแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวทางการเลือกเมืองต้นแบบ ๒ ประการ ลักษณะโดดเด่น ๒ ประการของชุมชนหรือสังคมสร้างสรรค์ของไทยและชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้นำมาเป็นตัวอย่างเพื่อประกอบการศึกษา ๓ แห่ง คือ ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาคร มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรี ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายโดยทั่วไปของแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เมืองต้นแบบเศรษฐกิจต้นแบบสร้างสรรค์ หมายถึง พื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์และเป็นแหล่งรวมนักคิดและผู้ประกอบการสร้างสรรค์จากทั้งในและต่างประเทศที่มาประกอบกิจการและก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับเศรษฐกิจของเมืองและประเทศเพราะองค์ประกอบหลักของเมืองสร้างสรรค์คือ

เหล่าผู้ประกอบการสร้างสรรค์หรือนักคิดที่เปรียบเหมือนสินทรัพย์สำคัญของเมืองที่สามารถเคลื่อนที่ไปได้ทั่วโลกที่แสวงหาสถาที่ที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัยและประกอบธุรกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นลักษณะของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอ ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้สนองนโยบายรัฐบาลดำเนินการเฟ้นหา ๑๐ จังหวัดเพื่อปั้นโครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์หวังแก้วิกฤติเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ประชาชนได้เฟ้นหาจังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเป็นอีกโครงการหนึ่งภายใต้นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลที่จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นและส่งเสริมให้คนไทยมีความตื่นตัวและสร้างสรรค์นวัตกรรมและการจัดการธุรกิจในรูปแบบใหม่โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับภาคประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยจะพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทั่วประเทศไทยและคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาสร้างจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าหรือบริการของจังหวัดซึ่งจะมีส่วนในการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย

นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เปลี่ยนจากสิ่งที่เรียกว่ามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Value Added Economy) ไปเป็นมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy) โดยมีหลักในการดำเนินการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่[๒๔]

๑. การบริหารจัดการทุนคือทุนทางวัฒนธรรม (Culture) หรือทุนทางบุคลากร

๒. กระบวนการนำทุนนั้นมาทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการที่มีความแตกต่างกัน (Differentiated Product or services Proceed) เพื่อสร้างมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy)

๓. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ทำให้เกิดข้อได้เปรียบและความแตกต่างทางเศรษฐกิจ

๒.๒.๒ แนวทางการเลือกเมืองต้นแบบ ๒ ประการ

การดำเนินการหลักทั้งสามประการตามที่กล่าวข้างต้นนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การไหลเวียนทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลกเข้ามาสู่ท้องถิ่นและชุมชนซึ่งก็หมายถึงการจ้างงาน การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายของแหล่งทุนจากทั่วโลกมายังท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจสำหรับแนวทางในการคัดเลือกเมืองต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีดังนี้

---

[๒๔]มนฑิณี ยงวิกุล, **เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. แหล่งที่มา : www.tcdc.or.th/articles/business-industrial/๑๗๔๕๓/ สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

๑. เมืองที่มีต้นทุนและปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาพื้นบ้านแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าที่มีเอกลักษณ์

๒. เมืองที่มีอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน เช่น มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมงานฝีมือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการออกแบบ

ในปัจจุบันจากกระแสการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือ Creative Economy ซึ่งประเทศไทยกำลังอยู่ในขั้นของการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นแม้จะได้รับการยอมรับผ่านกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ความสำเร็จที่ผ่านมาในหลายประเทศซึ่งได้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้การศึกษาการสร้างสรรค์และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมว่าเป็นหนทางใหม่ของการพัฒนาที่จะสามารถนำมาซึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งของมูลค่าเพิ่มภายใต้บริบททางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัฒน์ ปัจจุบันนอกจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศแล้ว เป้าหมายในด้านอื่นซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันและควรได้รับการคำนึงถึงภายใต้กรอบการพัฒนานี้คือ ประเด็นในเรื่องความเท่าเทียมและเป็นธรรม (Equality and Equity) ความมีเสถียรภาพ (Stability) และความยั่งยืน (Sustainability) ของการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในการนี้กรอบการวางยุทธศาสตร์แนวทางและกลยุทธ์ไม่สามารถกระทำได้เพียงในระดับมหภาค ภาคการผลิตหรือภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แต่เพียงอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องคำนึงถึงการปรับโครงสร้างและรูปแบบรวมถึงรากฐานของระบบเศรษฐกิจในระดับที่เล็กลงมาด้วย[๒๕]

จากประสบการณ์การดำเนินการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศต่าง ๆ ที่ผ่านมาแม้เศรษฐกิจสร้างสรรค์จะนำมาซึ่งการเติบโตทางการผลิตและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศประเด็นในด้านความเท่าเทียมของการจัดสรรและการกระจายของผลผลิตและความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นรวมถึงการมีส่วนร่วมทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในทุกภาคส่วน (Inclusion and Participation) เป็นประเด็นที่ได้รับความสำคัญและคำนึงถึงจากผู้วางนโยบายและหน่วยงานในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศการศึกษาเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาสังคมและชุมชนเพื่อวิเคราะห์และศึกษาถึงความเชื่อมโยงของแนวคิดและรูปแบบแนวทางในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนไทยในระดับจุลภาคเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนที่เป็นไปอย่างองค์รวมมีความทั่วถึงและมีส่วนร่วมในทุกระดับชั้นตั้งแต่

---

[๒๕] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๑๒.

ชุมชนและสังคมเรื่อยไปจนถึงภาคการผลิตและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในระดับภาพรวมหรือระดับมหภาคของประเทศในภาพรวม การถอดบทเรียนการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาสังคมและชุมชนจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในต่างประเทศ การวิเคราะห์ สถานการณ์และกรณีศึกษาในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนในบริบทของไทยตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจในระดับสังคมและชุมชนกับเศรษฐกิจในระดับมหภาค การนำเสนอกรอบแนวทางและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานและการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทยในอนาคต[๒๖]

๒.๒.๓ ลักษณะโดดเด่น ๒ ประการของชุมชนหรือสังคมสร้างสรรค์ของไทย

ลักษณะโดดเด่นของเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและชุมชนของไทยที่มีลักษณะสอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์กล่าวคือเป็นท้องถิ่นและชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการสร้างมูลค่าหรือการผลิตสินค้าและบริการบนฐานของการใช้ความรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในชุมชนร่วมกับนวัตกรรมหรือแนวคิดใหม่โดยมุ่งวิเคราะห์ในมิติของการพัฒนาสังคมและชุมชนรวมถึงความเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับมหภาคของประเทศจากการทบทวนรูปแบบของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เข้าข่ายหรือมีความสอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับชุมชนและท้องถิ่นของไทยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาสามารถแบ่งรูปแบบของชุมชนและสังคมสร้างสรรค์ที่มีความโดดเด่นในบริบทปัจจุบันของประเทศไทยมี ๒ ลักษณะดังนี้

๑) ชุมชนสร้างสรรค์ที่มีพื้นที่หรือสถานที่เป็นฐาน (Area–based or Place-based)

ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของชุมชนหรือตลาดวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อนทางเศรษฐกิจหรือกลุ่มการผลิตในเชิงสร้างสรรค์ (Creative Cluster) ที่มีการรวมกลุ่มกันในระดับพื้นที่หรือสถานที่ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะหรือลักษณะพิเศษทางศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์หรือวิถีชีวิตร่วมกันอาจมีลักษณะที่มุ่งเน้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงเข้ากับงานทางด้านการบริการหรือการเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มการผลิตหรือวิสาหกิจชุมชนในการสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการจากศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์หรือวิถีชีวิตที่มีในพื้นที่ท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นตัวอย่างของท้องถิ่นและชุมชนสร้างสรรค์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศที่จัดอยู่ในลักษณะนี้ที่พอจะยกเป็นตัวอย่างได้มีดังนี้ ภาคกลางชุมชนอัมพวาอำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสาคร ภาคเหนือชุมชนบ้านถวายอำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่ ภาคอีสานชุมชนบ้านเชียงอำเภอหนองหานจังหวัดอุดรธานี ภาคใต้ชุมชนตลาดน้ำคลองแหอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา

๒) ชุมชนสร้างสรรค์ที่มีสินค้าและบริการเป็นฐาน (Product–based)

ลักษณะเป็นกลุ่มเศรษฐกิจหรือกลุ่มการผลิตในเชิงสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นและชุมชนเช่นเดียวกับท้องถิ่นและชุมชนสร้างสรรค์ในลักษณะที่ ๑ เพียงแต่กิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือการผลิต

---

[๒๖] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, หน้า ๑๑๓

นั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนความพิเศษหรือเอกลักษณ์เฉพาะในบริบทของพื้นที่หรือสถานที่เป็นหลักแต่ตั้งอยู่บนความพิเศษหรือเอกลักษณ์เฉพาะของสินค้าและบริการส่วนใหญ่เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นความเชี่ยวชาญหรือองค์ความรู้เฉพาะของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ ที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปหรือแพร่หลายในการผลิตโดยการผลิตสินค้าและบริการนั้นอาจอยู่ในรูปของการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกลุ่มผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) วิสาหกิจชุมชนตัวอย่างของท้องถิ่นและชุมชนสร้างสรรค์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศที่จัดอยู่ในลักษณะนี้ที่พอจะยกเป็นตัวอย่างได้มีดังนี้ ภาคกลางมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี ภาคเหนือกลุ่มผลิตของเล่นพื้นเมืองโดยกลุ่มคนเฒ่าคนแก่อำเภอแม่สรวยจังหวัดเชียงราย ภาคอีสานกลุ่มอุตสาหกรรมผ้าทอพื้นเมืองบ้านนาข่าอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ภาคใต้กลุ่มผลิตและแสดงหนังตะลุงควนเนียงอำเภอควนเนียงจังหวัดสงขลา[๒๗]

๒.๒.๔ รูปแบบชุมชนสร้างสรรค์ของไทยที่น่าสนใจ

รูปแบบที่โดดเด่นของประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวอย่างเพื่อประกอบการศึกษา ๒ แห่งซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงลึกกรณีศึกษาชุมชนสร้างสรรค์ ๒ ลักษณะข้างต้น ได้ถูกคัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษาตามลักษณะที่ ๑ กรณีศึกษาชุมชนอัมพวาอำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสาคร ลักษณะที่ ๒ กรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีและชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยเล่มนี้ ดังนี้

๑) ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาคร

ภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีชุมชนอัมพวาได้กลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงครามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปีความสำเร็จของชุมชนแห่งนี้เป็นต้นแบบของการพัฒนาที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีทั้งในแง่ของการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การบริหารจัดการแบบบูรณาการตลอดจนการพัฒนาบนพื้นฐานของความยั่งยืนและความพอเพียงซึ่งจะวิเคราะห์เชิงลึกจากกรณีศึกษาในแต่ละลักษณะประกอบด้วย

(๑) บริบทความเป็นมา

(๒) รูปแบบและพัฒนาการเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

(๓) ความสำเร็จและผลกระทบในการพัฒนาชุมชน

(๔) การถอดบทเรียน

(๑) บริบทความเป็นมา ในอดีตชุมชนอัมพวานับได้ว่าเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของประเทศเนื่องจากเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ ความเจริญทางเศรษฐกิจ และจำนวนประชากรที่เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ตำบลอัมพวาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลอัมพ

---

[๒๗] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป.หน้า ๑๒๗.

วาใน พ.ศ. ๒๔๘๓ อย่างไรก็ตามการพัฒนาการคมนาคมและขนส่งทางบกซึ่งเริ่มอย่างเป็นรูปธรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๙) ถนนหนทางที่มีโครงข่ายมากขึ้นการเดินทางโดยรถยนต์จึงเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ปัจจัยเหล่านี้ทำให้บทบาทและความสำคัญของการคมนาคมและขนส่งทางน้ำรวมถึงบทบาทของเทศบาลตำบลอัมพวาจึงลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้การทยอยย้ายออกของผู้คนในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ลดลงกว่าครึ่งภายในระยะเวลากว่า ๗๐ ปีจากเดิมที่เคยมีประชากรกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ จนเหลือประมาณ ๕,๐๐๐ ใน พ.ศ. ๒๕๔๗ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการคมนาคมขนส่งดังกล่าวทำให้นายกเทศมนตรีตำบลอัมพวาร้อยโทพัชโรดม อุนสุวรรณ มีแนวคิดที่จะทำให้ชุมชนอัมพวากลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่งจึงได้ริเริ่มโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นหลักโดยมีการระดมความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจกับคนในพื้นที่ทั้งนี้ได้วางแนวทางในการพัฒนา ๔ ด้าน (๔P) ด้วยกันได้แก่ ชุมชน (People) ผลิตภัณฑ์ (Product) การท่องเที่ยว (Place) และการอนุรักษ์ (Preserve) ชุมชนอัมพวาโดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดน้ำอัมพวาจึงเริ่มกลับมามีบทบาทและได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในฐานะแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๒) รูปแบบและพัฒนาการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป้าหมายสูงสุดของชุมชนอัมพวา ได้แก่การเป็นชุมชนต้นแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดำรงรักษาวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมพร้อมทั้งมีผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกว่าเป็นเวนิสตะวันออกซึ่งแนวทางการพัฒนานี้จะต้องดำเนินไปอย่างมั่นคงค่อยเป็นค่อยไปที่สำคัญคืออยู่บนแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกระดับทั้งนี้ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนอัมพวาสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ การพัฒนาชุมชนอัมพวานั้นดำเนินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือยึดเอาภูมิสังคมของชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นทุนพื้นฐานที่ สำคัญซึ่งประกอบด้วยภูมิศาสตร์และสังคมสำหรับภูมิศาสตร์ของชุมชนอัมพวานั้นเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มปากอ่าวไทยมีแม่น้ำแม่กลองและคลองกว่า ๓๐๐ สายไหลผ่านพื้นที่ชุมชนและอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง ๖๐ กิโลเมตร ส่วนทางสังคมก็เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอันทรงคุณค่าตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ ทรัพยากรเหล่านี้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนอัมพวาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลิตภัณฑ์ของชุมชนและท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะโดยมีตลาดน้ำอัมพวาเป็นสัญลักษณ์นั่นเอง[๒๘]

ทุนพื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กระบวนการบริหารจัดการภายในชุมชนที่มีประสิทธิภาพกล่าวคือเทศบาลตำบลอัมพวาเป็นผู้กำหนดกรอบในการพัฒนาและเป็นผู้นำการ

---

[๒๘] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป.หน้า ๑๓๑.

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเบื้องต้นโดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาคือให้คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการเอง ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ตรงแล้วยังทำให้คนในชุมชนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมของตนอันจะช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างสมดุลและมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต อนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนวัฒนธรรมและเศรษฐกิจพออยู่พอกินสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและชุมชนอยู่ดีกินดี เมืองสร้างธุรกิจธุรกิจสร้างเมืองมั่งมีศรีสุข ความสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นโดยอาศัยทรัพยากรในชุมชนและท้องถิ่นเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดซึ่งทำให้ชุมชนอัมพวาประสบความสำเร็จอย่างเช่นทุกวันนี้เริ่มจากความต้องการที่จะเห็นชุมชนอัมพวาชุมชนที่มีคลองหลายร้อยสายไหลผ่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่มีความโดดเด่นแตกต่างจากตลาดน้ำดำเนินสะดวกซึ่งอยู่ห่างออกไปไม่มากนักจึงเป็นที่มาของตลาดน้ำที่เปิดเฉพาะช่วงเย็นโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันคือนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งในช่วงแรกนั้นต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐและคนในชุมชนเองผลักดันให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในตลาดน้ำอัมพวาก่อน

สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารขนมผลไม้หรือของที่ระลึกนั้นก็มีการสร้างสรรค์ให้แสดงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนขึ้นโดยมีเทศบาลตำบลร่วมมือกับนักวิชาการหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการทำการศึกษาวิจัยตลาดตลอดจนพัฒนาสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าและนำผลการศึกษาที่ได้มาเผยแพร่ให้คนในชุมชนได้รับทราบเพื่อจะได้นำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการผลิตสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ต่อไป นอกจากนี้ยังมีบริการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เรียกได้ว่าเกิดจากความสร้างสรรค์อย่างแท้จริงเพราะเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และวัฒนธรรมดั้งเดิมในท้องถิ่นผสมผสานกับความสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวเช่น บริการเรือท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำหรือบริการเรือท่องเที่ยวเพื่อ ชมหิ่งห้อยในเวลากลางคืนเป็นต้นธุรกิจที่น่าสนใจอีกธุรกิจหนึ่งที่สร้างสรรค์เพิ่มเติมจากการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำอัมพวาคือการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ซึ่งเป็นธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้โดยไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติมมากเท่าใดนัก ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ปลูกผลไม้พืชผักสวนครัวเป็นหลัก การค้าขายในตลาดน้ำอัมพวาจึงเป็นการเพิ่มช่องทางการขายผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนจากช่องทางปกติให้ถึงมือผู้บริโภคโดยตรงไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางสามารถเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนได้เป็นจำนวนมาก

ทั้งนี้นโยบายของเทศบาลตำบลที่กำหนดให้กำหนดให้ตลาดน้ำอัมพวาเปิดเฉพาะวันศุกร์วันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้นเป็นมาตรการที่มุ่งรักษาผลประโยชน์ของคนในชุมชนอัมพวาอย่างแท้จริงกล่าวคือเป็นการป้องกันทางอ้อมไม่ให้ทุนภายนอกหลั่งไหลเข้ามามากนัก เนื่องจากคนภายนอกที่ต้องการจะเข้ามาเปิดกิจการหรือดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจใด ๆ ในชุมชนอัมพวาย่อมมีต้นทุนในการผลิตสูงกว่าคนในพื้นที่แต่หากสามารถขายผลิตภัณฑ์ของตนได้เพียง ๓ วันต่ออาทิตย์เท่านั้นจึงไม่

คุ้มค่ากับการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไว้ หากมีวิกฤตทางเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองเกิดขึ้นนักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงคนในชุมชนก็ยังสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามปกติคือเป็นการดำเนินตามหลักการพัฒนาแบบยั่งยืนนั่นเอง หลังจากประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มีผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์จำหน่ายและให้บริการแล้วคือการผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนเช่น ไอศกรีมมะพร้าวออกจำหน่ายในตลาดที่กว้างขึ้นไม่จำกัดอยู่แต่เพียงในชุมชนอัมพวาเท่านั้นหากแต่เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยมีตราสินค้าอัมพวาที่ได้จดลิขสิทธิ์ของเทศบาลแล้วเป็นเครื่องหมายรับรองว่าผลิตภัณฑ์นี้มาจากชุมชนอัมพวาอย่างแท้จริง [๒๙]

(๓) ความสำเร็จและผลกระทบในมิติการพัฒนาชุมชน การค้าขายบริเวณชุมชนอัมพวาและตลาดน้ำอัมพวากลับมาเริ่มขึ้นอีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยในระยะแรกมีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจำนวนไม่มากมีผู้ขายประมาณ ๔๐ รายที่ขายสินค้าอยู่บนบกส่วนอีก ๑๐ รายนั้นเป็นผู้ขายสินค้าในเรือซึ่งในระยะนี้เทศบาลตำบลและคนในชุมชนอัมพวาเองมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนขับเคลื่อนไปได้ผ่านไปกว่า ๖ ปีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการค้าและบริการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ชุมชนอัมพวาซึ่งมีประชากรประมาณ ๕,๐๐๐ คน ในปัจจุบันต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมเยือนประมาณละ ๑-๑.๕ ล้านคนในแต่ละปีผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาพบว่านักท่องเที่ยว ๑ คนจะใช้จ่ายประมาณ ๘๐๐-๑,๐๐๐ บาทซึ่งเมื่อนำมาคำนวณกับจำนวนนักท่องเที่ยววัตถุดิบต้นสายการฟื้นฟูอัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำภายในชุมชนอัมพวาภายในและภายนอกชุมชนอัมพวาทรัพยากรในชุมชนและท้องถิ่นสินค้าภายใต้แบรนด์และโลโก้อัมพวาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชน (ตลาดน้ำอัมพวา) ธุรกิจบริการต่อเนื่องภายในชุมชน เช่น การผลิตและค้าขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ธุรกิจบริการเรือท่องเที่ยว ธุรกิจโฮมสเตย์ผลิตภัณฑ์ขั้นกลางร้อยละ ๘๐ - ๙๐ โดยสมาชิกภายในชุมชนอัมพวาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์การจัดจำหน่ายทั้งหมดแล้วจะพบว่ามีเม็ดเงินกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของชุมชนซึ่งย่อมสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนอย่างมหาศาล[๓๐]

นโยบายสำคัญในการพัฒนาชุมชนอัมพวาตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นคือการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ด้วยตนเองเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของหวงแหนและต้องการอนุรักษ์วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามเหล่านี้รวมถึงสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยเฉพาะลำคลองและแม่น้ำไว้ซึ่งในระดับนโยบายเทศบาลตำบลก็ได้ประกาศผ่อนผันให้พื้นที่สาธารณะมีการค้าขายได้โดยจะให้สิทธิ์กับคนในพื้นที่ก่อน จากนั้นจึงเป็นคนในจังหวัดสมุทรสงครามและคนไทยทั่วไป

---

[๒๙] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป.หน้า ๑๓๓.

[๓๐] อ้างแล้ว, หน้า ๑๓๔.

ตามลำดับซึ่งกว่าร้อยละ ๘๐ ของผู้ขายทั้งหมดเป็นคนในชุมชนอัมพวาเอง ที่สำคัญที่สุดคือความยั่งยืนคือทุกคนต้องเป็น Stakeholder ทุกคนต้องเป็นหุ้นส่วนกันเป็นหุ้นส่วนกันทางสังคมเป็นหุ้นส่วนทุกอย่างเป็นหุ้นส่วนทางสิ่งแวดล้อมสังคมจะเกิดความยั่งยืนได้ต้องเป็นสังคมผู้ประกอบการสังคมลูกจ้างไม่ยั่งยืน เมื่อ ๓๐ ปีที่ผ่านมาประชากรหายไป ๑ เจเนอเรชั่นคือเด็กที่ไปเรียนกรุงเทพมหานครไปทำงานไปมีบ้าน แต่ว่าวันนี้เด็กที่ขายของในนี้ร้อยละ ๘๐ เป็นคนอัมพวามีครอบครัวอยู่ที่นี่บ้านปู่ย่าอยู่ที่นี่การเติบโตอย่างรวดเร็วได้ขยายฐานการผลิตและบริการจากเดิมที่มีเพียง ๒ ชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็น ๔ ชุมชน จากชุมชนในเขตเทศบาลทั้งหมด ๑๐ ชุมชนซึ่งเป้าหมายในอนาคตคือการให้ทั้ง ๑๐ ชุมชนนี้มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาจอยู่ในลักษณะสินค้าและบริการอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวสวนออร์แกนิค วัดวาอารามต่าง ๆ เป็นต้นความเฟื่องฟูของชุมชนอัมพวาที่มาพร้อมกับโอกาสในการประกอบธุรกิจนี้ทำให้ลูกหลานของคนในชุมชนเริ่มหันมาสนใจกิจการของครอบครัวและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นโดยในภาพรวมพบว่าประชากรในชุมชนเพิ่มขึ้นประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ คน ภายในระยะเวลา ๖ ปีโดยคนในชุมชนกว่าร้อยละ๙๐ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ทางตรงก็ทางอ้อมซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้นี้นับเป็นกุญแจสำคัญต่อความยั่งยืนของการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจการพึ่งตนเองด้านสิ่งแวดล้อมและความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว

(๔) ถอดบทเรียน (Lessons Learnt) จากการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอัมพวาการบริหารจัดการบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นผู้ริเริ่มวางแผนยุทธศาสตร์และกำหนดกรอบการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นับเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จของชุมชน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบถึงประวัติความเป็นมามีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดีสามารถนำเอาทรัพยากรอันทรงคุณค่าเหล่านี้มาสร้างเป็นอัตลักษณ์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างเหมาะสมโดยมีนโยบายและแนวทางที่สำคัญที่สุดคือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการเองโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการสร้างความรู้และความเข้าใจเพราะการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนนี้ย่อมทำให้พวกเขารู้สึกเป็นหุ้นส่วนกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกลไกที่จะช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของชุมชนจึงเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติซึ่งกลไกเหล่านี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด[๓๑]

สรุปว่า นอกจากการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษานักวิชาการนักวางแผนตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็นับเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นปัจจัยความสำเร็จอีกหนึ่งประการที่สำคัญโดยความร่วมมือที่ได้รับจากเครือข่ายในด้านต่าง ๆ ช่วยให้คนในชุมชนมีมุมมองที่เปิดกว้างขึ้นสามารถนำนวัตกรรมองค์ความรู้และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการตลาดการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการของชุมชนที่ตรง

---

[๓๑] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, หน้า ๑๓๖.

ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนอัมพวานับเป็นกรณีศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเองของสมาชิกในชุมชนในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพิจารณาวางยุทธศาสตร์และกรอบนโยบายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิม การใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าจากทุนสร้างสรรค์หรือภูมิสังคมที่มีอยู่แล้วในชุมชนสิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการสืบสานวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งสืบทอดองค์ความรู้ของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่นให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเห็นคุณค่าอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและชุมชน

๒) มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรี

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศรเป็นตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ในเชิงสร้างสรรค์ที่มีการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการนำภูมิปัญญาความรู้ด้านสมุนไพรและตัวยาจากพืชท้องถิ่นของคนไทยที่ได้มีการสั่งสมจากรุ่นสู่รุ่นร่วมด้วยเทคโนโลยีการผลิตและผลการวิจัยทางการแพทย์ที่เป็นที่ยอมรับมาใช้ในการผลิตเวชภัณฑ์และผลิตภัณฑ์สุขภาพทางเลือกที่กำลังได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศในขณะนี้การดำเนินงานของมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นผู้ผลิตค้นคว้าและพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายใต้ชื่อและเครื่องหมายการค้าอภัยภูเบศรมีลักษณะที่น่าสนใจทั้งในเชิงของการสร้างมูลค่าเชิงสร้างสรรค์และการบริหารจัดการมูลค่าที่เกิดขึ้นผ่านห่วงโซ่ การผลิตที่มีความต่อเนื่องไปยังสังคมและชุมชนด้วยการสร้างงานและสร้างรายได้โดยไม่ได้หมายมุ่งเพียงเพื่อผลประโยชน์ในทางการค้าหรือผลกำไรแต่เน้นและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและผลต่อเนื่องจากกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่จะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของสังคมและชุมชนรวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนจากโครงการพัฒนาชุมชนเพื่อการผลิตวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์ซึ่งได้เริ่มดำเนินการนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ หมู่บ้านดงบังตำบลดงขี้เหล็กอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีซึ่งมีสมาชิกชาวบ้านในชุมชนเข้าร่วม ๒๓ ครัวเรือน ในปัจจุบันผลจากความสำเร็จรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสมาชิกและชุมชนในพื้นที่ดำเนินการนับเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในมิติของการพัฒนาสังคมและชุมชนกับการดำเนินกิจกรรมและเศรษฐกิจ ในเชิงสร้างสรรค์ที่มีสินค้าและบริการหรือในที่นี้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศรเป็นฐานซึ่งมุมมองและบทเรียนที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นและชุมชนของประเทศไทยต่อไปซึ่งจะวิเคราะห์เชิงลึกจากกรณีศึกษาในแต่ละลักษณะประกอบด้วย

(๑) บริบทความเป็นมา

(๒) รูปแบบและพัฒนาการเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

(๓) ความสำเร็จและผลกระทบในการพัฒนาชุมชน

(๔) การถอดบทเรียน

(๑) บริบทความเป็นมา

ในยุคแรกการดำเนินงานมีลักษณะต่อยอดจากงานการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนซึ่งเป็นภารกิจประจำของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรมีจุดเริ่มแนวคิดของการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.๒๕๒๖ จากการสังเกตเห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงมีอยู่ในชุมชนในการดูแลสุขภาพด้วยการต้มยาสมุนไพรและการรักษาโรคด้วยพืชสมุนไพรของหมอยาหรือหมอพื้นบ้าน การดำเนินงานเริ่มต้นด้วยการเก็บข้อมูลสร้างคลังความรู้ทางด้านสมุนไพรจากภูมิปัญญาที่ยังหลงเหลืออยู่ในชุมชนเช่น คำบอกเล่าคัมภีร์ใบลานและจากหมอยาซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่มีชีวิตโดยทำการรวบรวมองค์ความรู้จากเขตพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีก่อนแล้วจึงขยายไปยังชุมชนและพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในช่วงเวลาถัดมาจึงได้เริ่มมีการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรขึ้นเพื่อใช้ในการรักษาเบื้องต้นภายในโรงพยาบาลซึ่งปรากฏว่าได้ผลดีได้รับความนิยมและการยอมรับจากคนไข้มากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับคนไข้ด้วยค่ายาสมุนไพรที่ถูกกว่าและเพื่อลดการพึ่งพิงการซื้อยาจากต่างประเทศของคนไทยในระยะยาวจึงเป็นที่มาของการเริ่มผลิตเพื่อจำหน่ายโดยแรกเริ่มเป็นเพียงการจำหน่ายปริมาณที่น้อยในโรงพยาบาลเท่านั้นโดยใช้วัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ปลูกขึ้นในพื้นที่ของโรงพยาบาล[๓๒]

ยุคถัดมา (พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๔๒) เป็นช่วงของการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมด้วยวิชาการสมัยใหม่ในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้มาตรฐานและการยอมรับเป็นช่วงของการเริ่มดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการดึงชุมชนมามีส่วนร่วมในการปลูกพืชสมุนไพรด้วยเกษตรอินทรีย์เพื่อเป็นวัตถุดิบโดยมีจุดประสงค์เพื่อการสร้างงานสร้างรายได้ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจการรักษาสภาพแวดล้อมโดยการลดใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงในแปลงเกษตรของชุมชนเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้นรวมถึงการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาและสมุนไพรแก่คนในชุมชนบ้านดงบังตำบลดงขี้เหล็กอำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรีถือเป็นชุมชนต้นแบบแรกที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนเพื่อการผลิตวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีสมาชิกเข้าร่วมจาก ๒๓ ครัวเรือน ในหมู่บ้านในช่วงเริ่มต้นโครงการมีการอบรมให้ความรู้พัฒนาทักษะที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกจากชุมชนโดยการสนับสนุนในเชิงเทคนิค เช่น วิทยากรให้ความรู้พี่เลี้ยงคอยติดตามและดูแลและการสนับสนุนงบประมาณค่าวัสดุอุปกรณ์บางส่วนจากโรงพยาบาล การดำเนินงานได้มีการขยายตัวทั้งในเชิงพื้นที่จำนวนสมาชิกและชุมชนที่เข้าร่วมและชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ทำการผลิตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันโดยมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้ถูกจัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลสามารถนำยาไปขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาซึ่งวางจำหน่ายได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในการบริหารงานแต่ละปีจะมีการจัดสรรผลกำไรของมูลนิธิฯร้อยละ ๗๐

---

[๓๒] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๓๙.

มอบให้โรงพยาบาลเป็นค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ส่วนอีกร้อยละ ๓๐ เป็นของมูลนิธิที่จะใช้ในการพัฒนาสมุนไพรและดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม

(๒) รูปแบบและพัฒนาการเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากปรัชญาการดำเนินงานของมูลนิธิที่กำหนดไว้ว่าด้วยหลักการด้านวิชาการผสมผสานกับภูมิปัญญาไทยและจิตสำนึกต่อส่วนร่วม สามารถก่อให้เกิดการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์สุขแก่ครอบครัวและชุมชนและสังคมโดยรวมและคงไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนวิสัยทัศน์ของการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของมูลนิธิประกอบด้วยการรักษาสืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยทดแทนการนำเข้ายาแผนปัจจุบันจากต่างประเทศสร้างรายได้และสร้างงานโดยการดึงชุมชนมาเป็นส่วนร่วมในการเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรเกษตรอินทรีย์ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของสังคมและชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงฟื้นฟูธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อมกิจกรรม/เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของมูลนิธิตั้งอยู่บนฐานของทุนที่มีแต่เดิมในท้องถิ่นและชุมชนไทยซึ่งในที่นี้คือภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยโดยทำการรวบรวมองค์ความรู้จากหลักฐานตำราเอกสารและบุคคลเช่น หมอยาหรือหมอพื้นบ้านในแต่ละภูมิภาคของประเทศต่อยอดพัฒนาเพิ่มเติมและสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีวิชาการสมัยใหม่และมาตรฐานการผลิตที่ได้รับความเชื่อถือเพื่อเป็นการรับรองในคุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มูลนิธิทำการผลิต นอกจากนี้การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นและชุมชนได้ให้ความสำคัญและการส่งเสริมการเพิ่มทุนทางสังคมเช่น การลงแขกทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชนในการเตรียมพื้นที่เพื่อทำเกษตรอินทรีย์กำจัดวัชพืชหรือการผลิตและจำหน่ายพืชสมุนไพรรวมถึงผลิตภัณฑ์และบริการต่อเนื่องในนามของกลุ่มสมาชิกมากกว่าที่จะเป็นในลักษณะรายบุคคล[๓๓]

ความสร้างสรรค์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ดำเนินการโดยกรณีศึกษามูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรและชุมชนสมุนไพรต้นแบบยี่ห้อดงบังเช่น ยาดมลูกประคบผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์อื่น ๆ เช่น ไม้ประดับ ผักผลไม้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ธุรกิจโฮมสเตย์ การนวดแผนไทย เทคโนโลยีวิทยาการทางการแพทย์สมัยใหม่ในการต่อยอดภูมิปัญญาทุนภูมิปัญญาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยมาตรฐานการผลิต Good Manufacturing Practice (GMP) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) จากสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Movement : IFOAM) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศร (ยาแผนไทย เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ส่วนตัวอื่น ๆ) วัตถุดิบมูลนิธิท้องถิ่นและชุมชนเพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และมูลค่าการผลิตที่เกิดขึ้นของการดำเนินงานโดยมูลนิธิและชุมชนต้นแบบตั้งแต่ขั้นของการผลิตวัตถุดิบต้นสายไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง ซึ่งในที่นี้คือ สินค้าพืชสมุนไพรและเกษตรอินทรีย์แล้วจึงไปสู่การผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ซึ่งก็คือผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายใต้ตราสินค้าอภัยภูเบศร

---

[๓๓] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๓๙.

(๓) ความสำเร็จและผลกระทบในการพัฒนาชุมชน

สำหรับผลกระทบในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนในด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับผลกระทบทางการผลิตการค้าและการจ้างงานจากการวิเคราะห์กรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถสรุปออกได้เป็น ๒ ส่วนคือ ในส่วนของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจากยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรใน พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ประมาณ ๓๙ ล้านบาทใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ยอดขายได้ขยายตัวเพิ่มเป็นถึง ๒๐๐ กว่าล้านบาทโดยมีต้นทุนในส่วนของวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่รับซื้อจากชาวบ้านและชุมชนประมาณ ๔๐ ล้านบาทประมาณร้อยละ ๕ ของยอดขายรวมมาจากวัตถุดิบต้นสายผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ การจัดจำหน่ายปุ๋ยคอกจากมูลไก่ พืชสมุนไพร ผู้ผลิต ตัวแทนจำหน่ายในประเทศและตัวแทนจำหน่ายในญี่ปุ่น (และออสเตรเลียในอนาคต) ทดแทนการนำเข้ายาแผนปัจจุบันจากต่างประเทศของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร แหล่งเลี้ยงไก่ที่ได้มาตรฐานตามเกษตรอินทรีย์ชุมชนเกษตรอินทรีย์และเครือข่ายในภาคสินค้าและบริการต่อเนื่องของชุมชนเช่นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์อื่น ๆ (ไม้ประดับผักและผลไม้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์ การนวดแผนไทย) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศรจากตลาดในต่างประเทศเช่นประเทศญี่ปุ่นกำไรสุทธิคิดเป็นประมาณ ๓ กว่าล้านบาทโดยยอดขาย ๒๐๐ กว่าล้านบาทนี้ที่ผ่านมามีการเติบโตประมาณปีละร้อยละ ๑๕–๒๐ โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๖ มูลนิธิได้ตั้งเป้าหมายของยอดขายที่ประมาณ ๕๐๐ ล้านบาท[๓๔]

กำลังการผลิตในปัจจุบันถือว่าอยู่ในอัตราเต็มที่และกำลังมีการลงทุนขยายเพิ่มกำลังการผลิตซึ่งก็หมายถึงการเพิ่มยอดการซื้อในส่วนของวัตถุดิบพืชสมุนไพรจากชาวบ้านและชุมชนที่จะมีขนาดที่มากขึ้นซึ่งในการนี้มูลนิธิได้มีการขยายเครือข่ายชุมชนที่จะเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรรวมถึงการทำเกษตรอินทรีย์ไปยังชุมชนภาคเหนือ (เชียงใหม่เชียงราย) ภาคอีสาน (มหาสารคามเลย อุบลราชธานี) ภาคตะวันออก (ระยอง จันทบุรี) ภาคกลาง (ปราจีนบุรีกาญจนบุรี) โดยมีบ้านดงบังเป็นชุมชนต้นแบบ ศึกษาและดูงานของเครือข่ายชุมชนในภูมิภาคอื่น ๆ ในส่วนของชุมชนบ้านดงบังซึ่งมีสมาชิกทั้งสิ้น ๒๓ ครัวเรือน ความสำเร็จและผลกระทบในด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นประกอบด้วยการสร้างอาชีพทั้งในลักษณะอาชีพหลักที่มีความยั่งยืนได้แก่ การทำเกษตรอินทรีย์และปลูกพืชสมุนไพรรวมถึงการทำ ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ต่อเนื่องอื่น ๆ จำพวกไม้ประดับผักและผลไม้โดยมีรายได้เฉลี่ยที่ประมาณ ๘,๐๐๐–๑๒,๐๐๐ ต่อเดือนต่อครัวเรือนในลักษณะอาชีพเสริมเช่น การทำธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์การนวดแผนไทย การผลิตภัณฑ์ สมุนไพรโดยสมาชิกชุมชนเองและในลักษณะของกลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรบ้านดงบัง การลดและปลอดหนี้สินโดยเมื่อเริ่มดำเนินการใน พ.ศ. ๒๕๔๐ สมาชิกทั้งหมด ๒๓ ครัวเรือนเป็นครัวเรือนที่มีหนี้สินการกู้ยืมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ถึงครัวเรือนละ ๒–๓ ล้าน

---

[๓๔] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๔๑.

บาท แต่ในปัจจุบันเกือบทุกครัวเรือนสามารถชำระหนี้คืนหมดแล้วการลดต้นทุนการผลิตจากการทำเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะในส่วนของค่าปุ๋ยและยาฆ่าแมลงนอกจากนี้สุขภาพที่ดีขึ้นจากการทำและทานผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพของสมาชิกกลุ่มด้วยราคาของผลผลิตที่สูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไปเช่น ราคาตลาดของฟ้าทลายโจรซึ่งทั่วไปอยู่ที่ ๖๐-๘๐ บาทต่อกิโลกรัมแต่เมื่อเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ทำให้สมาชิกสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่าเกือบ ๑.๕–๒ เท่าโดยอยู่ที่ประมาณ ๑๒๐ บาทต่อกิโลกรัม

ในด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนพบว่ากิจกรรมการผลิตวัตถุดิบหรือพืชสมุนไพรเพื่อการผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศรของชุมชนดงบังซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบของเครือข่ายชุมชนในมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันของชุมชนในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ในขั้นการลงทุนเพาะปลูกซื้อหาและดูแลวัสดุอุปกรณ์การเตรียมพื้นที่และเรียนรู้หลักการเกษตรอินทรีย์ของชุมชนภายใต้การช่วยเหลือสนับสนุนจากมูลนิธิตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๐ จนถึงการบริหารจัดการรายรับของชุมชนเมื่อสามารถเพาะปลูกและสร้างรายได้จากการขายพืชสมุนไพร นอกจากความเข็มแข็งของชุมชนในด้านเศรษฐกิจแล้วจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนที่ผ่านมาในชุมชนต้นแบบบ้านดงบังกล่าวได้ว่า โครงการพัฒนาชุมชนเพื่อการผลิตวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์มีส่วนช่วยในการสร้างความเข้มแข็งชุมชนในด้านสังคมด้วยเช่นกัน ในภาพรวมผ่านการส่งเสริมการเรียนรู้การบริหารจัดการร่วมกันซึ่งในเวลาถัดมาก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่มและชุมชนเพื่อต่อยอดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภายในชุมชนกันเองสะท้อนจากการรวมกลุ่มอาชีพภายในชุมชนด้วยกันเองเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชื่อการค้าดงบังการเสริมสร้างความสามัคคีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเข้มแข็งของทุนทางสังคมทั้งในระดับชุมชนและระดับครอบครัวเช่น การมีกิจกรรมการลงแขกเพื่อกำจัดวัชพืชในแปลงพืชสมุนไพรร่วมกันของสมาชิกและการเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมทางศาสนาโดยเพิ่มการพึ่งพาตนเองและลดอบายมุขซึ่งไม่ใช่เรื่องปลูกสมุนไพรเพื่อจำหน่ายและเป็นเงินอย่างเดียวแต่เป็นเรื่องการดำเนินชีวิตด้วย วัดที่ตั้งอยู่ข้างหมู่บ้านของชุมชนนี้ในวัดไม่มีแอลกอฮอล์ น้ำอัดลมก็ไม่มี หากมีงานวัดนี้จะมี น้ำสมุนไพรต้ม สังคมเข้ามามีการกำหนดข้อกำหนดที่ลดละอบายมุขต่าง ๆ ความเจ็บป่วยน้อยลงเพราะว่าไม่มีสารพิษเข้าสู่ร่างกาย เพราะว่าการปลูกผักกันกินเอง เมื่อป่วยก็นำเอาผักในแปลง เป็นไข้ก็เอามาต้มสด ๆ รับประทานกันเลยดูแลกันอย่างนั้น[๓๕]

สรุปว่า การดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ของมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่ชัดที่สุดพบว่ามีส่วนทำให้ชุมชนที่เข้าร่วมรวมถึงสังคมโดยรวมหันกลับมาเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาไทยและองค์ความรู้ท้องถิ่นเกี่ยวกับพืชสมุนไพรและการรักษาแพทย์แผนไทยทั้งในเชิงคุณค่าทางมรดกของชาติที่

---

[๓๕] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป.หน้า ๑๔๓.

กำลังจะเลือนหายไปตามแหล่งความรู้ที่มีชีวิตหรือหมอยาหมอสมุนไพรที่ปัจจุบันมีอายุในช่วงกว่า ๗๐-๘๐ ปีและคุณค่าในทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการพึ่งพิงยาแผนปัจจุบันทั้งในระดับของชุมชนและระดับประเทศ หากคำนึงถึงโอกาสในอนาคตของบทบาทสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยที่ควรจะได้รับการส่งเสริมและยอมรับเพิ่มมากขึ้น การจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและตำรับยาจากภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศรวมถึงความพยายามในการใช้วิทยาการและการแพทย์แผนใหม่เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ย่อมที่จะมีส่วนช่วยที่สำคัญที่ทำให้ภูมิปัญญาเหล่านี้คงอยู่และสืบทอดไปยังรุ่นลูกหลานต่อไป การปลูกพืชสมุนไพรตามหลักการเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตรและมีลักษณะผสมผสานโดยเป็นชนิดพืชที่มีลักษณะเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศท้องถิ่นและชุมชนก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นบวกต่อสภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทียบกับในอดีตที่สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรเชิงเดี่ยวร่วมด้วยกับการใช้สารเคมีจำพวกปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง นอกจากนี้ผลกำไรที่ได้จากการขายผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่ง (ประมาณร้อยละ ๓๐) ของมูลนิธิก็ได้ถูกปันมาใช้ในกิจกรรมความรับผิดชอบขององค์กรต่อสังคม (Cooperate Social Responsibility: CSR) ในด้านการส่งเสริมเยาวชนการรักษาฟื้นฟูแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรอบ

(๔) ถอดบทเรียน (Lessons Learnt) จากการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่มีการเชื่อมโยงในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนสู่ท้องถิ่นในด้านการบริหารจัดการในชุมชนปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญประกอบด้วยการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มหรือชุมชนในขั้นตอนการบริหารจัดการทุกขั้นตอนตั้งแต่ด้านการผลิตการจำหน่ายและการบริหารจัดการผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายพืชสมุนไพรให้กับมูลนิธิการส่งเสริมความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน (Communal Ownership) และความเข้มแข็งของทุนทางสังคม (Social Capital) ของสมาชิกภายในชุมชนซึ่งมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการรวมถึงการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในลักษณะการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) จากมูลนิธิทั้งในเชิงเทคนิควัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมให้ชุมชนเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมของชุมชนได้เองในระยะยาว

ในด้านการสร้างเครือข่ายมีการสร้างเครือข่ายการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ใน ๒ ลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการขยายตัวและการเกื้อกูลในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ภายในเครือข่ายของกลุ่มและชุมชนทั้งส่วนของการผลิตพืชสมุนไพรเกษตรอินทรีย์ (วัตถุดิบ) และการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยประกอบด้วยเครือข่ายชุมชนเกษตรอินทรีย์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศโดยมีชุมชนบ้านดงบังเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ของเครือข่ายและมีมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นตัวกลางในการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในเครือข่าย ส่วนเครือข่ายที่สอง คือเครือข่ายเพื่อการต่อยอดส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรร่วมกับมูลนิธิโดยประกอบด้วยเครือข่ายทั้ง

ในภาครัฐเช่น กรมการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยและ สถาบันวิจัยต่าง ๆ และภาคเอกชนเครือข่ายสมุนไพรในลักษณะของสมาคมในด้านการถ่ายทอด/ต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมความยั่งยืนของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในระยะยาวรวมถึงอนุรักษ์ไว้พร้อมทั้งต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยให้ดำรงอยู่ต่อไป ในกรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรการดำเนินการในด้านนี้ที่ควรแก่การถอดเป็นบทเรียนประกอบด้วยการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาสมุนไพรการแพทย์แผนไทยจากเอกสารตำราใบลานและหมอยาจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศรวมถึงการให้ความสำคัญและการดูแลแก่หมอยาที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในฐานะของครูและผู้เผยแพร่องค์ความรู้และภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นหลังโดยการมอบเงินรายเดือนให้แก่หมอยาซึ่งในปัจจุบันมีประมาณ ๓๐ ท่านทั่วประเทศ[๓๖]

การส่งเสริมขยายเครือข่ายการเรียนรู้เรื่องพืชสมุนไพร และเกษตรอินทรีย์ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยมีชุมชนบ้านดงบังเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการศึกษาดูงานแก่ชุมชนเครือข่ายใหม่ ๆ และพิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมความเข้าใจในด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยแก่ผู้สนใจทั่วไป การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบุคคลากรทางการแพทย์แผนไทยร่วมกับสถาบันการศึกษา (ในปัจจุบันมีการเปิดหลักสูตรปริญญาตรีวิทยาศาสตร์การแพทย์แผนไทยโดยมหาวิทยาลัยบูรพา) ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในด้านนี้ให้พัฒนาและคงอยู่ต่อไปโดยในระดับของชุมชนก็พบว่าสมาชิกในบางครัวเรือนได้มีการส่งลูกหลานเพื่อเข้าเรียนในสายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยและการเกษตรอินทรีย์เพื่อให้สามารถกลับมาพัฒนาบ้านเกิดและกิจกรรมสมุนไพรเกษตรอินทรีย์ของชุมชนในอนาคตได้

สรุปว่า อุปสรรคและข้อจำกัดที่การดำเนินงานในกรณีศึกษานี้ยังคงประสบอยู่ประกอบด้วยการขาดแคลนบุคคลากรทางการแพทย์แผนไทยและผู้เชี่ยวชาญในองค์ความรู้พืชสมุนไพรการตระหนักและการยอมรับต่อประโยชน์ของสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยของสาธารณะรวมถึงบุคคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบัน แม้ว่าจะมีแนวโน้มทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับโอกาสทางการค้าในประเทศและการส่งออกสินค้าสมุนไพรไปต่างประเทศมีแนวโน้มที่สูงมากขึ้นแต่ขีดความสามารถในการขยายกำลังการผลิตด้านวัตถุดิบ (พืชสมุนไพร) บุคคลากรและวิทยาการที่จะช่วยปรับปรุงให้ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานและคุณภาพที่ดีขึ้นยังคงมีข้อจำกัดซึ่งการได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐในการส่งเสริมให้ความสำคัญต่อการปลูกพืชสมุนไพร การแพทย์แผนไทยรวมถึงการสร้างหรือกำหนดมาตรฐานการผลิตที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลเช่น การสร้างศูนย์กลางการผลิตของประเทศที่มีมาตรฐานในลักษณะคล้าย ๆ กับองค์กรเภสัชกรรมจะสามารถช่วยขยายตลาดและขีดจำกัดการผลิตได้ดีมากขึ้น

---

[๓๖] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๔๕.

๓) ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทั่วไป ประวัติศาสตร์ อุทยานการเรียนรู้มหาสารคามดังต่อไปนี้

(๑) สภาพทั่วไป มหาสารคามเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คำขวัญประจำจังหวัด คือ พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร ตราประจำจังหวัดเป็นรูปต้นรังใหญ่ (มาจากคำว่า มหาสาละ ในชื่อจังหวัดมหาสารคาม)กับทุ่ง ต้นไม้ประจำจังหวัดคือต้นพฤกษ์หรือต้นมะรุมป่า (Albizia lebbeck) ดอกไม้ประจำจังหวัดคือ ดอกลั่นทมขาวหรือดอกจำปาขาว (Plumeria alba) สัตว์น้ำประจำจังหวัด คือ ปูทูลกระหม่อมหรือปูแป้ง (Thaipotamon chulabhorn) จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอน กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ ๕,๓๐๐ ตารางกิโลเมตร (๓,๓๐๗,๓๐๐ ไร่) ระยะ ทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ๔๗๕ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ ทิศเหนือติด ต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ ทิศตะ วันออกติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ดทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดบุรีรัมย์ โดยทั่วไปจังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๓๐–๒๓๐ เมตร ทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืนและอำเภอกันทรวิชัยครอบคลุมพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดและค่อย ๆ เทลาดมาทางทิศตะวัน ออกและทิศใต้ สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะคือ

๑) พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมน้ำเช่น ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำชีในบริเวณอำเภอเมืองมหาสารคามอำเภอโกสุมพิสัยและทางตอนใต้ของจังหวัดแถบชายทุ่งกุลาร้องไห้

๒) พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบสลับกับลูกคลื่นลอนลาดตอนเหนือของอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย เป็นแนวยาวไปทางตะวันออกถึงอำเภอเมืองมหาสารคาม

๓) พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดสลับกับพื้นที่ลูกคลื่นลอนชันตอนเหนือและตะวันตกของจังหวัด บริเวณนี้มีเนื้อที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัด

ลักษณะภูมิอากาศในเขตจังหวัดมหาสารคามเป็นแบบมรสุมเมืองร้อนมีฝนตกสลับกับอากาศแห้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน ๑๑๘.๑ มิลลิเมตรและปริมาณน้ำฝนมากที่สุดที่ ๔๑๔.๙ มิลลิเมตรในเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยในเดือนมกราคม-กรกฎาคมที่ ๒๗.๙๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๙.๓ องศาเซลเซียสในเดือนเมษายนและอุณหภูมิต่ำสุด ๑๕.๐ องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณ ๗๓.๕๕ % (เดือนมกราคม-กรกฎาคม)[๓๗]

---

[๓๗] กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย.**ข้อมูลการปกครอง.** [ม.ป.ท.],[ม.ป.ป.]. เข้าถึงได้จาก: http://www.dopa.go.th/padmic/jungwad๗๖/jungwad๗๖.htm สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

(๒) ประวัติศาสตร์

เมืองมหาสารคามถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยคุปตะตอนปลายและปัลลวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดี เช่น บริเวณเมืองกันทรวิชัย (โคกพระ) และเมืองนครจำปาศรีโดยพบหลักฐานเป็นพระยืนกันทรวิชัย พระพิมพ์ดินเผาตลอดทั้งพระบรมสารีริกธาตุ นอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรี เช่น กู่สันตรัตน์ กู่บ้านเขวา กู่บ้านแดงและกู่อื่น ๆ รวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่วไปในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ตอนกลางของภาคอีสานมีชนหลายเผ่า เช่น ชาวไทยพื้นเมืองพูดภาษาอีสาน ชาวไทยย้อและชาวผู้ไท ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีฮีตสิบสอง ประกอบอาชีพด้านกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่กันช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๐๘ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ยกบ้านลาดกุดยางใหญ่ขึ้นเป็นเมืองมหาสารคาม โดยแยกพื้นที่และพลเมืองราวสองพันคนมาจากเมืองร้อยเอ็ดและให้ท้าวมหาชัย (กวด ภาวภูตานนท์) เป็นพระเจริญราชเดชเจ้าเมืองมีท้าวบัวทองเป็นผู้ช่วยขึ้นกับเมืองร้อยเอ็ด ต่อมาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แยกเมืองมหาสารคามขึ้นตรงกับกรุงเทพมหานครเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๒ และเมืองร้อยเอ็ดได้แบ่งพลเมืองให้อีกราวเจ็ดพันคน พลเมืองเดิมอพยพมาจากเมืองจำปาศักดิ์ประเทศลาว ท้าวมหาชัยและท้าวบัวทองนั้นเป็นหลานโดยตรงของพระยาขัติยวงศา (สีลัง) เจ้าเมืองคนที่ ๒ ของเมืองร้อยเอ็ดเดิมกองบัญชาการของเมืองมหาสารคามตั้งอยู่ที่เนินสูงแห่งหนึ่งใกล้กุดนางใย ได้สร้างศาลเจ้าพ่อหลักเมืองและศาลมเหศักดิ์ขึ้นเป็นที่สักการะของชาวเมือง เมืองมหาสารคามได้สร้างวัดดอนเมืองซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นวัดข้าวฮ้าว (วัดธัญญาวาส) และได้ย้ายกองบัญชาการไปตั้งอยู่ริมหนองกระทุ่มด้านเหนือของวัดโพธิ์ศรีปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ หม่อมเจ้านพมาศนวรัตน์เป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัด โดยความเห็นชอบของพระมหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยะศิริ) ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ที่ตั้งศาลากลางหลังเดิม (ที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคามปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบัน มีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดรวม ๔๖ คน

(๓) อุทยานการเรียนรู้มหาสารคม ผู้วิจัยได้ถอดบทสัมภาษณ์ของนายยิ่งยศ อุดรพิมพ์และของ ดร.คมคาย อุดรพิมพ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามซึ่งเคยให้สัมภาษณ์ในสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของอุทยานการเรียนรู้มหาสารามมีความว่า อดีตจังหวัดมหาสารคามได้ชื่อว่า ตักสิลานครเนื่องจากมีนิสัต นักศึกษาเป็นจำนวนมากหลั่งไหลมาศึกษาจากทุกภาคของประเทศไทยและปัจจุบันมีสถาบันการศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม และมี

วิทยาลัยและโรงเรียนเป็นจำนวนมาก จึงมีสภาพเป็นเมืองการศึกษามากขึ้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามจึงมีแนวคิดจะจัดอุทยานการเรียนรู้หรือเอ็มเคพาร์คขึ้น โดยจะใช้สถานที่ศาลากลางหลังเก่าซึ่งไม่ได้ใช้งานและอยู่ใกล้แหล่งชุมชนมาเป็นสถานที่ตั้ง

การให้การบริการของอุทยานการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็นส่วนการให้การบริการ เช่น ห้องเฉลิมพระเกียรติ เป็นห้องทรงงานของสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอยู่บริเวณชั้น ๒ ของอุทยานการเรียนรู้ ห้องสมุดมีชีวิต มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนรักการอ่าน บริการซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะให้เยาวชน มีลานเทคโนโลยี ลานกู๊ดเนต ห้องฝึกอบรม ห้องประชุม มุมกาแฟ ห้องสัมนาอเนกประสงค์ พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม อี-โอท็อป ตลาดสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาศักยภาพ และขายช่องทางการตลาดผ่านทางระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (อี-คอมเมิร์ซ) นายยิ่งยศกล่าวว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามได้มีการลงนามทำสัญญาข้อตกลง กับทางจังหวัด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อร่วมมือกันในการที่จะจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้มหาสารคามขึ้น เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ จนสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะ มีระบบการจัดการความรู้และระบบการเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ในการผลักดันมหาสารคามสู่สังคมอุดมปัญญา เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกัน นายยิ่งยศกล่าวว่า อุทยานการเรียนรู้ที่จะจัดตั้งขึ้นที่ศาลากลางจังหวัดหลังเก่าอยู่ใกล้แหล่งชุมชนเดินทางสะดวกมีสาธารณูปโภคพร้อมมีพื้นที่ใช้สอยประมาณ ๑,๙๐๐ ตารางเมตร ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงห้องและอาคารรวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบให้สวยงาม ซึ่งกำหนดจะเปิดให้บริการประชาชนได้ในเดือนพฤศจิกายนนี้ เบื้องต้นตั้งเป้าจะมีผู้เข้าใช้บริการไม่ต่ำกว่าปีละ ๑ แสนคน[๓๘]

จากอุดมการณ์และความตั้งใจอันแน่วแน่ สายเลือดนักการเมือง ลูกสาวนายลำพอง พิลาสัม บัติ อดีต ส.ส. ส.ว.นครราชสีมาหลายสมัยและสามีคือ ดร.ยิ่งยศ อุดรพิมพ์ อดีตนายก อบจ.มหาสารคาม ทำให้ชีวิตของเธอผูกพันเรียนรู้ด้านการเมืองมาตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเติบใหญ่ก็มีตำแหน่งทางการเมือง ทั้ง ส.จ. ส.ว. เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีหลายกระทรวง ทำให้เข้าใจถึงความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดีเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาบริหารงาน ดร.คมคาย จึงเดินหน้าดูแลประชาชน โดยเน้นย้ำเรื่องปากท้องความเป็นอยู่ที่ทุกคนต้องได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงอีกทั้งเมื่อเกิดภัยทั้งเธอและทีมงานจะต้องรีบเข้าไปบรรเทาความเดือดร้อนในทันที โดยผลงานที่โดดเด่นซึ่งทำเป็นรูปธรรม นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหญิงบอกว่า การก่อตั้งอุทยานการเรียนรู้มหาสารคาม โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ มาทรงเป็นประธานเปิดป้าย

---

[๓๘] หนังสือพิมพ์คม-ชัด-ลึก: บทสัมภาษณ์ของนายยิ่งยศ อุดรพิมพ์ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓.

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๔ สิ่งนี้ได้สร้างความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่พสกนิกรชาวเมืองมหาสารคาม ที่ได้มีโอกาสเฝ้าฯ รับเสด็จ ชื่นชมพระบารมีพระองค์ท่านอย่างใกล้ชิด อุทยานเรียนรู้แห่งนี้ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (เอ็มโอยู) ระหว่างจังหวัดมหาสารคาม องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกันดำเนินการโดยใช้ศาลากลางหลังเดิม ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมและไม่ได้ใช้งานเป็นเวลานาน มาปรับปรุงซ่อมแซมและปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม ดร.คมคายกล่าว พร้อมกับแจงรายละเอียดในอุทยานว่า มีห้องทรงงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ประกอบด้วย ห้องโถง ห้องทรงพระสำราญ ห้องสรง และห้องมหาดเล็ก ในส่วนอื่นมีห้องอินเทอร์เน็ตปลอดภัย ห้องสมุดมีชีวิต ห้องนิทานสานฝัน เป็นห้องสำหรับเด็กที่ตกแต่งให้บรรยากาศโดยรอบเต็มไปด้วยสีสัน สนุกสนาน เน้นบรรยากาศสร้างสรรค์ เด็กสามารถเข้าใช้บริการในการอ่านหนังสือ เล่นเกมอัจฉริยะ ฟังนิทาน และของเล่นที่หลากหลาย เพื่อเป็นการเสริมสร้างจินตนาการและพัฒนาให้แก่เด็ก มีห้องฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ เพื่อรองรับการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นสื่อการเรียนการสอน พร้อมให้บริการหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีห้องอบรมสัมมนา สำหรับจัดกิจกรรมในการอบรมหรือสัมมนาทั่วไป พร้อมให้บริการหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ดร.คมคายยังย้ำว่า ภายในอุทยานแห่งนี้ ยังมี พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม แหล่งแสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมือง โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่สำคัญในรูปของนิทรรศการ พร้อมจัดเจ้าหน้าที่ให้ความรู้มีห้องปฏิบัติการหุ่นยนต์ มีหุ่นยนต์ขนาดเล็กให้บริการแก่เยาวชนผู้สนใจในเทคโนโลยีเกี่ยวกับหุ่นยนต์ ฝึกทักษะในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และการเขียนโปรแกรม อีกจุดที่น่าสนใจในอุทยานคือ มีท้องฟ้าจำลอง ไว้เป็นแหล่งศึกษาระบบสุริยะจักรวาล ดาราศาสตร์ อวกาศ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ โดยอาศัยสื่อผสม สื่อจำลอง และกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จากกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละโอกาส รวมทั้งมีห้องเอ็มเคซีนีเพล็กซ์ ที่ใช้ในการจัดแสดงภาพยนตร์สามมิติ ที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สำหรับเยาวชน ปัจจุบันมีเด็กเยาวชนนิสิตนักศึกษาและประชาชนผู้สนใจหมุนเวียนมาใช้บริการเป็นจำนวนมากเกือบแสนคน คาดว่าอนาคตสถานที่แห่งนี้จะได้รับความสนใจจากผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ดร.คมคายบอกว่า เน้นเรื่องการศึกษาด้วยการพัฒนาหลักสูตร จัดอบรมครูนักเรียน โรงเรียนในสังกัดทั้ง ๒๐ แห่ง ทำให้นักเรียนมีความพร้อมและมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนอยู่ในระดับที่ดีขึ้น ทั้งมวลของการสรรค์สร้าง อุทยานการเรียนรู้มหาสารคามก็เพื่อติดอาวุธทางปัญหาให้เยาวชนประชาชนนักท่องเที่ยวได้รู้จักเมืองตักศิลามากยิ่งขึ้น เป็นการยกระดับการท่องเที่ยวของเมืองอีกทางด้วย[๓๙]

---

[๓๙] คมคาย อุดรพิมพ์' สรรค์สร้างอุทยานเรียนรู้ฯ...เพื่อชุมชน : คอลัมน์เปิดใจผู้นำท้องถิ่น

๒.๓ แนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้นำชุมชนกับวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ บทบาทของภาครัฐในด้านการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อนระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่นดังนี้

๒.๓.๑ แนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย การขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทยในช่วงที่ผ่านมากระแสการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามแนวคิดสร้างสรรค์ในหลายประเทศดูเหมือนจะมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมในเมืองขนาดใหญ่เป็นหลักโดยมักมองข้ามชุมชนหรือท้องถิ่นในชนบท อย่างไรก็ตาม Martin Prosperity Institute (๒๐๐๙) ได้ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไม่ควรถูกกำจัดอยู่แต่เพียงในเมืองเท่านั้นแต่ควรเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญในอุตสาหกรรมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นการออกแบบเว็บไซต์ดนตรีหรือแม้แต่ในอุตสาหกรรมดั้งเดิมเช่น ภาคการผลิตหรือเกษตรกรรมโดยการใช้ความสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ Martin Prosperity Institute พบว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชนและท้องถิ่นมีความท้าทายอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) การตระหนักถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นรู้จุดเด่นจุดด้อยและสามารถเลือกทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์

๒) การติดต่อสื่อสารกับพื้นที่ใกล้เคียงหรือการเข้าถึงตลาดในเมืองขนาดใหญ่ต้องมีความรวดเร็วฉับไวและมีต้นทุนต่ำซึ่งในชุมชนหรือชนบทห่างไกลบางแห่งการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตยังมีอยู่อย่างจำกัด

๓) ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์อาจทำให้ผู้คนในชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ ขาดความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์

๒.๓.๒ ผู้นำในชุมชนกับวิสัยทัศน์ ในการขับเคลื่อน(Leader and Visions) แผนการขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นเพื่อตอบโจทย์และเหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการที่มีในชุมชนและท้องถิ่น (Problem-based and Need-based Planning) ทุนจากภายในที่มีในชุมชนและท้องถิ่น (Local Capital) กระบวนการมีส่วนร่วมและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของความสร้างสรรค์ที่ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่มีการต่อยอดจากฐานการวิจัย(Creativity on a Basis of Innovation, Technology Research-based Knowledge) เครือข่ายและพันธมิตรทั้งในระดับชุมชนด้วยกันและเครือข่ายในด้านวิชาการกระบวนการจัดการความรู้(Knowledge Management) ทั้งในด้านการจัดเก็บต่อยอดและถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา การส่งเสริมสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจากองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้สรุปข้างต้นประเด็นที่มีส่วนสำคัญสุดในกระบวนการขับเคลื่อนได้แก่ กระบวนการและวิธีการมองทุนจากภายใน

ชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยความหมายของทุนจากภายใน ในที่นี้ครอบคลุมทั้งทุนทางกายภาพ ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์สังคมวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ความชำนาญเฉพาะด้านซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอัตลักษณ์ ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อมให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมและความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชนอันเป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน

๒.๓.๓ บทบาทของภาครัฐในด้านการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อน บทบาทของภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางในด้านการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อนระดับมหภาคและภาครัฐในระดับท้องถิ่นในการวางแผนและให้การส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชนก็ถือเป็นอีกกลไกการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในช่วงของการเริ่มต้น อย่างไรก็ตามเมื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชนเริ่มมีการเคลื่อนตัวบทบาทของภาครัฐควรเป็นในลักษณะของกำลังหนุน (Backup) ในการกระตุ้นการคิดเองและทำเองของสมาชิกในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นผู้ไปกำหนดทิศทางและกรอบของการขับเคลื่อนเนื่องจากโมเดลการพัฒนาที่เหมาะสมของแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างและหลากหลายกันไปตามบริบทและปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ

สรุปว่า การส่งเสริมในลักษณะของการให้ความรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดมิติการเรียนรู้การสนับสนุนในด้านของการสร้างเครือข่ายของชุมชนและเครือข่ายทางด้านความรู้วิชาการการช่วยเหลือในด้านกลไกของตลาดและการประชาสัมพันธ์เป็นบทบาทในเชิงหนุนของภาครัฐที่จะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญต่อกระบวนการต่อยอดและการถ่ายทอดองค์ความรู้รวมถึงภูมิปัญญาของชุมชนนอกจากนี้ยังเป็นการเชื่อมโยงและขยายระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและชุมชนสู่ระดับที่ใหญ่ขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคระดับประเทศหรือระดับนานาชาติซึ่งเชื่อมโยงสู่ภาคการส่งออกหรือการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ[๔๐]

๒.๔ แนวคิดเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนา

แนวคิดเมืองต้นแบบได้ศึกษาถึงความหมายและที่มาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงเสมือน แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เฉพาะสาขา ปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

---

[๔๐] เฉลิมพล แจ่มจันทร์, สวรัย บุณยมานนท์.**บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทย.** วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖.

๒.๔.๑ ความหมายและที่มาของชุมชนแห่งการเรียนรู้

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) หมายถึง กลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้ มีทักษะและกระบวนการคิดการวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ทุกคนคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ การสั่งสมความรู้และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน จากพัฒนาการแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิตได้มีการกล่าวถึงอย่างเป็นทางการตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้เริ่มด้วยองค์การ UNESCO เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มคำว่าการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งได้มอบหมายให้คณะกรรมการและนักการศึกษาศึกษาค้นคว้าและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการศึกษาตลอดชีวิตจึงได้มีการเขียนหนังสือเช่น An Introduction to Lifelong Education โดย Paul Lengrand ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ Learning to be: The World of Education Today and Tomorrow โดย Edgar Faure และคณะในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีการจัดประชุมระดับโลกหลายครั้งเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตจนได้มีการเสนอให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวคิดหลักสำหรับการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกดังนั้นองค์การสหประชาชาติจึงเป็นที่มาของชุมชนแห่งการเรียนรู้[๔๑]

๒.๔.๒ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

ประเทศไทยได้นำแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตมาใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๐) จนกระทั่งประมาณช่วงปลายศตวรรษที่ ๒๐ ก่อนจะขึ้นศตวรรษที่ ๒๑ การศึกษาตลอดชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั่วโลกประกอบกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีความรวดเร็วและซับซ้อนในด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและการสื่อสารในยุคโลกาภิวัฒน์สังคมสารสนเทศหรือโลกไร้พรมแดนซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทำให้แต่ละประเทศพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหลายประเทศในทุกภูมิภาคของโลกได้มีการทบทวนการดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาตามแนวทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลายประเทศได้มีนโยบายการศึกษาตลอดชีวิตที่ชัดเจนมีกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตมียุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิตได้มีการกำหนดให้ ปี ค.ศ. ๑๙๙๖ เป็นปีแห่งการศึกษาตลอดชีวิต

ประเทศไทยได้นำการศึกษาตลอดชีวิตมาเป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาโดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้การศึกษาของชาติเป็นการศึกษาตลอดชีวิต การ

---

[๔๑] สุนทร สุนันท์ชัย, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๔๓ หน้า ๗. อ้างใน Faure, n.p. ๑๙๗๒ หน้า ๑๘๒.

จัดการศึกษาในระบบเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) สังคมแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยทุกคนมีความเข้าใจและยอมรับว่า การเรียนรู้มีความจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกวัยตั้งแต่เกิดจนตาย การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในสถาบันการศึกษาแต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ในบ้าน ที่ทำงาน ในไร่นา ในตลาด ในสาสนสถาน ในสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนและแหล่งกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด โบสถ์ มัสยิด สถานประกอบการการประกอบอาชีพภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วหรือสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หอกระจายข่าวกิจกรรมในชุมชนจัดให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้อาจเป็นพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในท้องถิ่นหรือภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน พระ/ผู้สอนศาสนา กรรมการหมู่บ้านเพื่อนบ้านหรือบุคคลทั่วไป ทุกคน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ได้ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายได้แก่ทุกคนในชุมชน กรรมการชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน[๔๒]

๒.๔.๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๙ กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community based learning) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้กิจกรรมมีลักษณะเกี่ยวกับการให้บริการของชุมชนในรูปแบบเป็นแหล่งการเรียนรู้สังคมศึกษาสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ในสถานที่ที่เป็นชุมชน การเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน การเรียนรู้โดยการทำโครงการและการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นต้น พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้แนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สำคัญมากขึ้นโดยมาตรา ๗ กำหนดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สร้างภาคีเครือข่ายทำให้เกิดเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชุมชนมุ่งนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (learning community) และได้พัฒนาต่อมาเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้

---

[๔๒] สุมาลี สังข์ศรี, **การศึกษาตลอดชีวิต.** ม.ป.ท. ๒๕๔๖. หน้า ๙๐-๙๑.

(learning city) ในประเทศไทยได้มีการวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน[๔๓]

๒.๔.๔ หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมสามารถสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้[๔๔]

๑) หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๒) หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งมีความมุ่งมั่นมีคุณธรรมจริยธรรมบริหารงานโปร่งใส

๓) หลักการมีส่วนร่วม ชุมชนแห่งการเรียนรู้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามมีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนมีสมาชิกชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเข้ามาร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ

๔) หลักของผู้มีส่วนได้เสีย มีการสร้างความรู้สึกในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างความตระหนักถึงการดูแลรักษาทะนุถนอม การจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สื่อเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเพื่อใช้งานศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชนร่วมคิดร่วมปฏิบัติช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ความคิดเห็นความรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด (Shared events and emotional connections)

๕) หลักการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้นำผลเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลารวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๖) หลักความสนใจเนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (Fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพจะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องได้รับการ

---

[๔๓] สนอง โลหิตวิเศษ, **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. แหล่งที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Learning community. สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

[๔๔] สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔. สำนักงานคณะกรรการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ: (กสทช.) ๒๕๕๘: ออนไลน์. ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

พัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธีหรือสิ่งใหม่หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

๗) หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดีมีระบบการจัดเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชนรวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระบบเข้าใจได้ง่าย

๘) หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผลมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชนต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรมวิชาการองค์ความรู้การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายประกอบด้วยอาณาบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรวมกันและมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเช่นครอบครัวเครือญาติมิตรสหายเศรษฐกิจวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นต้น

ชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีแหล่งการเรียนรู้เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตัวอย่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโคมินักของประเทศญี่ปุ่น (Kominkan CLCs : Kominkan Community Learning Centers) ที่มีชื่อเสียงทั่วโลกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่เป็นส่วนของชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นทั่วประเทศ ชุมชนต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนสู่ความสมดุลพอเพียงส่งผลต่อความสุขความอบอุ่นของครอบครัว ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจสังคมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ[๔๕]

๒.๔.๕ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) คือ การรวมตัวรวมใจรวมพลังร่วมมือกันของครูผู้บริหารและนักการศึกษาแสวงหาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียนหรืองานวิชาการของโรงเรียนวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพการจัดการเรียนรู้การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ การรวมตัวกันการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นไปได้ยากที่จะทำเพียงลำพังแต่หวังผลให้ขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียนจำเป็นต้องสร้างความเป็นชุมชนเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งความเป็นสถาบันหรือโรงเรียนย่อมมีความเป็นชุมชนที่สัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีฉันทะและศรัทธาในการทำงานบรรยากาศการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนกัลยาณมิตรทางวิชาการที่มีลักษณะความเป็นชุมชนแห่งความเอื้ออาทรอยู่บนพื้นฐานอำนาจทางวิชาชีพและอำนาจเชิงคุณธรรมองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดเชิงวิธีการหรือกระบวนการที่มีการ

---

[๔๕] สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.ออนไลน์.

ดำเนินการปฏิบัติร่วมกันในชุมชนซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสะท้อนเป็นคุณลักษณะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนตามธรรมชาติความเป็นจริงของชุมชนนั้นๆ ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันไปแต่เป็นกระบวนการที่เอื้อให้เกิดการรวมใจรวมตัวรวมแรงและรวมปัญญาร่วมกันของครูผู้บริหารนักการศึกษาในชุมชนเพื่อทำงานแบบมุ่งรวมพลังเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ของครูสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ[๔๖]

๒.๔.๖ แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ (CoP: Community of Practice) ชุมชนนักปฏิบัติหรือชุมชนแนวปฏิบัติเป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น ส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมาจากคนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันซึ่งความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน เป็นสิ่งสำคัญ CoP เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการจัดการความรู้มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ความรู้ของคนในชุมชนสมาชิกมาเข้าชุมชนด้วยความสมัครใจ สมาชิกเป็นผู้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำและส่วนใหญ่มีการจัดการกันเอง (self-managed) สมาชิกสามารถเข้าหรือออกจากชุมชนเมื่อไรก็ได้และสลายตัวเองเมื่อสมาชิกเห็นสมควร การขับเคลื่อน CoP นั้นจึงเกิดจากสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถใช้ CoP ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมทั้งภายในและภายนอกที่มีพลังและอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันความรู้ของกลุ่มเป็นส่วนที่ ช่วยให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นอกจากประโยชน์ในการช่วยเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นแล้ว CoP ยังให้ประโยชน์แก่การศึกษาในด้านการพัฒนาศักยภาพและให้ประโยชน์แก่กลุ่มคนในด้านการปรับปรุงประสบการณ์ในการทำงานและการพัฒนาวิชาชีพทั้งในระยะสั้นและระยะยาวทำให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก้ไขปัญหาพัฒนาผลงานได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ

๑) ประเด็นความรู้ที่มีความปรารถนาจะพัฒนาร่วมกัน

๒) การรวมตัวกันอย่างไว้วางใจกันเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓) แนวปฏิบัติหรือองค์ความรู้ที่เกิดจากการสร้างร่วมกันแล้วนำไปปฏิบัติ[๔๗]

๒.๔.๗ แนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน (VLC: Virtual Learning Community)

ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนหรือชุมชนในรูปแบบใหม่ Virtual community perspective หรือชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ (Online learning community) คือกลุ่มคนที่เข้ามาร่วมปฏิสัมพันธ์โดยมีเป้าหมายและพันธะกิจร่วมกันผ่านกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนและ

---

[๔๖] Go to Know อ้างใน วรลักษณ์ ชูกำเนิด, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. ออนไลน์.

[๔๗] ศุภวัลย์ พลายน้อย, **ชุมชนนักปฏิบัติ.** ม.ป.ท. ๒๕๔๗. หน้า ๓๔-๓๕. อ้างใน พูนลาภ อุทัยเลิศอรุณ, ๒๕๔๕.

แลกเปลี่ยนความรู้ของตนเองและพัฒนาองค์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่ได้รับเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สังคมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนเกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ไซเบอร์ (Cyber space) ไม่ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์การพบปะ (Face to face) เกิดขึ้นจากการมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันในการสร้างการเชื่อมโยงทางสังคมหรือความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (Sense of belonging) ระหว่างผู้ใช้งานผ่านทางเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงผู้อื่นจากทุก ๆ ที่สามารถสร้างกลุ่มของตนเองทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยไม่เกี่ยวกับเวลาการสื่อสารสามารถสนับสนุนได้โดยเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองได้ทันที (Real time) มีแนวคิดที่หลากหลาย เช่น ชุมชนเสมือนตามความสนใจ ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนที่สมาชิกมีความสัมพันธ์ต่อกันและชุมชนนักปฏิบัติในองค์กรชุมชนแบบนี้มีข้อดีกว่าชุมชนอื่นตรงที่ว่าไม่มี อคติเกี่ยวกับเพศ อายุ เชื้อชาติ สีผิว เผ่าพันธุ์ รูปร่างหน้าตา เสียงพูด อากัปกิริยาของสมาชิก ชุมชนเสมือนจริงเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้าด้วยกันช่วยให้เห็นสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมยุคสารสนเทศทำให้เกิดรูปแบบของชุมชนที่มีความหลากหลายโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายของผู้คนเข้าด้วยกันเป็นศูนย์กลางการสื่อสารที่ทำให้ผู้คนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ร่วมกันในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับสากล ตัวอย่างชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนเช่น เครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ ที่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการใช้แอปพลิเคชั่นเช่น เฟซบุ๊ก ไลน์เป็นต้น[๔๘]

๒.๔.๘ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เฉพาะสาขา (Learning Community in Specific Fields) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามความต้องการเฉพาะสาขาหรือเฉพาะเรื่อง เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การสร้างรายได้ผู้ประกอบการการพัฒนาชุมชน การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การรู้หนังสือ การส่งเสริมพลังอำนาจ การกำหนดนโยบาย การจัดการและการพัฒนาความสามารถเป็นต้น แนวคิดการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวคิดในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันไปตามสภาพและบริบทของแต่ละชุมชน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในภาพรวมจากชุมชนหลายแห่งในสหราชอาณาจักรที่เรียกตัวเองว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทยสามารถสรุปแนวคิดหลัก ๆ ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้[๔๙]

๑) คน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย

---

[๔๘]สนอง โลหิตวิเศษ อ้างใน บุญชู บุญลิขิตศิริ, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงเสมือน.** ม.ป.ท. ๒๕๕๓, หน้า ๖.

[๔๙] สนอง โลหิตวิเศษ, **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** อ้างใน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, ๒๕๕๐. ครรชิต พุทธิโกษา ๒๕๕๔, หน้า ๑-๔. บุญชู บุญ ลิขิตศิริ, ๒๕๕๓,หน้าบทคัดย่อ. มิ่งขวัญ คงเจริญ ๒๕๕๓, หน้าบทคัดย่อ, เยาวลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล ๒๕๕๔, หน้าบทคัดย่อ. สุชาดา น้ำใจดี ๒๕๕๒, หน้าบทคัดย่อ. สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑

(๑) ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำอย่างเป็นทางการ

(๒) ปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวหลัก (Key individual) มีความสำคัญ ๒ ประการ

๑. เป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในแนวคิดเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้และเริ่มต้นชักจูงให้บุคคลอื่นๆ นำเอาแนวคิดดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. เป็นบุคคลที่สร้างความเชื่อถือในขั้นต้นให้เกิดขึ้นได้ภายในชุมชนโดยให้การสนับสนุนและอุปถัมภ์ทั้งนี้มีแนวคิดเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยพัฒนาโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและยกระดับทักษะของประชาชนที่พยายามดึงดูดการลงทุนจากภายในชุมชน

๒) สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นตัวหลัก (Key institution) ภาวะผู้นำและการสนับสนุนจากสถาบัน ได้แก่ สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน มหาวิทยาลัยและหน่วยงานในท้องถิ่นเป็นต้น มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อให้เกิดความริเริ่มในขั้นต้นเพื่อการพัฒนาชุมชนหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ สถาบันที่เป็น หลักในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องนั้นต้องรับภาระและจัดหาทรัพยากรสำหรับการทำงานเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๓) กลุ่มที่เป็นแกนกลาง (Core group) กลุ่มนี้ประกอบไปด้วยผู้แทนขององค์กรสถาบันหลัก ๆ เช่น มาจากด้านการศึกษาด้านการค้าและองค์กรชาวบ้านเป็นต้นซึ่งรวมตัวกันเพื่อเริ่มต้นสร้างชุมชนหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้

๔) การมีส่วนร่วม (Participation) สร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกกระบวนการเช่น ร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์

๕) การจัดการความรู้ประเด็นเนื้อหาและวัตถุประสงค์เช่น การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติในชุมชนระบบคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งพาตนเอง ระบบการเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนกลางการพัฒนาอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อวิถีชีวิตระบบทุนของชุมชนที่มีรูปแบบและวิธีการทางวัฒนธรรมความเสมอภาคความยุติธรรมในการจัดการชุมชนและการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตร่วมกัน

๖) ความสามารถในการดำเนินงาน (Performance) เพื่อพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การรวมกลุ่มความสนใจการสร้างความรู้ความเข้าใจการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการถ่ายทอดการเรียนรู้ของชุมชนเทคโนโลยีขั้นตอนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ขั้นตอนในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ศึกษาจากชุมชนหลายแห่งในสหราชอาณาจักรที่เรียกตัวเองว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้สามรถสรุปเป็นขั้นตอนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้[๕๐]

---

[๕๐] สนอง โลหิตวิเศษ, **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ๒๕๕๐, ครรชิต พุทธิโกษา ๒๕๕๔, หน้า ๑-๔, บุญชู บุญลิขิตศิริ ๒๕๕๓, หน้าบทคัดย่อ, มิ่งขวัญ คงเจริญ ๒๕๕๓, หน้าบทคัดย่อ, เยาวลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล ๒๕๕๔, หน้าบทคัดย่อ, สุชาดา น้ำใจดี ๒๕๕๒, หน้าบทคัดย่อ.

(๑) กำหนดวัตถุประสงค์คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ในพื้นที่ที่จะพัฒนาโดยการศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการของชุมชน สภาพการดำเนินงานในพื้นที่จัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชนการทำประชาคมเพื่อหาสาเหตุของปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการภายในพื้นที่

(๒) กำหนดกลุ่มองค์กรหรือกรรมการที่รับผิดชอบคือ การกำหนดตัวแทนจากปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวหลัก (Key individual) สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นตัวหลัก (Key institution) กลุ่มที่เป็นแกนกลาง (Core group) กลุ่มสนใจ (Interest group) และนายจ้างที่เป็นตัวหลัก (Key employer) ในพื้นที่เพื่อร่วมรับผิดชอบกิจกรรมหรือโครงการ

(๓) แสวงหาความร่วมมือคือ จากที่ได้มีผู้รับผิดชอบแล้วต้องสร้างความเข้าใจและแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก

(๔) บริหารงานจัดกิจกรรมหรือดำเนินงานพัฒนาชุมชนคือ การดำเนินการกำหนดกิจกรรมและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรกเช่น การสร้างความรู้ของชุมชนการนำความรู้ไปพัฒนากระบวนการผลิต การนำความรู้ทั้งจากปัจเจกชนความรู้ภายนอกเข้าไปผสมผสานกับกระบวนการภายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการจัดเวทีชาวบ้านให้ความรู้ ความเข้าใจการบันทึกสกัดจัดเก็บความรู้ดูความถูกต้องสรุปแนวคิดการนำไปใช้

(๕) ประเมินผลงานคือ การหาผลของการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงงานต่อไป ตลอดจนมีการสร้างความสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกหรือกลุ่มชุมชนอื่น ๆ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตามสภาพและบริบทของแต่ละชุมชน

๒.๔.๙ ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญมีดังนี้[๕๑]

๑) ลักษณะผู้นำ ลักษณะผู้นำในชุมชนไม่เผด็จการและไม่ใช้อำนาจในการสั่งการเป็นผู้นำที่ฟังเสียงของคนส่วนใหญ่และสามารถกำหนดทิศทางความเชื่อและค่านิยมร่วมกันส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอย่างเป็นธรรมชาติที่สำคัญผู้นำจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งการปฏิบัติตนให้ เป็นแบบอย่างที่ดีกับคนในชุมชน

๒) โครงสร้างชุมชน เน้นโครงสร้างชุมชนแบบเครือข่าย (Network) ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในชุมชนและข้ามชุมชน โครงสร้างแบบนี้จะส่งเสริมให้คนในชุมชนไปสู่การมีเสรีภาพความสุขและศักยภาพจนเกิดการเชื่อมโยงด้วยการเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสมัครใจอันก่อให้เกิดพลังและปัญญาร่วมกันสามารถนำชุมชนไปสู่ความสำเร็จได้

---

[๕๑] สุชาดา น้ำใจดี, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๒ หน้า ๘๕-๘๗.

๓) วัฒนธรรมพฤติกรรมการสื่อสารการส่งเสริมสนับสนุนให้มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในชุมชน การมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้สนใจในการเพิ่มเติมความรู้ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ให้ตนเองตลอดเวลารวมถึงการใช้ความรู้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมาในด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมจิตใจและสุขภาพของคนในชุมชนใช้การสื่อสารแบบแนวราบ โดยให้คนในชุมชนมีโอกาสรับรู้ข่าวสารข้อมูลตามความสนใจของตนเอง

๔) การยอมรับของสังคม การสร้างบรรยากาศภายในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการ เรียนรู้มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันผู้นำคอยอำนวยความสะดวกให้คนในชุมชนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และเหตุการณ์จริงมีการติดตามการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยอมรับและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันเกิดการยอมรับต่อผลงานในการสร้างความรู้ใหม่และนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

๕) ความรู้ทักษะความสามารถความชำนาญ เป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่และฝังลึกในแต่ละคนอย่างไม่เท่ากันเห็นได้จากการประกอบอาชีพการทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ทุกเรื่องได้เป็นอย่างดีรู้จริงรู้ละเอียดทุกขั้นตอนรวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ เช่น การทำเกษตร การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การซ่อมรถยนต์ การทำนา ปลูกข้าว การทำอาหาร สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้

๖) การมีส่วนร่วมการเปิดโอกาสให้คนเข้ามามีส่วนร่วมคิด จัดลำดับความสำคัญวิเคราะห์หาสาเหตุการแก้ไขการวางแผนการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลเป็นกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๗) ความสมานฉันท์ความสามัคคีความเอื้ออาทร ความปรารถนาดีต่อกันอันส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้การทำงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริงทำให้มีมุมมองและความคิดอยู่บนความเมตตาและกรุณาต่อกันเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

๘) การสนับสนุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ การสนับสนุนคนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการให้ความรู้เพิ่มเติมการจัดอบรมหรือการพาไปศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเป็นที่ยอมรับกับชุมชนอื่น ๆ รวมทั้งการให้งบประมาณในการทำงานหรือปรับปรุงด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชน

๙) ธุรกิจรายได้ การเกิดธุรกิจในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อมุ่งพัฒนาธุรกิจอันนำมาซึ่งรายได้ให้กับคนในชุมชนมุ่งส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีการบริหารจัดการที่ดีใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และคนในชุมชนได้ประโยชน์ร่วมกัน

สรุปว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของชาติในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลชุมชนสังคมและประเทศโดยมีเป้าหมายไปสู่การสร้างสังคมและประเทศแห่งการเรียนรู้ สังคมและประเทศแห่งความรู้ การ

เรียนรู้ด้วยกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้คนเรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมากขึ้นจนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะในการคิดวิเคราะห์และนำความรู้ไปใช้ในการสร้างนวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่สามารถนำไปใช้ในกลุ่มสมาชิกที่ปฏิบัติร่วมกันเรียนรู้ด้วยกันส่งผลกระทบ (impact) ต่อความสำเร็จในการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาตนเองชุมชนและสังคมได้เต็มตามศักยภาพต่าง ๆ ให้กับชุมชน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรา ศรีสุโขและคณะได้ศึกษาการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับและอัญมณีสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับกรณีศึกษาจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตและสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตและการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการด้านอัญมณีและเครื่องประดับในจังหวัดจันทบุรี ให้มีความรู้ทางด้านการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในธุรกิจของตนเองตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและกระแสแฟชั่นในยุคปัจจุบัน จำนวนชั่วโมงในการฝึกอบรม ๑๕๖ ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้คือผู้ประกอบการด้านอัญมณีหรือวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งการฝึกอบรมนั้นได้มีการสำรวจความต้องการเพื่อหาความต้องการที่แท้จริง (Training need) เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจ SME ด้านอัญมณีและเครื่องประดับไทยต่อไป

ผลที่ได้คือหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับสามารถพัฒนาสู่หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพนำไปสู่การสร้างรากฐานใหม่ของการยกระดับศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจนสามารถต่อยอดและพัฒนาความคิดก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและกระแสแฟชั่นในยุคปัจจุบัน เพื่อลดจุดอ่อนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจ (SMEs) ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถให้กับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย[๕๒]

---

[๕๒] ภัทรา ศรีสุโขและคณะ, **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับ กรณีศึกษา: จังหวัดจันทบุรี** กรุงเทพมหานคร : เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘. https://opac.git.or.th/BibDetail.aspx?bibno=๖๐๗๙ สืบค้น ๒๓ เมษายน. ๒๕๖๑.

วิจิตรบุษบา มารมย์ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความเท่าเทียมกันของคนในสังคมเมืองกรุงเทพมหานครและกล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางหนึ่งของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืนภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ซึ่งมีหลักการสำคัญคือการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ (Value creation) โดยใช้ความรู้และนวัตกรรมผนวกกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรมและวิถีความเป็นไทย ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วที่ได้นำเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์และสร้างแรงบันดาลใจจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สั่งสมของสังคมเพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและเชื่อมโยงไปสู่การสร้างคุณค่าทางสังคมอีกด้วย

รายงานการศึกษาของสภาพัฒน์มุ่งเน้นเพียงแค่มุมมองทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและคาดหวังผลพลอยได้สู่การสร้างคุณค่าทางสังคมจากทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์เท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ทางสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และ/หรือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรืออาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ข้างต้นนั้นมาใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อสร้างกลยุทธ์ทาง ธุรกิจเท่านั้น ผู้วิจัยศึกษากระบวนการของเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กันเช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ในระดับต่าง ๆ การจ้างงานคนในพื้นที่และการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายในชุมชนเป็นต้น นอกจากเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนเพราะเป็นเครื่องมือหนึ่งของการฟื้นฟูสังคมเมืองและสามารถเป็นแบบอย่างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่อื่น ๆ ได้แต่ยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนรากฐานทางสังคมไทยอย่างแท้จริง อีกทั้งเพื่อป้องกันการเพิ่มความไม่เท่าเทียมกันของชนชั้นสังคมสร้างสรรค์ (Creative class) แต่ยังจะพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อทางธุรกิจเป็นกลไกหลักเท่านั้นโดยมีย่านพหุรัดและเจริญรัถในกลุ่มธุรกิจสร้างสรรค์ประเภทแฟชั่นเป็นกรณีศึกษา[๕๓]

ชัยชาญ ถาวรเวชได้ศึกษาเรื่องโครงการศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสรางสรรค์เพื่อความยั่งยืนของสังคมและชุมชนสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดอำเภอบานลาดจังหวัดเพชรบุรีซึ่งได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า การพัฒนากระบวนการอบแห้งกลวยหอมทองทำไม่ได้ขนาดสำหรับการส่งออกเพื่อทำการแปรรูปในระดับอุตสาหกรรมชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีดวยเทคโนโลยีการอบแหงพลังงานแสงอาทิตย โครงการไดทำการศึกษาผลของพารามิเตอรการอบแหงที่มีตออัตราการแหงของกลวยหอมทอง เพื่อนำมาใชเปนแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขการอบแหงผลิตภัณฑ์ จากนั้นทำการทดลองอบแหงกลวย

---

[๕๓] วิจิตรบุษบา มารมย์. **การประเมินองค์ความรู้ด้านเมืองยั่งยืนในประเทศไทย,** ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมนิเวศวิทยาอุตสาหกรรมคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,นครปฐม, ๒๕๕๖. www.en.mahidol.ac.th/EI/sustainableCity/SustainableCity.pdf สืบค้น ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

หอมทองในระบบอบแหงตนแบบที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและไดจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณที่จำเปนตองใชในการจัดทำระบบอบแหงพลังงานแสงอาทิตยแบบเรือนกระจกจัดทำฐานซีเมนต์สำหรับติดตั้งระบบอบแห้งจากนั้นได้ทำการขนส่งอุปกรณและชิ้นสวนของระบบไปยังสถานที่ติดตั้ง และไดทำการติดตั้งระบบอบแหงพลังงานแสงอาทิตยแบบเรือนกระจก

การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในพื้นที่เพื่อสงเสริมเศรษฐกิจอยางยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี โครงการได้ดำเนินการสำรวจกลวยหอมทองและตาลโตนดในอำเภอบานลาดจังหวัดเพชรบุรี พบวาเปนวัตถุดิบทางการเกษตรที่มีศักยภาพในการแปรรูปจึงไดทำการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑอาหารโดยใชวัตถุดิบจากกลวยหอมทองและตาลโตนดเมื่อทำการระดมความคิดและการคัดเลือกความคิดได้ผลิตภัณฑ์เบื้องต้น ๒ ชนิดคือ กลวยหอมทองทอดกรอบปรุงรสและไอศกรีมตาลโตนดซึ่งผานการกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑการทดสอบผลิตเบื้องตนโดยเริ่มจากการหาสูตรและกรรมวิธีการผลิตพื้นฐาน (Basic Recipe) แลวทดลองผลิตโดยใชวัตถุดิบกล้ยหอมทองและวัตถุดิบจากตาลโตนดในพ้นที่อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี[๕๔]

การจัดการความรูเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสรางสรรค์ของชุมชนโครงการไดดำเนินการสำรวจชุมชนพบวามีความโดดเดนดานสินคาเกษตรคุณภาพเลิศหลายชนิดที่สามารถนำมาจัดการความรูเพื่อสงเสริมเศรษฐกิจสรางสรรค์ของชุมชนไดผลการออกแบบกิจกรรมการจัดการความรูคือจัดทำแผนที่ความรู จัดทำเอกสาร/แผนพับ แนะนำผลผลิตสินคาเกษตรตามคำขวัญอำเภอ (ละมุด ตาล ชมพู ขาว) และสินคาเกษตรอื่นที่โดดเด่น จัดทำหลักสูตรทองถิ่น (รวมกับครู กศน.) ชุดของดีบานลาด นำขอมูลขึ้นเว็บไซต การพัฒนาเศรษฐกิจสรางสรรค์ การสงเสริมการทองเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศการเรียนรูวิถีชีวิตเกษตรไทยเพื่อชุมชนยั่งยืนกรณีศึกษาอำเภอบานลาดจังหวัดเพชรบุรีโครงการได้ดำเนินการดังนี้

๑) การรวบรวมขอมูลสำรวจและประเมินศักยภาพของแหลงทองเที่ยวและเสนทางการทองเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศการเรียนรูวิถีชีวิตเกษตรไทย

๒) การพัฒนาระบบฐานขอมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ของพื้นที่อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรีเว็บไซต

๓) การพัฒนาสื่อสนับสนุนการทองเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศการเรียนรูวิถีชีวิตเกษตรไทยเว็บไซต ติดตั้งซอฟตแวรระบบบริหารจัดการเว็บไซต Joomla และสรางเนื้อหาหนาเว็บเพจตาง ๆ ในสวนหนาเว็บเพจแผนที่เสนทางการทองเที่ยวไดดำเนินการเชื่อมโยงพิกัดจุดทองเที่ยวตาง ๆ ใน อำเภอบานลาด จังหวัดเพชรบุรี ลงในเว็บไซตโดยเชื่อมโยงกับ google map หนังสั้นเรื่องบ้านลาดบ้านเรา ผลการดำเนินงานคือ สำรวจสถานที่และวิถีชีวิตของเกษตรกรในอำเภอบ้านลาดพัฒนาแนวคิดโครงเรื่องเขียนบทหนังสั้นและดำเนินการติดตอทีมผูกำกับเรียบรอยแลว

---

[๕๔] ชัยชาญ ถาวรเวช, **ศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความยั่งยืนของสังคมและชุมชนระยะที่ ๒,** การประชุมวิชาการนานาชาติ, ม.ป.ท. ๒๕๕๗.

เฉลิมพล แจ่มจันทร์และสวรัย บุญมานนท์ได้ศึกษาบทบาทของการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการพัฒนาสังคมและชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนโดยจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Area Base) และการวิเคราะห์เชิงสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ (Product Base) โดยศึกษากรณีของตลาดน้ำอัมพวาและมูลนิธิเจ้าพระยาภูเบศรผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เป็นส่วนสำคัญสุดในกระบวนการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนได้แก่ กระบวนการและวิธีการมองหาทุนจากภายใน ของชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่นอันเป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน[๕๕]

สรุปว่า การนำองค์ความรู้การศึกษาประสบการณ์วัฒนธรรมประเพณีมาสร้างความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนมีความจำเป็นอย่างมากในสังคมการแข่งขันทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมและแนะนำแนวทางให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงศักยภาพในในสังคมของตนออกมาสู่การยอมรับของประชากรโลกและเป็นที่ยอมรับของตลาดโลกและ ๑ ในชุมชนเหล่านั้น คือ จังหวัดมหาสารคามซึ่งได้รับรางวัลอันดับ ๓ ในการประกาศของกระทรวงทรัพย์สินทางปัญญาและถือเป็นจังหวัดที่ควรถือเป็นต้นแบบได้ด้วยวิถีของชุมชนที่เรียบง่ายไม่ทิ้งการเรียนรู้การศึกษาอันเป็นสาเหตุแห่งความเจริญของบุคคลและชุม ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าจังหวัดมหาสารคามเป็นพื้นที่ที่ควรทำการศึกษาเพื่อนำกระบวนหรือแนวทางไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ ได้ต่อไป

---

[๕๕]เฉลิมพล แจ่มจันทร์และสวรัย บุณยมานนท์. **บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทย**, ม.ป.ท. ๒๕๕๖. www.econ.nida.ac.th/index.php?option=com_content...id สืบค้น ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ ๒) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย ๓) เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ พื้นที่การวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคามนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีแบบสอบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยในการลงพื้นที่เป้าหมายวิจัยแล้วจึงนำเสนอรูปแบบการวิจัยดังนี้

๑. การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารที่แสดงถึงสัมพันธ์ถึงกระบวนการรูปแบบในการสร้างเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของเมืองต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศซึ่งมีการดำเนินวิจัยในขั้นนี้ดังนี้

๑) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ โดยอาศัยแนวคิดหลักการเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์จากในและต่างประเทศอย่างครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว

๒) ทำการวิเคราะห์นโยบายแนวคิดกระบวนการแผนปฏิบัติงานซึ่งเอื้อต่อการสร้างสรรค์เศรษฐกิจสู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์ซึ่งเป็นรูปแบบที่เห็นได้อย่างประจักษ์ของเมืองต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

๓) ทำการสังเคราะห์นโยบายแนวคิดกระบวนการแผนปฏิบัติงานซึ่งเอื้อต่อการสร้างสรรค์เศรษฐกิจสู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์

๔) สรุปผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงแนวคิดรูปแบบและหลักการของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

๒. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการความเป็นมารูปแบบกระบวนการกำหนดนโยบายชุมชนองค์กร ในพื้นที่เป้าหมายโดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าดังนี้

๑. การสัมภาษณ์ คำถามปลายเปิด (Open-ended questions) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบที่แสดงถึงความต้องการรูปแบบนโยบายแนวคิดกระบวนการแผนปฏิบัติงานเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม

๒. สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ขอเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มเป้าหมายในการสอบถามสนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นรูปแบบนโยบายแนวคิดกระบวนการ แผนปฏิบัติงานการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์

รวบรวมข้อมูลทั้งหมดและนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูลสรุปการวิจัยและนำเสนอกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

๓.๒ พื้นที่การวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. พื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้แก่ จังหวัดมหาสารคามซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองโดยคัดเลือกชุมชนที่มีศักยภาพในด้านหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์และเป็นชุมชนที่มีศูนย์การเรียนรู้มากมายความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยอย่างน้อย ๒ แห่งคือ ชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคามและชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง

๒. กลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวมเป็น ๒๕ รูป/คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการสัมภาษณ์ผู้บริหารเจ้าหน้าที่และประชาชนที่อยู่ในกลุ่มพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๒๕ รูป/คน ดังนี้ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มบุคลากรภาควัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางศึกษา ๕ คน รวมเป็น ๒๕ รูป/คน รวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบแนวคิดและรูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม

๑. กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ (ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม)

๑. ดร.คมคาย อุดรพิมพ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

๒. นายณัฐพงษ์ สุนาโท ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ

๓. นางนงนิตย์ สิทธิสาร รองปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม (คนที่๑)

๔. นางณัฐชา แก้วมรินทร์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต

๕. นายสุรภีร์ ค่ายหนองสวน ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒. กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคาม

๑. หัวหน้าเจ้าหน้าที่การไฟฟ้า

๒. หัวหน้าเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์

๓. หัวหน้าเจ้าหน้าที่การประปา

๔. ผู้จัดการบริษัทการขนส่งจำกัด

๕. ผู้จัดการธนาคารออมสิน

๓. กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาในจังหวดมหาสารคาม

๑. รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๒. ผศ. ดร. ฉลอง พันจันทร์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๓. นายเกษม ไชยรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม

๔. ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม

๔. กลุ่มบุคลากรทางวัฒนธรรมและวัด(พระ)

๑. พระเทพสิทธาจารย์ วัดมหาชัยพระอามรามหลวง

๒. เจ้าอาวาสวัดศรีสวัสดิ์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

๓. พระครูโกวิทปริยัติกิจ เจ้าอาวาสวัดประชาบำรุง อำเภอเมือง จ.มหาสารคาม

๔. นายสุทธิชัย อิงคยกุล ผู้อำนวยการสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดมหาสารคาม

๕. ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม

๕.กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน

๑. นายธนวัฒน์ อุดรพิมพ์

๒. นางสาวพิมพ์มิชชา สงตลาด

๓. นางสาวชุติมา ภพไตร

๔.นายทรงเกียรติ จันทรสามารถ

๕. นางสาวจงจิตร จันทรสามารถ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีการเก็บข้อมูลในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีการลงภาคสนาม (Field Study) เพื่อให้ได้แนวคิดหลักการความเป็นมารูปแบบกระบวนการกำหนดนโยบายชุมชนองค์กรในพื้นที่เป้าหมายโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบที่แสดงถึงความต้องการรูปแบบนโยบายแนวคิดกระบวนการ แผนปฏิบัติงานเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหัวหน้าส่วนราชการหัวหน้าชุมชนเจ้าคณะพระสังฆาธิการและประชนซึ่งประกอบอาชีพอิสระทั่วไปตามจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายช่วยให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

๒. ผู้วิจัยออกเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอนโดยให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขอุบลราชธานี คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษซึ่งกำลังศึกษาในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางภาษาอังกฤษและเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานีนำทีมและแบ่งทีมเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลและได้นำมารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ต่อไป

รายชื่อผู้เข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑)

กลุ่มที่ ๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น. ผู้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

๑. พระณัทวุธ ฐานยุตฺโต

๒. พระสิทธิชัย กิตฺติญาโณ

๓. พระมหาปิญพน คุณวิญฺญู

๔. นายณัฐพล บุญเลิศ

กลุ่มที่ ๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น. ผู้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรภาครัฐวิสาหกิจ

๑. พระธนัย กลฺยาณกิตฺติ

๒. พระสมพงษ์ สุทฺธจิตฺโต

๓. พระมหาพรชัย ปภสฺสรชโย

กลุ่มที่ ๓ เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ผู้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลากรทางการศึกษา

๑. พระมหาอนุชา ชยเมธี

๒. นางสาวณัฐจีตา พรมชาติ

๓. นางสาวพนิดา โพธิสาน

กลุ่มที่ ๔ เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ผู้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรด้านวัฒนธรรมและวัด

๑. พระมหาเบญจา สิทฺธิเมธี

๒. พระบุญล้อม จารุธมฺโม

๓. สามเณรจิรโชติ นามวงษา

กลุ่มที่ ๕ เวลา ๑๔.๓๐-๑๕.๓๐ น. ผู้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มบุคลากรด้านเศรษฐกิจภาคเอกชน

๑. พระมหาสมคิด สมจิตฺโต

๒. พระส่ง ปชฺโชโต

๓. พระสันติ ปญฺญาวโร

ในแต่ละกลุ่มจะมีผู้เชี่ยวชาญในการเก็บข้อมูลร่วมนำทีมเข้าสัมภาษณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์จากท่านพระมหาบัฑิต ปณฺฑิตเสวีเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตอุบลราชธานีและผู้วิจัยเป็นหัวหน้าทีมในแต่ละกลุ่มเข้าพบและสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ การสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์แนวนโยบายรูปแบบกระบวนการและหลักการเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นขององค์กรชุมชนรวมทั้งนักวิชาการ

๒) วิเคราะห์และสังเคราะห์จัดหมวดหมู่แนวคิดที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์

๓) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยมูลฐานในการสร้างเมืองสร้างสรรค์ในจังหวัดมหาสารคาม

๔) การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์จากการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อนำเสนอรูปแบบกระบวนการเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่เมืองต้นแบบสร้างสรรค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบตารางและการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานและความเป็นมาของรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศและของประเทศไทยและรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามโดยเน้นการถอดบทเรียนเพื่อศึกษาองค์ประกอบรูปแบบกระบวนการวิธีการให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ ๔
วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา สู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

การวิจัยเรื่องการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยตั้งจุดประสงค์ไว้ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ ๒) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย ๓) เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคามกลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มบุคลกรเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวมเป็น ๒๕ รูป/คน สำหรับจุดประสงค์ข้อที่ ๑ และข้อ ๒ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร ส่วนในข้อ ๓ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อการเก็บข้อมูลพร้อมกับการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดและรูปแบบของเมืองต้นแบบ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

๔.๑ วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศ

ในที่นี้ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศซึ่งได้แก่ สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย โดยเป็นการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารเพื่อต้องการทราบถึงรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของแต่ละประเทศตามที่กล่าวมาว่ามีความเหมือนความต่างและความโดดเด่นอย่างไร ตามลำดับดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยพบว่า

ในสหราชอาณาจักรพบว่าภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) สร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจทั้งประเทศโดยมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่สำคัญคือการสร้างงานกว่า ๒ ล้านตำแหน่งทั้งภายในและภายนอกอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Department of Culture Media and Sport, ๒๐๑๐) ซึ่งปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรมีความเข้มแข็งคือ นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งนี้รัฐบาลได้มอบหมายให้ Department of Culture, Media and Sport (DCMP) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแล

นโยบายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและการกีฬา โดยมีการวางนโยบายและพันธะสัญญาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมใน พ.ศ.๒๕๕๑ โดยมุ่งกระตุ้นให้ประชาชนค้นหาและพัฒนาความสามารถของตนเองให้มากขึ้นและวางโครงสร้างทางธุรกิจที่เหมาะสมเพื่อสร้างความร่วมมือกัน ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคตลอดจนเป็นกลไกในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการเป็นศูนย์กลางการสร้างสรรค์ (Creative Hub) ของโลก รัฐสนับสนุนให้เกิดกลุ่มสร้างสรรค์ (Creative Clusters) ในระดับชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคโดยมีกำหนดบทบาทและทิศทางการดำเนินงานของกลุ่มในพื้นที่ระดับต่าง ๆ อย่างชัดเจนทำให้เกิดภาคีเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งกันและกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยกลุ่มสร้างสรรค์ควรมุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่ตนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เนื่องจากจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและความเชี่ยวชาญเฉพาะตลอดจนเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเช่น ห้องสมุดพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยสถาบันศิลปะและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งมีส่วนช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จ

รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับระบบเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการรองรับความต้องการการติดต่อสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตและการทำธุรกรรมต่าง ๆ ในอนาคตที่จะเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างของกลุ่มสร้างสรรค์ที่น่าสนใจในสหราชอาณาจักรได้แก่กลุ่มสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในโซโหซึ่งเป็นแหล่งบันเทิงที่มีชื่อเสียงแหล่งหนึ่งในลอนดอนสามารถดึงดูดผู้คนและนักท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นย่านที่ผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันมีทั้งร้านอาหารบาร์ไนต์คลับแกเลอรี่ศิลปะโรงละครและการแสดงดนตรีในปัจจุบันโซโหได้พัฒนากลุ่มสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำเทคนิคพิเศษและการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ซึ่งกลุ่มสร้างสรรค์นี้ได้ก่อให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้มีแหล่งทุนและตลาดที่กว้างขึ้น การใช้ระบบบรอดแบนด์จากสตูดิโอเชื่อมไปยังบริษัทผู้ผลิตที่พัฒนาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การรับส่งข้อมูลดิจิตอลเป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งเสริมให้การทำงานและการเชื่อมโยงภายในกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้กลุ่มสร้างสรรค์ภาพยนตร์ในโซโหยังมีบริษัทการตลาดที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มสร้างสรรค์โฆษณาในชุมชนซึ่งช่วยประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ใหม่ ๆ ได้[๑]

สรุปความว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรมีลักษณะโดเด่นเป็นแบบชุมชนสร้างสรรค์ที่มีอุตสาหกรรมเป็นฐาน (Industries-based) ซึ่งปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรมีความเข้มแข็งคือนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมาย

---

[๑] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๑๔.

ให้ Department of Culture, Media and Sport (DCMP) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลซึ่งความสำเร็จนั้นพอจะสรุปเป็นองค์ประกอบได้ดังนี้

๑) การพัฒนากลุ่มสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นชุมชนและภูมิภาคซึ่งนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

๒) การมีรัฐบาลและหน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่นให้การสนับสนุนทั้งในด้านนโยบายและแผนการดำเนินงาน

๓) การลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการสามารถรองรับและกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่ได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด

๔) ระบบเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ที่มีประสิทธิภาพ

๔.๑.๒ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศเกาหลีใต้ ผลการวิจัยพบว่า

ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงเป็นเวลานานอันเป็นผลมาจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์อิเลคทรอนิกส์อุปกรณ์สื่อสารเครื่องใช้ไฟฟ้ารถยนต์หรือการต่อเรือ อย่างไรก็ดีสิ่งที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ได้รับการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้แก่กลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการส่งออกอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม (Cultural Content Industry) ไปยังประเทศต่าง ๆ ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนในเชิงนโยบายส่วนภาคธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่เป็นผู้ขับเคลื่อนแนวคิดสร้างสรรค์นี้ประสบความสำเร็จอย่างท่วมท้นในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา เห็นได้จากปรากฏการณ์การหลั่งไหลของวัฒนธรรมร่วมสมัยของเกาหลี(Korean Pop Culture) ที่ได้รับอิทธิพลจากภาพยนตร์ละครโทรทัศน์ดนตรีวีดีโอเกม เกมโชว์สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือที่เรียกว่ากระแสความนิยมเกาหลี (Korean Wave) เข้าสู่ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ประเทศเกาหลีใต้ใช้วิธีเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ผ่านทางอุตสาหกรรม ซึ่งวิธีนี้ถือเป็นกลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้ประเทศเกาหลีใต้เป็นที่รู้จักมากขึ้น สินค้าและบริการต่าง ๆ ก็ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางเช่น แฟชั่นเสื้อผ้าเครื่องประดับเครื่องสำอางบริการศัลยกรรมอาหารและยาสมุนไพรที่สำคัญคือการท่องเที่ยวที่ได้รับประโยชน์อย่างเห็นได้ชัดอันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ผู้ชมภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ต้องการเดินทางไปสัมผัสและเยี่ยมเยือนสถานที่สำคัญ ๆ ที่ใช้เป็นฉากถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครที่ตนเองชื่นชอบ ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้มหาศาลโดยพบว่าสินค้าทางวัฒนธรรมที่ส่งออกจากประเทศเกาหลีใต้ไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

นโยบายของภาครัฐที่เป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนมีส่วนทำให้การส่งออกศิลปวัฒนธรรม

เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปรับเปลี่ยนบทบาทจากการอนุรักษ์วัฒนธรรมเกาหลีดั้งเดิมและควบคุมอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกผ่านทางกฎหมายและระเบียบที่เคร่งครัดมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมที่มีหลากหลายทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมร่วมสมัยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ การยกเลิกกฎระเบียบการตรวจเซนเซอร์ภาพยนตร์ที่มีความเคร่งครัดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตมีเสรีภาพในการแสดงความคิดสร้างสรรค์การให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้ผลิตภาพยนตร์ในประเทศเหมือนหราชซึ่งมีหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่เป็นผู้รับผิดชอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้แก่ Korea Creative Content Agency (KOCCA) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชนที่รัฐบาลให้การสนับสนุนจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการริเริ่มความคิดสร้างสรรค์การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการออกแบบและการผลิตการสร้างมูลค่าในเชิงพาณิชย์และการขยายตลาดในต่างประเทศเพื่อให้ประเทศเกาหลีใต้เป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมของโลก

การขับเคลื่อนในระดับชุมชนและท้องถิ่นด้วยตัวอย่างของชุมชนและท้องถิ่นที่มีการนำทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่มาสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มนั้นได้แก่ เกาะเจิ่งโด (Jeungdo Island) ในจังหวัดชอลลานัมโด (Jeollanam-do) เป็นแหล่งผลิตเกลือทะเลธรรมชาติคุณภาพสูง (Sea Salt) และเกลือที่ผ่านกระบวนการกลั่นบริสุทธิ์ (Refined Salt) ที่สำคัญของประเทศเกาหลีใต้เพราะผ่านกรรมวิธีทางธรรมชาติและเก็บไว้อีกประมาณ ๑-๒ ปีจึงพบเห็นฟาร์มเกลืออย่างแพร่หลายบนเกาะแห่งนี้ที่สำคัญคือ การมีพิพิธภัณฑ์เกลือที่จัดแสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาในการทำนาเกลือกรรมวิธีในการผลิตเกลือที่สืบทอดมาแต่โบราณ ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมอีกด้วย

สรุปความว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศเกาหลีใต้มีลักษณะโดดเด่นเป็นแบบชุมชนสร้างสรรค์ที่มีวัฒนธรรมเป็นฐาน (Culture-based) ปัจจัยที่ช่วยสร้างเสริมให้เศรษฐกิจในประเทศเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จมีหลายประการได้แก่[๒]

(๑) การวางนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีความชัดเจนของภาครัฐ

(๒) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่มีความเข้มแข็ง

(๓) การให้ความสำคัญส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ในเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ

(๔) การมุ่งผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมร่วมสมัยโดยคงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและดำรงความเป็นเอเชียไว้จึงเข้าถึงตลาดในภูมิภาคเดียวกันได้อย่างง่ายดาย

---

[๒] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๑๘. อ้างใน Florida, n.p. ๒๐๑๐.

(๕) ความรักและความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของคนในชาติ

(๖) โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยได้แก่ระบบเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ที่มีความก้าวหน้ากว่าประเทศอื่น ๆ

๔.๑.๓ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า

ประเทศญี่ปุ่นไม่มีการประกาศตนเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศสร้างสรรค์ แต่นับได้ว่าเป็นประเทศที่เป็นต้นแบบสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศจากความคิดสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมร่วมกับนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ในหลายรูปแบบอีกทั้งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากฐานรากของประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมตั้งแต่ในระดับชุมชน มุมมองและแง่คิดจากการดำเนินนโยบายที่มีชื่อว่า One Village One Product (OVOP) Movement หรือโครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้ริเริ่มขึ้นในจังหวัดโออิตะ (Oita Prefecture) ทางเหนือบนเกาะคิวชูในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๓ จากรูปแบบการพัฒนาของหมู่บ้านโอยามาหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในจังหวัด ในปัจจุบันรูปแบบ OVOP ได้แพร่กระจายไปในกว่า ๓,๐๐๐ ท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นอีกทั้งถูกนำไปปรับใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาในระดับท้องถิ่นและชุมชนในอีกหลายประเทศและภูมิภาคทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยซึ่งนำมาปรับใช้ในการดำเนินโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) ใน พ.ศ. ๒๕๔๕ หลักการสำคัญในการดำเนินงานของ OVOP ซึ่งมีประกอบอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) การสร้างมูลค่าจากท้องถิ่นสู่ระดับโลก (Local Yet Global) โดยมุ่งเน้นการผลิตสินค้าและบริการที่สะท้อนความภาคภูมิใจของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๒) การพึ่งตนเองและการสร้างสรรค์ (Self-reliance and Creativity) จากศักยภาพที่มีในชุมชนและท้องถิ่น[๓]

๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ให้มี จิตวิญญาณของการท้าทายและสรรสร้างสิ่งใหม่ ๆ

การให้การส่งเสริมของภาครัฐในระดับจังหวัด (Prefectural Government) สู่ท้องถิ่นและชุมชนมีลักษณะมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการกระจายสินค้าและบริการที่ชุมชนผลิต (Product Development and Distribution) มากกว่าที่จะเป็นการช่วยเหลือในลักษณะการให้การอุดหนุนในรูปเงินและสิ่งของ (Subsidies) ซึ่งภาครัฐมองว่าเป็นการขัดต่อหลักการในการสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองและความยั่งยืนของผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นและชุมชน ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาและต่อยอดคุณภาพสินค้าโดย

---

[๓] เวบไซต์ทางการ www.ovop.jp หน้า ๑๑.

การจัดตั้งศูนย์และสถาบันวิจัยหลายแห่งเพื่อศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชนภายใต้โครงการซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ทั้งสำหรับสินค้าทั่วไปและสินค้าเฉพาะที่เป็นสินค้าหลักของพื้นที่ เช่น ศูนย์เทคโนโลยีการเกษตรศูนย์วิจัยและให้คำแนะนำการเลี้ยงเห็ดชิตาเกะควบคู่กันไปกับหลักการในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ สำหรับการส่งเสริมในด้านการกระจายสินค้าและการตลาดนั้นเป็นในรูปของการจัดงานแสดงสินค้าของโครงการทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้สินค้าที่ผลิตภายใต้โครงการจากจังหวัดโออิตะเป็นที่รู้จักและติดตลาดรวมถึงการจัดตั้งแหล่งรวมเพื่อจำหน่ายสินค้าในลักษณะตลาดภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการบริโภคภายในท้องถิ่นและระหว่างท้องถิ่นในจังหวัดโออิตะด้วยกันเอง นอกจากนี้ยังได้มีการให้ประกาศเกียรติคุณและรางวัลแก่ชุมชนหรือท้องถิ่นที่ผลิตสินค้าอย่างมีคุณภาพและสร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

สรุปความว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะโดดเด่นเป็นแบบชุมชนสร้างสรรค์ที่มีปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) องค์ความรู้ที่ได้จากกรณีศึกษาและประสบการณ์จากเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศญี่ปุ่นและจากโครงการ OVOP ของจังหวัดโออิตะประเทศญี่ปุ่น พอสรุปเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมและสอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้นได้แก่

๑) การริเริ่มดำเนินโครงการที่มีลักษณะเป็น Problem-based กล่าวคือ เป็นไปเพื่อการแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ในสังคมและชุมชนซึ่งในที่นี้คือ สภาพเศรษฐกิจที่อ่อนแอและการอพยพย้ายถิ่นของสมาชิก

๒) การมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในท้องถิ่นนั้น ๆ และปลูกฝังจิตสำนึกในการเห็นคุณค่าและความภูมิใจในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหน

๓) การมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองบนฐานของศักยภาพและทรัพยากรทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์และความโดดเด่นที่มีในชุมชนในการสร้างมูลค่าจากการผลิตสินค้าและบริการ

๔) นวัตกรรมแนวคิดและหลักการของตัวโครงการ OVOP เองที่เป็นทั้งกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนและเป็นเหมือนยี่ห้อที่สำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการที่ชุมชนและท้องถิ่นผลิต

๕) การให้การส่งเสริมสนับสนุนในเชิงเทคนิคจากหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องที่ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ภาครัฐท้องถิ่นจังหวัดโออิตะโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาต่อยอดเพิ่มคุณภาพสินค้าและการจัดการด้านการตลาด[๔]

๔.๑.๔ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศอินเดีย ผลการวิจัยพบว่า

มีการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานของวัฒนธรรมของประเทศเพื่อมุ่งเน้นในการแก้ไขและลดปัญหาความยากจน การย้ายถิ่นฐานเข้ามาเพื่อกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ของ

---

[๔] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร,ม.ป.ป. หน้า ๑๒๒

ประชาชนในชนบทและการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับจุลภาคแก่ท้องถิ่นและชุมชนเป็นการสร้างความมั่งคั่งและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคเป็นลำดับถัดมาซึ่งสะท้อนให้เห็นการพัฒนาและเติบโตจากฐานรากของประเทศซึ่งได้แก่ท้องถิ่นและชุมชน รวมถึงวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางในชุมชน (SMEs) มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในการพัฒนาของประเทศโดยรวมภายใต้บริบทข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน องค์กรยูเนสโกได้ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นและเข้มแข็งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิคที่ชื่อว่า Jodhpur Initiatives อันเป็นความคิดริเริ่มที่ได้จากการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญระดับสูงในหัวข้อ Asia-Pacific Creative Communities: A strategy for the ๒๑st Century ณ เมืองจอดห์เปอร์ (Jodhpur) ประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยโครงการนำร่องตามความคิดริเริ่มนี้ได้เน้นให้เห็นความสำคัญของปัจจัยต่อไปนี้ต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์กรและค่านิยมทางสังคมในท้องถิ่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การบริหารจัดการทรัพย์สินทางวัฒนธรรม การพัฒนาทางเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่เอื้ออำนวยเกี่ยวกับการร่าง Jodhpur Initiatives ขึ้นจากการประชุมในครั้งนั้น

ในระดับชุมชนและท้องถิ่นของอินเดียซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างของชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นชุมชนสร้างสรรค์หรือ Creative Community ๑๓[๕] เพื่อลดปัญหาความยากจนสร้างงานและอาชีพของสมาชิกในชุมชนจากการสร้างสรรค์มูลค่าและรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานทางวัฒนธรรมในที่นี้ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนช่างฝีมือแกะสลักเมืองจอห์ดเปอร์อุตสาหกรรมช่างฝีมือก่อสร้างเมืองชัยปุระซึ่งทั้งสองเมืองที่ยกตัวอย่างมานี้ตั้งอยู่ในแคว้นราชสถานซึ่งเป็นแคว้นที่ความเฉพาะตัวทางด้านสถาปัตยกรรมเครื่องแต่งกายงานศิลปะการแสดงและงานฝีมือสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญซึ่งถูกยกเป็นตัวอย่างสำหรับทั้งสองเมืองนี้ประกอบด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในพื้นที่ทะเลทราย ศิลปะการแสดงท้องถิ่นเช่น ดนตรีหรือการแสดงหุ่นเชิดและศิลปหัตถกรรมงานฝีมือและเครื่องทอที่เน้นการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่[๖]

สรุปความว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศอินเดียจะยังไม่ชัดเจนจากระยะเวลาของการเริ่มเคลื่อนไหวที่ยังค่อนข้างสั้นเท่าที่ศึกษาและวิเคราะห์มาพบว่ามีการใช้ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เป็นฐาน (Art and Culture-based or History-based) ใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-

---

[๕] Note: “creative community” is the geographic area with a concentration of creative workers, creative businesses and cultural organizations. (อ้างใน Garewal, n.p. ๒๐๐๕, หน้า ๖) วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๒๔.

[๖] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๒๕. อ้างใน Liebl, n.p. ๒๐๐๕.

based) แต่ที่โดเด่นที่สุดคือการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) บทเรียนในมุมมองเกี่ยวกับทิศทางและกรอบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับสังคมและชุมชนที่ได้จากอินเดียประกอบด้วย

๑) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีทิศทางเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ปัญหาความยากจนในระดับท้องถิ่นและชุมชน

๒) การขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นการสร้างหรือต่อยอดมูลค่าในสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและประวัติศาสตร์ยาวนานในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นทั้งจุดแข็งและจุดขายของประเทศพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเหล่านั้นให้คงอยู่และเป็นที่รู้จักสืบต่อไป

๓) การได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนเชิงเทคนิคจากหน่วยงานภายนอกประเทศร่วมกับการกำหนดร่างข้อคิดเห็นร่วมกันออกมาเป็น Jodhpur Initiatives เป็นปัจจัยสนับสนุนและตัวเร่งหนึ่งให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมและมีความชัดเจน

๔) จากการทบทวนพบว่างานศึกษาจำนวนหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (SMEs) ว่าเป็นตัวนำ (Leader) ที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยเฉพาะในระดับจุลภาคและการพัฒนาเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจระดับล่างที่สำคัญของประเทศอินเดีย[๗]

๕) การร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนหรือ PPP เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่ถูกกล่าวถึงค่อนข้างมากในการเพิ่มขีดจำกัดของภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นและชุมชน

๔.๑.๕ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า

ประเทศมาเลเซียนั้น นายกรัฐมนตรีนาจิบได้ริเริ่มนโยบายการปฏิรูปและพัฒนาให้มาเลเซียก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว (ให้มีรายได้มวลรวมประชาชาติ (Gross National Income-GNI) ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี) ตาม Vision ๒๐๒๐ โดยมีแนวคิดและนโยบายเป็น ๔ เสาหลัก (pillars) ดังนี้

๑) One Malaysia, People First, Performance Now

๒) แนวคิด (Concept) เพื่อส่งเสริมความเป็นเอกภาพของประเทศชาติ (National unity)

๓) การยอมรับชาวมาเลเซียต่างเชื้อสาย (Ethnic tolerance)

๔) รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ (Efficient government)

---

[๗] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. หน้า ๑๒๖. อ้างใน Ghosh, n.p. ๒๐๐๙.

ประเทศมาเลเซียได้ส่งเสริมคุณค่า (Value) ๘ ประการในสังคมมาเลเซียและสร้างความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๘ ประการเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศบรรลุเป้าหมาย NEM คือ ๑. ความมานะบากบั่น (Perseverance) ๒. การยอมรับ (Acceptance) ๓. การศึกษา (Education) ๔. ความซื่อตรง (integrity) ๕. ระบบสังคมที่เชื่อในการทำสำเร็จด้วยตนเอง (Meritocracy) ๖. ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) ๗. ความจงรักภักดี (Loyalty) ๘. มุ่งสร้างวัฒนธรรมความเป็นเลิศ (Cultural of Excellence)[๘] คือ ๘.๑ การผลักดันให้ภาคเอกชนเป็นผู้ขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Re-energizing the private sector to lead growth) ๘.๒ การเพิ่มคุณภาพของแรงงานชาวมาเลเซียและลดการพึ่งพาแรงงานต่างชาติ (Developing a quality work force and reducing depen dency on foreign labor) ๘.๓ ส่งเสริมการแข่งขันภายในมาเลเซีย (Creating a competitive domestic economy) ๘.๔ สร้างความแข็งแกร่งให้ระบบราชการ (Strengthening the public sector) ๘.๕ การให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่โปร่งใสและเป็นมิตรกับระบบตลาด (Transparent and market-friendly affirmative action) ๘.๖ การสร้างคลังความรู้และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Building the knowledge base and infrastructure) ๘.๗ ส่งเสริมปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Enhance the sources of growth) และ ๘.๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตแบบยั่งยืน (Ensure sustainability of growth)

ETP เป็นนโยบายการปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่มีแนวคิด NEM เป็นรากฐานโดยจะใช้ยุทธศาสตร์การปฏิรูป (SRIs) ๘ ประการของ NEM เป็นตัวช่วยขับเคลื่อน (Enablers) และกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติ (National Key Economic Areas–NKEA) ซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก (Drivers) ในการพัฒนาและปฏิรูปเศรษฐกิจมาเลเซีย Greater Kuala Lumpur รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและ CEO ของ PERMSNDU ได้ประกาศว่าผลการทำ NKEA Labs ได้ระบุ ๑๓๑ โครงการเริ่มต้น (Entry Point Projects) ๖๐ โอกาสทางธุรกิจ (Business Opportunities) สำหรับช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๖๓ มูลค่าการลงทุนรวมประมาณ ๔๔๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐโดยจะเป็นการลงทุนจากภาคเอกชนร้อยละ ๙๒ (๔๑๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) และเป็นการลงทุนจากภาครัฐบาลร้อยละ ๘ (๓๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ทั้งนี้ร้อยละ ๗๓ ของการลงทุนจะเป็นการลงทุนภายในประเทศและคาดว่าจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ๓.๓ ล้านตำแหน่ง ตัวอย่างโครงการสำคัญภายใต้ ETP

สรุปความว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศมาเลเซียมีการใช้นโยบายของรัฐเป็นฐาน (Policy-based) แต่ที่เห็นชัดเจนที่สุดคือการส่งเสริมคุณค่าด้านคานิยมเป็นฐานในการพัฒนา (Values-based) ซึ่งพอจะสรุปเป็นยุทธศาสตร์หลักในการขับเคลื่อนได้ดังนี้

---

[๘] กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนสหพันธรัฐมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๕, หน้า ๑๘.

(๑) เปลี่ยนแปลงการให้บริการของภาครัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงมาเลเซีย (Transforming Government to transform Malaysia) การปฏิรูประบบราชการโดยเน้นหลักการสำคัญ ๔ ประการ คือ วัฒนธรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมความรวดเร็วของระบบการตัดสินใจและการปฏิบัติงานความคุ้มค่า (Value-for-money) และความซื่อสัตย์

(๒) สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Creating the environment for unleashing economic growth) โดยจะเน้นการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้ผลักดันหลักของเศรษฐกิจมาเลเซียสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมปฏิรูปบทบาทของภาครัฐต่อภาคเอกชนพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่งเสริมการแข่งขันของมาเลเซียในตลาดโลกพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและเน้นการพัฒนาพื้นที่และภาคส่วนที่จะเป็น Engine of growth (ได้แก่ Economic corridor ทั้ง ๕ และ NKEA ทั้ง ๑๒ สาขา)

(๓) ก้าวไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแบบมีส่วนร่วม (Moving towards inclusive socio-economic development) โดยจะเน้นการยกระดับฐานะและความเป็นอยู่ของประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำ (Bottom ๔๐ % households) ยกระดับการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของชาวภูมิบุตรเน้นการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้ผลักดันหลักของเศรษฐกิจมาเลเซียสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมปฏิรูปบทบาทของภาครัฐต่อภาคเอกชนพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่งเสริมการแข่งขันของมาเลเซียในตลาดโลก พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยยังคงเป้าหมายให้ชาวภูมิบุตรถือครองหุ้นส่วนกิจการไม่ต่ำกว่า ๓๐ % ในระดับมหภาค (๓๐ % Bumiputera corporate equity ownership at macro level) เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้และส่งเสริมสังคมที่ก้าวหน้าและมีส่วนร่วม (Progressive and more inclusive) ตามแนวคิด One Malaysia

(๔) พัฒนาและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (Developing and retaining first-World talent base) โดยจะเน้นการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อปรับปรุงผลการเรียนการยกระดับฝีมือแรงงานชาวมาเลเซียเพื่อเพิ่มโอกาสการได้รับการจ้างงานและการปฏิรูปตลาดแรงงานเพื่อให้มาเลเซียเป็นประเทศที่มีรายได้สูง

(๕) พัฒนาสภาพแวดล้อมซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิต (Building an environment that enhances quality of life) โดยจะเน้นการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนให้น่าอยู่การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนโดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลักปฏิรูประบบสาธารณสุขเพื่อยกระดับคุณภาพและให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้ โครงการเคหะสงเคราะห์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบ้านที่มีคุณภาพและสามารถเป็นเจ้าของได้การให้บริการระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพลดอาชญากรรมเพื่อให้ชุมชนปลอดภัยขึ้นและให้ความสำคัญกับพื้นฐานสิ่งแวดล้อม (Environmental endowments) ของมาเลเซีย

๔.๒. วิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

ในที่นี้ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยซึ่งได้แก่ ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาครและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศจังหวัดปราจีนบุรี **โดยเป็นการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร**เพื่อต้องการทราบถึงรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของแต่ละจังหวัดเพื่อให้ทราบถึงลักษณะรูปแบบที่โดเด่นของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามลำดับดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า

การเป็นชุมชนต้นแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดำรงรักษาวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมพร้อมทั้งมีผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกว่าเป็นเวนิสตะวันออกซึ่งอยู่บนแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกระดับ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนอัมพวาสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ดำเนินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือยึดเอาภูมิสังคมของชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นทุนพื้นฐานที่สำคัญซึ่งประกอบด้วยภูมิศาสตร์

๒.ในทางสังคมเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอันทรงคุณค่าตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์

๓. กระบวนการบริหารจัดการภายในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีบริการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เรียกได้ว่าเกิดจากความสร้างสรรค์อย่างแท้จริงเพราะเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และวัฒนธรรมดั้งเดิมในท้องถิ่นผสมผสานกับความสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว เช่น บริการเรือท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำหรือบริการเรือท่องเที่ยวเพื่อชมหิ่งห้อยในเวลากลางคืนเป็นต้น ธุรกิจที่น่าสนใจอีกธุรกิจหนึ่งที่สร้างสรรค์เพิ่มเติม จากการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำอัมพวาคือการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ซึ่งเป็นธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้โดยไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติมมากเท่าใดนัก นโยบายของเทศบาลตำบลที่กำหนดให้กำหนดให้ตลาดน้ำอัมพวาเปิดเฉพาะวันศุกร์วันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้น เป็นมาตรการที่มุ่งรักษาผลประโยชน์ของคนในชุมชนอัมพวาอย่างแท้จริงกล่าวคือ เป็นการป้องกันทางอ้อมไม่ให้ทุนภายนอกหลั่งไหลเข้ามามากนัก เนื่องจากคนภายนอกที่ต้องการจะเข้ามาเปิดกิจการหรือดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจใด ๆ ในชุมชนอัมพวาย่อมมีต้นทุนในการผลิตสูงกว่าคนในพื้นที่แต่หากสามารถขายผลิตภัณฑ์ของตนได้เพียง ๓ วันต่ออาทิตย์เท่านั้นจึงไม่คุ้มค่ากับการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไว้หากมีวิกฤตทางเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองเกิดขึ้น นักท่องเที่ยว

มีจำนวนลดลงคนในชุมชนก็ยังสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามปกติคือเป็นการดำเนินตามหลักการพัฒนาแบบยั่งยืนนั่นเอง หลังจากประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์จำหน่ายและให้บริการแล้วคือการผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่น ไอศกรีมมะพร้าวออกจำหน่ายในตลาดที่กว้างขึ้นไม่จำกัดอยู่แต่เพียงในชุมชนอัมพวาเท่านั้น หากแต่เป็นที่รู้จัก ทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยมีตราสินค้าอัมพวาที่ได้จดลิขสิทธิ์ของเทศบาลแล้วเป็นเครื่องหมายรับรองว่าผลิตภัณฑ์นี้มาจากชุมชนอัมพวาอย่างแท้จริง

สรุปความว่า เศรษฐกิจและสังคมเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอัมพวาเป็นแบบชุมชนสร้างสรรค์ที่มีพื้นที่หรือสถานที่เป็นฐาน (Area-based or Place-based) การบริหารจัดการบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นผู้ริเริ่มวางแผนยุทธศาสตร์และกำหนดกรอบการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นับเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จของชุมชน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบถึงประวัติความเป็นมามีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดีสามารถนำเอาทรัพยากรอันทรงคุณค่าเหล่านี้มาสร้างเป็นอัตลักษณ์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างเหมาะสมโดยมีนโยบายและแนวทางที่สำคัญที่สุดคือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการเอง โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการสร้างความรู้และความเข้าใจเพราะการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนนี้ย่อมทำให้พวกเขารู้สึกเป็นหุ้นส่วนกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม กลไกที่จะช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของชุมชนจึงเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติซึ่งกลไกเหล่านี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

นอกจากการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษานักวิชาการนักวางแผนตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็นับเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นปัจจัยความสำเร็จหนึ่งที่สำคัญโดยความร่วมมือที่ได้รับจากเครือข่ายในด้านต่าง ๆ มีช่วยให้คนในชุมชนมีมุมมองที่เปิดกว้างขึ้น สามารถนำนวัตกรรมองค์ความรู้และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการตลาดการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการของชุมชนที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนอัมพวานับเป็นกรณีศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเองของสมาชิกในชุมชนในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพิจารณาวางยุทธศาสตร์และกรอบนโยบายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิม การใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าจากทุนสร้างสรรค์หรือภูมิสังคมที่มีอยู่แล้วในชุมชน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยในการสืบสานวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งสืบทอดองค์ความรู้ของชุมชนจาก รุ่นสู่รุ่นให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและเห็นคุณค่าอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและชุมชน

๔.๒.๒ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถสรุปได้ดังนี้คือ

๑. ในส่วนของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจากยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรใน พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ประมาณ ๓๙ ล้านบาท ใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ยอดขายได้ขยายตัวเพิ่มเป็นถึง ๒๐๐ กว่าล้านบาทโดยมีต้นทุนในส่วนของวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่รับซื้อจาก ชาวบ้านและชุมชนประมาณ ๔๐ ล้านบาท ประมาณร้อยละ ๕ ของยอดขายรวมวัตถุดิบต้นสาย ผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์การจัดจำหน่ายปุ๋ยคอกจากมูลไก่ พืชสมุนไพร ผู้ผลิตตัวแทนจำหน่ายในประเทศและตัวแทนจำหน่ายในญี่ปุ่น (และออสเตรเลียในอนาคต) ทดแทนการนำเข้ายาแผนปัจจุบันจากต่างประเทศของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรแหล่งเลี้ยงไก่ที่ได้มาตรฐาน ตามเกษตรอินทรีย์ ชุมชนเกษตรอินทรีย์และเครือข่ายในภาคสินค้าและบริการต่อเนื่องของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์อื่น ๆ (ไม้ประดับผักและผลไม้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์ การนวดแผนไทย) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศรจากตลาดในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นกำไรสุทธิคิดเป็นประมาณ ๓๐ กว่าล้านบาทโดยยอดขาย ๒๐๐ กว่าล้านบาทนี้ที่ผ่านมามีการเติบโตประมาณปีละร้อยละ ๑๕ – ๒๐ โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๖ มูลนิธิได้ตั้งเป้าหมายของยอดขายที่ประมาณ ๕๐๐ ล้านบาท[๙]

กำลังการผลิตในปัจจุบันถือว่าอยู่ในอัตราเต็มที่และกำลังมีการลงทุนขยายเพิ่มกำลังการผลิตซึ่งก็หมายถึงการเพิ่มยอดการซื้อในส่วนของวัตถุดิบพืชสมุนไพรจากชาวบ้านและชุมชนที่จะมีขนาดที่มากขึ้น ซึ่งในการนี้มูลนิธิได้มีการขยายเครือข่ายชุมชนที่จะเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรรวมถึงการทำเกษตรอินทรีย์ไปยังชุมชนภาคเหนือ (เชียงใหม่เชียงราย) ภาคอีสาน (มหาสารคามเลย อุบลราชธานี) ภาคตะวันออก (ระยอง จันทบุรี) ภาคกลาง (ปราจีนบุรีกาญจนบุรี) โดยมีบ้านดงบังเป็นชุมชนต้นแบบ ศึกษาและดูงานของเครือข่ายชุมชนในภูมิภาคอื่น ๆ ในส่วนของชุมชนบ้านดงบังซึ่งมีสมาชิกทั้งสิ้น ๒๓ ครัวเรือน

๒. ความสำเร็จและผลกระทบในด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ การสร้างอาชีพทั้งในลักษณะอาชีพหลักที่มีความยั่งยืน ได้แก่ การทำเกษตรอินทรีย์และปลูกพืชสมุนไพรรวมถึงการทำ ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ต่อเนื่องอื่น ๆ จำพวกไม้ประดับผักและผลไม้โดยมีรายได้เฉลี่ยที่ประมาณ ๘,๐๐๐ – ๑๒,๐๐๐ ต่อเดือนต่อครัวเรือน

๒.๒ ในลักษณะอาชีพเสริม เช่น การทำธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและโฮมสเตย์ การนวดแผนไทย การผลิตภัณฑ์ สมุนไพรโดยสมาชิกชุมชนเองและในลักษณะของกลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรบ้านดงบังการลดและปลอดหนี้สินโดยเมื่อเริ่ม

---

[๙] วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๔๑.

ดำเนินการ ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ สมาชิกทั้งหมด ๒๓ ครัวเรือนเป็นครัวเรือนที่มีหนี้สินการกู้ยืมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ถึงครัวเรือนละ ๒–๓ ล้านบาทแต่ในปัจจุบันเกือบทุกครัวเรือนสามารถชำระหนี้คืนหมดแล้ว การลดต้นทุนการผลิตจากการทำเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะในส่วนของค่าปุ๋ยและยาฆ่าแมลง นอกจากนี้สุขภาพที่ดีขึ้นจากการทำและทานผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพของสมาชิกกลุ่มด้วย ราคาของผลผลิตที่สูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป เช่น ราคาตลาดของฟ้าทลายโจรซึ่งทั่วไปอยู่ที่ ๖๐-๘๐ บาทต่อกิโลกรัม แต่เมื่อเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ทำให้สมาชิกสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่าเกือบ ๑.๕–๒ เท่าโดยอยู่ที่ประมาณ ๑๒๐ บาทต่อกิโลกรัม

๓. ในด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนพบว่า กิจกรรมการผลิตวัตถุดิบหรือพืชสมุนไพรเพื่อการผลิตภัณฑ์สมุนไพรอภัยภูเบศรของชุมชนดงบังซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบของ เครือข่ายชุมชนในมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรมีลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันของชุมชนในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๑ ขั้นการลงทุนเพาะปลูกซื้อหาและดูแลวัสดุอุปกรณ์การเตรียมพื้นที่

๓.๒ เรียนรู้หลักการเกษตรอินทรีย์ของชุมชนภายใต้การช่วยเหลือสนับสนุนจากมูลนิธิตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.๒๕๔๐

๓.๓ การบริหารจัดการรายรับของชุมชนเมื่อสามารถเพาะปลูกและสร้างรายได้จากการขายพืชสมุนไพร

๓.๔ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนที่ผ่านมาในชุมชนต้นแบบบ้านดงบังกล่าวได้ว่า โครงการพัฒนาชุมชนเพื่อการผลิตวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์มีส่วนช่วยในการสร้างความเข้มแข็งชุมชน

๔. ในด้านสังคมมีดังต่อไปนี้

๔.๑ การส่งเสริมการเรียนรู้การบริหารจัดการร่วมกันซึ่งต่อมาก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่มและชุมชนเพื่อต่อยอดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภายในชุมชนกันเองสะท้อนจากการรวมกลุ่มอาชีพภายในชุมชนด้วยกันเองเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชื่อการค้าดงบัง

๔.๒ การเสริมสร้างความสามัคคีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเข้มแข็งของทุนทางสังคมทั้งในระดับชุมชนและระดับครอบครัว เช่น การมีกิจกรรมการลงแขกเพื่อกำจัดวัชพืชในแปลงพืชสมุนไพรร่วมกันของสมาชิกและการเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมทางศาสนาโดยเพิ่มการพึ่งพาตนเองและลดอบายมุข

๕. การจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและตำรับยาจากภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศ รวมถึงความพยายามในการใช้วิทยาการและการแพทย์แผนใหม่เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ย่อมที่จะมีส่วนช่วยที่สำคัญที่ทำให้ภูมิปัญญาเหล่านี้คงอยู่และสืบทอดต่อไปยังรุ่นลูกหลานได้

๖. ในด้านสิ่งแวดล้อมได้แก่ การปลูกพืชสมุนไพรตามหลักการเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตรและมีลักษณะผสมผสานโดยเป็นชนิดพืชที่มีลักษณะเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศท้องถิ่นและชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นบวกต่อสภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทียบกับในอดีตที่สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรเชิงเดี่ยวร่วมด้วยกับการใช้สารเคมีจำพวกปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง นอกจากนี้ ผลกำไรที่ได้จากการขายผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่ง (ประมาณร้อยละ ๓๐) ของมูลนิธิก็ได้ถูกปันมาใช้ในกิจกรรมความรับผิดชอบขององค์กรต่อสังคม (Cooperate Social Responsibility: CSR) ในด้านการส่งเสริมเยาวชน การรักษาฟื้นฟูแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรอบ

องค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่มีการเชื่อมโยงในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนสู่ท้องถิ่นมีดังนี้

๑. ในด้านการบริหารจัดการในชุมชนปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญประกอบด้วย

๑.๑ การให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มหรือชุมชนในขั้นตอนการบริหารจัดการทุกขั้นตอนตั้งแต่ด้านการผลิต การจำหน่ายและการบริหารจัดการผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายพืชสมุนไพรให้กับมูลนิธิ

๑.๒ การส่งเสริมความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน (Communal Ownership) และความเข้มแข็งของทุนทางสังคม (Social Capital) ของสมาชิกภายในชุมชนซึ่งมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการรวมถึงการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในลักษณะการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) จากมูลนิธิทั้งในเชิงเทคนิควัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมโดยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมของชุมชนในระยะยาว[๑๐]

๒. ในด้านการสร้างเครือข่ายมีการสร้างเครือข่ายการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ใน ๒ ลักษณะคือ

๒.๑ ส่งเสริมการขยายตัวและการเกื้อกูลในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ภายในเครือข่ายของกลุ่มและชุมชนทั้งส่วนของการผลิตพืชสมุนไพรเกษตรอินทรีย์ (วัตถุดิบ) และการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยประกอบด้วยเครือข่ายชุมชนเกษตรอินทรีย์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศโดยมีชุมชนบ้านดงบังเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ของเครือข่ายและมีมูลนิธิเป็นตัวกลาง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ภายในเครือข่าย

๒.๒ มีเครือข่ายเพื่อการต่อยอดส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรร่วมกับมูลนิธิโดยประกอบด้วยเครือข่ายทั้งในภาครัฐ เช่น กรมการแพทย์แผนไทยกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ และภาคเอกชนเครือข่ายสมุนไพรในลักษณะของสมาคม

---

[๑๐]วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพมหานคร.ม.ป.ป. หน้า ๑๔๕.

๒.๓ ในด้านการถ่ายทอด/ต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมความยั่งยืนของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในระยะยาวรวมถึงอนุรักษ์ไว้พร้อมทั้งต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยให้ดำรงอยู่ต่อไป

สรุปความว่า การส่งเสริมขยายเครือข่ายการเรียนรู้เรื่องพืชสมุนไพรและเกษตรอินทรีย์ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยมีชุมชนบ้านดงบังเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการศึกษาดูงานแก่ชุมชนเครือข่ายใหม่ ๆ และพิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมความเข้าใจ ในด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยแก่ผู้สนใจทั่วไป การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบุคคลากรทางการแพทย์แผนไทยร่วมกับสถาบันการศึกษา (ในปัจจุบันมีการเปิดหลักสูตรปริญญาตรีวิทยาศาสตร์การแพทย์แผนไทย โดยมหาวิทยาลัยบูรพา) ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในด้านนี้ให้พัฒนาและคงอยู่ต่อไป

๓. ในระดับชุมชนก็พบว่าสมาชิกในบางครัวเรือนได้มีการส่งลูกหลานเพื่อเข้าเรียนในสายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยและการเกษตรอินทรีย์เพื่อให้สามารถกลับมาพัฒนาบ้านเกิดและกิจกรรมสมุนไพรเกษตรอินทรีย์ของชุมชนในอนาคตได้

๔. อุปสรรคและข้อจำกัดที่ยังคงประสบอยู่คือ

๔.๑ การขาดแคลนบุคคลากรทางการแพทย์แผนไทยและผู้เชี่ยวชาญในองค์ความรู้พืชสมุนไพร

๔.๒ การตระหนักและการยอมรับต่อประโยชน์ของสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยของสาธารณะรวมถึงบุคคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบัน แม้ว่าจะมีแนวโน้มทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับโอกาสทางการค้าในประเทศและการส่งออกสินค้าสมุนไพรไปต่างประเทศมีแนวโน้มที่สูงมากขึ้น แต่ขีดความสามารถในการขยายกำลังการผลิตด้านวัตถุดิบ (พืชสมุนไพร) บุคคลากรและวิทยาการที่จะช่วยปรับปรุงให้ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานและคุณภาพที่ดีขึ้นยังคงมีข้อจำกัดซึ่งการได้รับ

๔.๓ การช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐในการส่งเสริมให้ความสำคัญต่อการปลูกพืชสมุนไพรการแพทย์แผนไทยรวมถึงการสร้างหรือกำหนดมาตรฐานการผลิตที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น การสร้างศูนย์กลางการผลิตของประเทศที่มีมาตรฐานในลักษณะคล้าย ๆ กับองค์กรเภสัชกรรมจะสามารถช่วยขยายตลาดและขีดจำกัดการผลิตได้ดีมากขึ้น

๔.๓ วิเคราะห์รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

สำหรับการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามในจุดประสงค์ข้อนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวมเป็น ๒๕ รูป/คน **โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ** แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (depth-Interviews) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ถอดบทสัมภาษณ์แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสรุปในหัวข้อนี้ดังต่อไปนี้

(๑) สภาพทั่วไปของจังหวัดมหาสารคาม

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคามท่านเล่าว่า มหาสารคามเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คำขวัญประจำจังหวัดคือ พุทธมณฑลอีสานถิ่นฐานอารยธรรมผ้าไหมล้ำเลอค่าตักสิลานคร ตราประจำจังหวัดเป็นรูปต้นรังใหญ่ (มาจากคำว่ามหาสาละ ในชื่อจังหวัดมหาสารคาม)กับทุ่ง ต้นไม้ประจำจังหวัดคือต้นพฤกษ์หรือต้นมะรุมป่า (Albizia lebbeck) ดอกไม้ประจำจังหวัดคือ ดอกลั่นทมขาวหรือดอกจำปาขาว (Plumeria alba) สัตว์น้ำประจำจังหวัด คือ ปูทูลกระหม่อมหรือปูแป้ง (Thaipotamon chulabhorn) จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอน กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ ๕,๓๐๐ ตารางกิโลเมตร (๓,๓๐๗,๓๐๐ ไร่) ระยะ ทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ๔๗๕ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ ทิศเหนือติด ต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ ทิศตะ วันออกติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ดทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัด บุรีรัมย์โดยทั่วไปจังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดสูงจากระดับ น้ำทะเลประมาณ ๑๓๐–๒๓๐ เมตร ทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืนและอำเภอกันทรวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดและค่อย ๆ เทลาดมาทางทิศตะวัน ออกและทิศใต้ สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ[๑๑]

๑) พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมน้ำเช่น ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำชีในบริเวณอำเภอเมืองมหาสารคามอำเภอโกสุมพิสัยและทางตอนใต้ของจังหวัดแถบชายทุ่งกุลาร้องไห้

๒) พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบสลับกับลูกคลื่นลอนลาด ตอนเหนือของอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยเป็นแนวยาวไปทางตะวันออกถึงอำเภอเมืองมหาสารคาม

๓) พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดสลับกับพื้นที่ลูกคลื่นลอนชันตอนเหนือและตะวันตกของจังหวัดบริเวณนี้มีเนื้อที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัด

---

[๑๑] สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

นายทรงเกียรติ จันทรสามารถได้เสริมว่า ลักษณะภูมิอากาศในเขตจังหวัดมหาสารคามเป็นแบบมรสุมเมืองร้อนมีฝนตกสลับกับอากาศแห้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน ๑๑๘.๑ มิลลิเมตรและปริมาณน้ำฝนมากที่สุดที่ ๔๑๔.๙ มิลลิเมตร ในเดือนพฤษภาคมอุณหภูมิเฉลี่ยในเดือนมกราคม-กรกฎาคมที่ ๒๗.๙๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๙.๓ องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายนและอุณหภูมิต่ำสุด ๑๕.๐ องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณ ๗๓.๕๕ % (เดือนมกราคม - กรกฎาคม)[๑๒]

(๒) การศึกษาประวัติศาสตร์ของจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

เมืองมหาสารคามถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปีตามที่พระเทพสิทธาจารย์ วัดมหาชัยพระอารามหลวงได้บอกเล่าว่า ได้มีการพบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยคุปตะตอนปลายและปัลลวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดี เช่น บริเวณเมืองกันทรวิชัย (โคกพระ) และเมืองนครจำปาศรี โดยพบหลักฐานเป็นพระยืนกันทรวิชัยพระพิมพ์ดินเผาตลอดทั้งพระบรมสารีริกธาตุ นอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรี เช่น กู่สันตรัตน์ กู่บ้านเขวา กู่บ้านแดง และกู่อื่น ๆ รวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่ว ๆ ไปในจังหวัดมหาสารคามมหาสารคามตั้งอยู่ตอนกลางของภาคอีสานมีชนหลายเผ่า[๑๓] เช่น ชาวไทยพื้นเมืองพูดภาษาอีสาน ชาวไทยย้อและชาวผู้ไท ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีฮีตสิบสองประกอบอาชีพด้านกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่กัน ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๐๘ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านลาดกุดยางใหญ่ขึ้นเป็นเมืองมหาสารคาม โดยแยกพื้นที่และพลเมืองราวสองพันคนมาจากเมืองร้อยเอ็ดและให้ท้าวมหาชัย (กวด ภวภูตานนท์) เป็นพระเจริญราชเดช เจ้าเมือง มีท้าวบัวทองเป็นผู้ช่วยขึ้นกับเมืองร้อยเอ็ด ต่อมาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แยกเมืองมหาสารคามขึ้นตรงกับกรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๒ และร้อยเอ็ดได้แบ่งพลเมืองให้อีกราวเจ็ดพันคน พลเมืองเดิมอพยพมาจากเมืองจำปาศักดิ์ประเทศลาว ท้าวมหาชัยและท้าวบัวทองนั้นเป็นหลานโดยตรงของพระยาขัติยวงศา (สีลัง) เจ้าเมืองคนที่ ๒ ของเมืองร้อยเอ็ด ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคามเลาว่า เดิมทีกองบัญชาการของเมืองมหาสารคามตั้งอยู่ที่เนินสูงแห่งหนึ่งใกล้กุดนางใย ได้สร้างศาลเจ้าพ่อหลักเมืองและศาลมเหศักดิ์ขึ้นเป็นที่สักการะของชาวเมือง เมืองมหาสารคามได้สร้างวัดดอนเมือง ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นวัดข้าวฮ้าว (วัดธัญญาวาส) และได้ย้ายกองบัญชาการไปอยู่ริมหนองกระทุ่มด้านเหนือของวัดโพธิ์ศรีปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ หม่อมเจ้านพมาศ นวรัตน์เป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัด โดยความเห็นชอบ

---

[๑๒] สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ จันทรสามารถ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๓] สัมภาษณ์ พระเทพสิทธาจารย์ วัดมหาชัยพระอารามหลวง วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ของพระมหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยะศิริ) ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ที่ตั้งศาลากลางหลังเดิม (ที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคามปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ ย้ายศาลากลางไปอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบันมีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดรวม ๔๖ คน

(๓) การศึกษาอุทยานการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคมพบว่า

จากการที่ผู้วิจัยได้ถอดบทสัมภาษณ์ของนายยิ่งยศ อุดรพิมพ์ และของ ดร.คมคาย อุดรพิมพ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามซึ่งเคยให้สัมภาษณ์ในสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของอุทยานการเรียนรู้มหาสารามมีความว่า อดีตจังหวัดมหาสารคามได้ชื่อว่า ตักสิลานคร เนื่องจากมีนิสัต นักศึกษาเป็นจำนวนมากหลั่งไหลมาศึกษาจากทุกภาคของประเทศไทย และปัจจุบันมีสถาบันการศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม และมีวิทยาลัยและโรงเรียนเป็นจำนวนมาก จึงมีสภาพเป็นเมืองการศึกษามากขึ้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามจึงมีแนวคิดจะจัดอุทยานการเรียนรู้หรือเอ็มเคพาร์คขึ้น โดยจะใช้สถานที่ศาลากลางหลังเก่าซึ่งไม่ได้ใช้งานและอยู่ใกล้แหล่งชุมชนมาเป็นสถานที่ตั้ง[๑๔]

นางนงนิตย์ สิทธิสารกล่าวว่า การให้การบริการของอุทยานการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็นส่วนการให้การบริการ เช่น ห้องเฉลิมพระเกียรติ เป็นห้องทรงงานของสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอยู่บริเวณชั้น ๒ ของอุทยานการเรียนรู้ ห้องสมุดมีชีวิต มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนรักการอ่าน บริการซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะให้เยาวชน มีลานเทคโนโลยี ลานกู๊ดเนต ห้องฝึกอบรม ห้องประชุม มุมกาแฟ ห้องสัมนาอเนกประสงค์ พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม อี-โอท็อป ตลาดสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนาศักยภาพ และขายช่องทางการตลาดผ่านทางระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (อี-คอมเมิร์ซ) นายยิ่งยศกล่าวว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามได้มีการลงนามทำสัญญา ข้อตกลง กับทางจังหวัด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อร่วมมือกันในการที่จะจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้มหาสารคามขึ้น[๑๕] นอกจากนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคามยังได้ให้ข้อมูลเสริมว่าอุทยานการเรียนรู้นี้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ จนสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะ มีระบบการจัดการความรู้และระบบการเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต[๑๖] โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ในการผลักดันมหาสารคามสู่สังคมอุดมปัญญา เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกัน นายยิ่งยศกล่าวว่า อุทยานการเรียนรู้ที่จะจัดตั้งขึ้นที่ศาลากลางจังหวัดหลังเก่าอยู่

---

[๑๔] สัมภาษณ์ นายยิ่งยศ อุดรพิมพ์ และของ ดร.คมคาย อุดรพิมพ์ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๕] สัมภาษณ์ นางนงนิตย์ สิทธิสาร รองปลัด อบจ. มหาสารคาม คนที่ ๑ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๖] สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ใกล้แหล่งชุมชนเดินทางสะดวกมีสาธารณูปโภคพร้อมมีพื้นที่ใช้สอยประมาณ ๑,๙๐๐ ตารางเมตร ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงห้องและอาคาร รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบให้สวยงาม ซึ่งกำหนดจะเปิดให้บริการประชาชนได้ในเดือนพฤศจิกายนนี้ เบื้องต้นตั้งเป้าจะมีผู้เข้าใช้บริการไม่ต่ำกว่าปีละ ๑ แสนคน[๑๗]

จากอุดมการณ์และความตั้งใจอันแน่วแน่ สายเลือดนักการเมือง ลูกสาวนายลำพอง พิลาสัมบัติ อดีต ส.ส. ส.ว.นครราชสีมาหลายสมัยและสามีคือ ดร.ยิ่งยศ อุดรพิมพ์ อดีตนายก อบจ. มหาสารคาม ทำให้ชีวิตของเธอผูกพันเรียนรู้ด้านการเมืองมาตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเติบใหญ่ก็มีตำแหน่งทางการเมือง ทั้ง ส.จ. ส.ว. เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีหลายกระทรวง ทำให้เข้าใจถึงความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดีเมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาบริหารงาน ดร.คมคาย จึงเดินหน้าดูแลประชาชน โดยเน้นย้ำเรื่องปากท้องความเป็นอยู่ที่ทุกคนต้องได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงอีกทั้งเมื่อเกิดภัยทั้งเธอและทีมงานจะต้องรีบเข้าไปบรรเทาความเดือดร้อนในทันที โดยผลงานที่โดดเด่นซึ่งทำเป็นรูปธรรม นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหญิงบอกว่า การก่อตั้งอุทยานการเรียนรู้มหาสารคาม[๑๘] โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ มาทรงเป็นประธานเปิดป้ายเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๔ สิ่งนี้ได้สร้างความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่พสกนิกรชาวเมืองมหาสารคาม ที่ได้มีโอกาสเฝ้าฯ รับเสด็จ ชื่นชมพระบารมีพระองค์ท่านอย่างใกล้ชิด ในการสัมภาษณ์นายธนวัฒน์ อุดรพิมพ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งการเรียนรู้นี้ไว้ว่า อุทยานการเรียนรู้แห่งนี้ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (เอ็มโอยู) ระหว่างจังหวัดมหาสารคาม องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกันดำเนินการโดยใช้ศาลากลางหลังเดิม ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมและไม่ได้ใช้งานเป็นเวลานาน มาปรับปรุงซ่อมแซมและปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม ดร.คมคายกล่าว พร้อมกับแจงรายละเอียดในอุทยานว่า มีห้องทรงงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ประกอบด้วย ห้องโถง ห้องทรงพระสำราญ ห้องสรง และห้องมหาดเล็ก ในส่วนอื่นมีห้องอินเทอร์เน็ตปลอดภัย ห้องสมุดมีชีวิต ห้องนิทานสานฝัน เป็นห้องสำหรับเด็กที่ตกแต่งให้บรรยากาศโดยรอบเต็มไปด้วยสีสัน สนุกสนาน เน้นบรรยากาศสร้างสรรค์ เด็กสามารถเข้าใช้บริการในการอ่านหนังสือ เล่นเกมอัจฉริยะ ฟังนิทาน และของเล่นที่หลากหลาย เพื่อเป็นการเสริมสร้างจินตนาการและพัฒนาให้แก่เด็ก มีห้องฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ เพื่อรองรับการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นสื่อการเรียนการสอน พร้อมให้บริการหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีห้องอบรมสัมมนา สำหรับจัดกิจกรรมในการอบรมหรือสัมมนาทั่วไป พร้อมให้บริการหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน[๑๙] นางสาวชุติมา ภพไตร ยังย้ำว่า ภายในอุทยานแห่งนี้ ยังมีพิพิธภัณฑ์เมือง

---

[๑๗] สัมภาษณ์ นายยิ่งยศ อุดรพิมพ์ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๘] สัมภาษณ์ นายธนวัฒน์ อุดรพิมพ์ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๑๙] สัมภาษณ์ นางสาวชุติมา ภพไตร วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

มหาสารคาม แหล่งแสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมือง โบราณสถาน และโบราณวัตถุที่สำคัญในรูปของนิทรรศการ พร้อมจัดเจ้าหน้าที่ให้ความรู้มีห้องปฏิบัติการหุ่นยนต์ มีหุ่นยนต์ขนาดเล็กให้บริการแก่เยาวชนผู้สนใจในเทคโนโลยีเกี่ยวกับหุ่นยนต์ ฝึกทักษะในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และการเขียนโปรแกรม อีกจุดที่น่าสนใจในอุทยานคือ มีท้องฟ้าจำลอง ไว้เป็นแหล่งศึกษาระบบสุริยะจักรวาล ดาราศาสตร์ อวกาศ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ โดยอาศัยสื่อผสม สื่อจำลอง และกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จากกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละโอกาส[๒๐] รวมทั้งมีห้องเอ็มเคซีนีเพล็กซ์ ที่ใช้ในการจัดแสดงภาพยนตร์สามมิติ ที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สำหรับเยาวชน ปัจจุบันมีเด็กเยาวชนนิสิตนักศึกษาและประชาชนผู้สนใจหมุนเวียนมาใช้บริการเป็นจำนวนมากเกือบแสนคน คาดว่าอนาคตสถานที่แห่งนี้จะได้รับความสนใจจากผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ดร.คมคายบอกว่า เน้นเรื่องการศึกษาด้วยการพัฒนาหลักสูตร จัดอบรมครูนักเรียนโรงเรียนในสังกัดทั้ง ๒๐ แห่ง ทำให้นักเรียนมีความพร้อมและมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนอยู่ในระดับที่ดีขึ้น[๒๑] ทั้งมวลของการสรรค์สร้าง อุทยานการเรียนรู้มหาสารคามก็เพื่อติดอาวุธทางปัญหาให้เยาวชนประชาชนนักท่องเที่ยวได้รู้จักเมืองตักศิลามากยิ่งขึ้น เป็นการยกระดับการท่องเที่ยวของเมืองอีกทางด้วย[๒๒]

๔.๔ องค์ความรู้รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่การพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์พบว่า

๔.๑.๑ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า

จากการวิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศและประเทศไทยในเอกสารต่าง ๆ สามารถแบ่งประเภทรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้อุตสาหกรรมเป็นฐาน (Industrial-based) ได้แก่ หสราชอาณาจักรซึ่งปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรมีความเข้มแข็งคือนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมายให้ Department of Culture, Media and Sport (DCMP) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแล

๒. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นฐาน (Arts and Cultures-based) ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการส่งออกอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม (Cultural Content Industry) ไปยัง

---

[๒๐] สัมภาษณ์ นางสาวพิมพ์มิชชา สงตลาต วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๒๑] สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ จันทรสามารถ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๒๒] สัมภาษณ์ ดร. คมคาย อุดรพิมพ์ นายก อบจ.มหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ประเทศต่าง ๆ ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนในเชิงนโยบายส่วนภาคธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่เป็นผู้ขับเคลื่อนแนวคิดสร้างสรรค์ สำหรับประเทศญี่ปุ่นและประเทศอินเดียก็ใช้ศิลปวัฒนธรรมแต่ไม่มีความโดดเด่นมากนัก

๓. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาในด้านสังคมของชุมชนซึ่งประสบกับการย้ายถิ่นฐานของสมาชิกและจำนวนประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยโดยเน้นสร้างให้เกิดความสามารถในการพึ่งพิงตนเองของชุมชนจากศักยภาพและทุนวัฒนธรรมที่มีในพื้นที่พร้อม ๆ กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

๔. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) ได้แก่ ประเทศอินเดียเพื่อมุ่งเน้นในการแก้ไขและลดปัญหาความยากจน การย้ายถิ่นฐานเข้ามากระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ของประชาชนในชนบทและการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในระดับจุลภาคแก่ท้องถิ่นและชุมชนเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ

๕. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้นโยบายของรัฐเป็นฐาน (Policy-based) ได้แก่ ประเทศมาเลเซียโดยรัฐได้วางนโยบายหลักในการปฏิรูปและพัฒนา ส่งเสริมคุณค่า ๘ ประการในสังคม สร้างความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๘ ประการ การกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติและการกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ๕ ประการของประเทศ

๖. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้พื้นที่หรือสถานที่เป็นฐาน (Area-based or Place-based) ได้แก่ ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทสาครของประเทศไทย

๗. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สินค้าและบริการเป็นฐาน (Product-based) ได้แก่ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรีของประเทศไทย

๘. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นฐาน (Learning Community-based) ได้แก่ ชุมชนแห่งการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่ง สามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศ จุดเด่นของจังหวัดมหาสารคามคือจังหวัดมีโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชนภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่ ๑. ทุนความรู้คือ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนมากกว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ศึกษาวิจัย ๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์หมายถึง คนซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญคณาจารย์ นิสิต นักศึกษาปราชญ์ชาวบ้านมากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คนที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน ๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่

มีอาชีพเกษตรกรรมอาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่างๆ ชุมชนวัฒนธรรมและชุมชนประวัติศาสตร์และยังมีอุทยานแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สนับสนุนความเป็นอัตลักษณ์แห่งตักกศิลาธานีหรือเมืองแห่งการเรียนรู้

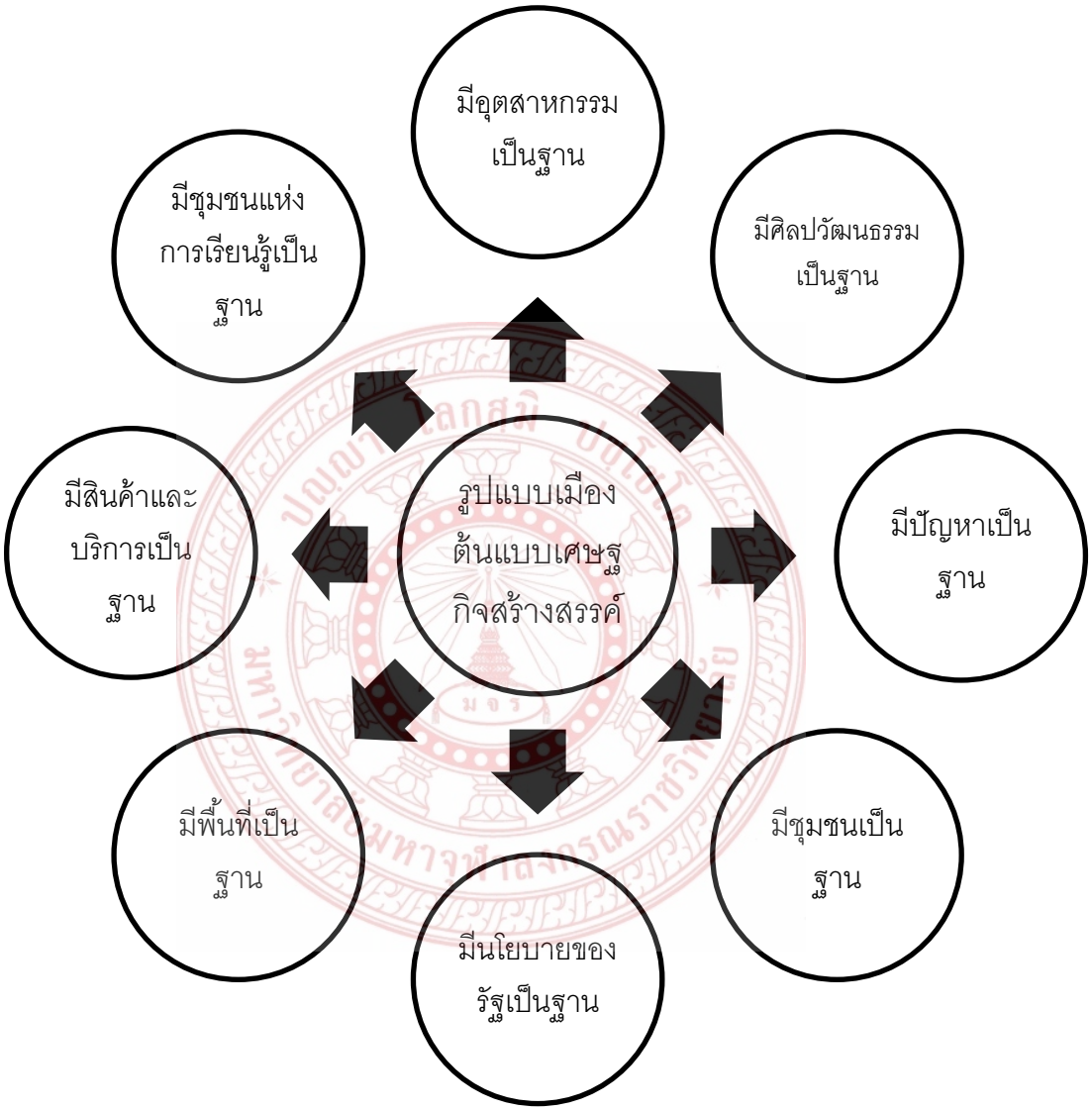

แผนภาพที่ ๔.๑ รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

๔.๔.๒ ความหมายและที่มาของชุมชนแห่งการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ ท่านกว่าว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) หมายถึง กลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้ มีทักษะและกระบวนการคิดการวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ทุกคนคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้การสั่งสมความรู้และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน พัฒนาการของความคิดแนวคิดของการศึกษา

ตลอดชีวิตได้มีการกล่าวถึงอย่างเป็นทางการประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นที่มาของชุมชนแห่งการเรียนรู้เริ่มด้วยองค์การ UNESCO เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มใช้คำว่าการศึกษาตลอดชีวิตโดยได้มอบหมายให้คณะกรรมการและนักการศึกษาศึกษาค้นคว้าและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการศึกษาตลอดชีวิตจึงได้เขียนหนังสือ เช่น An Introduction to Lifelong Education โดย Paul Lengrand ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ Learning to be: The World of Education Today and Tomorrow โดย Edgar Faure และคณะ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีการจัดประชุมระดับโลกหลายครั้งเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตจนได้มีการเสนอให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวคิดหลักสำหรับการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกดังนั้นองค์การสหประชาชาติจึงเป็นที่มาของคำว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้[๒๓]

๔.๔.๒ การศึกษาตลอดชีวิต

ประเทศไทยได้นำแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตมาใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๐) จนกระทั่งประมาณช่วงปลายศตวรรษที่ ๒๐ ก่อนจะขึ้นศตวรรษที่ ๒๑ การศึกษาตลอดชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั่วโลกประกอบกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีความรวดเร็วและซับซ้อนในด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและการสื่อสารในยุคโลกาภิวัฒน์สังคมสารสนเทศหรือโลกไร้พรมแดน ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทำให้แต่ละประเทศพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนายสุรภีร์ ค่ายหนองสวน ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามที่กล่าวว่า เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หลายประเทศในทุกภูมิภาคของโลกได้มีการทบทวนการดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาตามแนวทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลายประเทศได้มีนโยบายการศึกษาตลอดชีวิตที่ชัดเจน มีกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตมียุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิตได้มีการกำหนดให้ ปี ค.ศ. ๑๙๙๖ เป็นปีแห่งการศึกษาตลอดชีวิต[๒๔]

ประเทศไทยได้นำการศึกษาตลอดชีวิตมาเป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒[๒๕] ให้การศึกษา ของชาติเป็นการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการศึกษาใน ระบบเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อนำ ไปสู่การ สร้างสรรค์ “สังคมแห่งการเรียนรู้” (learning society) สังคมแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยทุกคนมี ความเข้าใจและยอมรับว่าการเรียนรู้มีความจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกวัย

---

[๒๓] สัมภาษณ์ รศ.ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสาครม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๒๔] สัมภาษณ์ นายสุรภีร์ ค่ายหนองสวน ผอ. กองการศึกษา อบจ.มหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๒๕] สุมาลี สังข์ศรี, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๔๖, หน้า ๙๐-๙๑.

ตั้งแต่เกิดจนตาย การเรียนรู้ไม่ จำเป็นต้องเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือในสถาบันการศึกษา แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ในบ้าน ในที่ทำงาน ในไร่นา ในตลาด ในสาสนสถาน ในสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนและแหล่งกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนสามารถเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด โบสถ์ มัสยิด สถานประกอบการ การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว หรือสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หอกระจายข่าว กิจกรรมในชุมชนจัดให้เป็นกิจกรรม การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ อาจเป็นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน พระ/ผู้สอนศาสนา กรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน หรือบุคคลทั่วไป ทุกคน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ได้ ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายได้แก่ ทุกคนในชุมชน กรรมการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน[๒๖]

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคามกล่าว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๙ กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community based learning) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของการศึกษาในระบบโรงเรียนนี้ กิจกรรมมีลักษณะเกี่ยวกับการให้บริการของชุมชนในรูปแบบเป็นแหล่งการเรียนรู้ สังคมศึกษาสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ในสถานที่ที่เป็นชุมชนการเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน การเรียนรู้โดยการทำโครงการและการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นต้น พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้แนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สำคัญมากขึ้นโดยมาตรา ๗ กำหนดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องสร้างภาคีเครือข่ายทำให้เกิดเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชุมชนมุ่งนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดการเรียนรู้พัฒนา ไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (learning community) และได้พัฒนาต่อมาเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ (learning city) ในประเทศไทยได้มีการวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน[๒๗]

---

[๒๖] สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๒๗] สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

๔.๔.๓ หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์นางณัฐชา แก้วมรินทร์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิตจึงพอสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมสามารถสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้[๒๘]

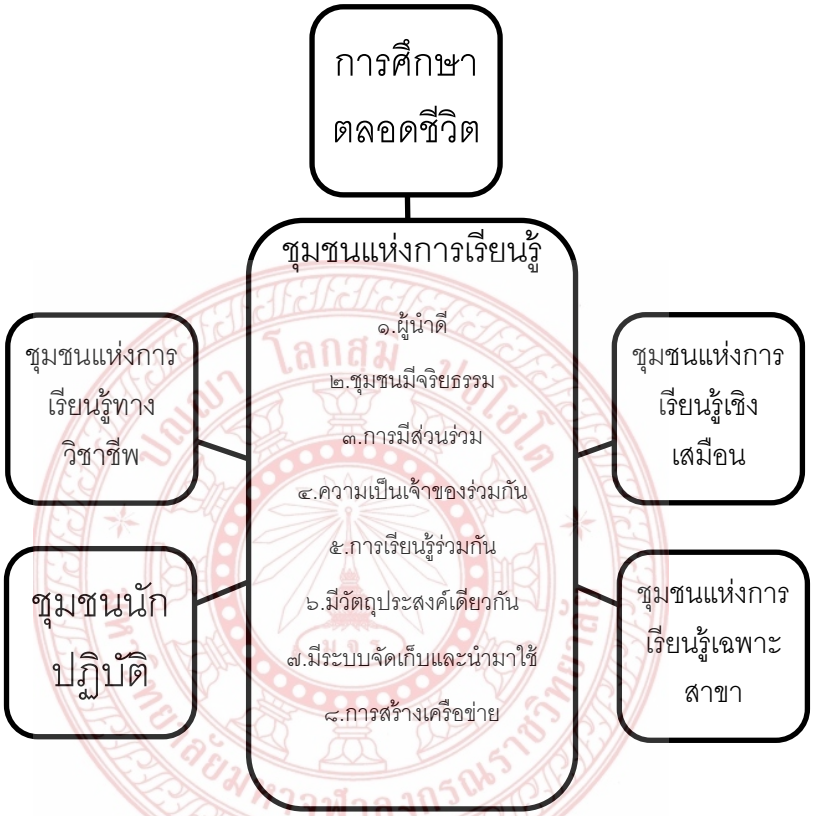

แผนภาพที่ ๔.๒ หลักการและรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้

๑) หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๒) หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดีชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งมีความมุ่งมั่นมีคุณธรรมจริยธรรมบริหารงานโปร่งใส

๓) หลักการมีส่วนร่วม ชุมชนแห่งการเรียนรู้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วน ร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามมีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนมีสมาชิก

---

[๒๘] สัมภาษณ์ นางณัฐชา แก้วมรินทร์ ผอ.กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเข้ามาร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ

๔) หลักของผู้มีส่วนได้เสียมีการสร้างความรู้สึกในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างความตระหนักถึงการดูแลรักษาทะนุถนอมการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สื่อเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเพื่อใช้งานศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชนร่วมคิดร่วมปฏิบัติช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ความคิดเห็นความรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด (Shared events and emotional connections)

๕) หลักการเรียนรู้ร่วมกันมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้นำผลเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๖) หลักความสนใจเนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (Fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพจะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธีหรือสิ่งใหม่หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

๗) หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดีมีระบบการจัดเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชนรวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระบบเข้าใจได้ง่าย

๘) หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผลมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชนต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรมวิชาการองค์ความรู้การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายประกอบด้วยอาณาบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรวมกันและมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เช่น ครอบครัวเครือญาติมิตรสหาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นต้น [๒๙]

ชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีแหล่งการเรียนรู้เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตัวอย่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโคมินักของประเทศญี่ปุ่น (Kominkan CLCs : Kominkan Community Learning Centers) ที่มีชื่อเสียงทั่วโลกใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง

---

[๒๙] สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔. สำนักงานคณะกรรการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ: (กสทช.) ๒๕๕๘: ออนไลน์. ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

ต่อเนื่องที่เป็นส่วนของชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นทั่วประเทศชุมชนต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนสู่ความสมดุลพอเพียงส่งผลต่อความสุขความอบอุ่นของครอบครัวความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจสังคมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ[๓๐]

๔.๔.๔ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community)

หัวหน้าเจ้าหน้าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมหาสารคามได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรวมตัวรวมใจรวมพลังร่วมมือกันของครูผู้บริหารและนักการศึกษาแสวงหาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียนหรืองานวิชาการของโรงเรียน วิทยาลัยหรือ มหาวิทยาลัยเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ การรวมตัวกันการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เป็นไปได้ยากที่จะทำเพียงลำพังแต่หวังผลให้ขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียนจำเป็นต้องสร้างความเป็นชุมชนเพื่อการ เรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งความเป็นสถาบันหรือโรงเรียนย่อมมีความเป็นชุมชนที่สัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น ชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีฉันทะและศรัทธาในการทำงานบรรยากาศการอยู่ร่วมกันเป็น ชุมชนกัลยาณมิตรทางวิชาการที่มีลักษณะความเป็นชุมชนแห่งความเอื้ออาทรอยู่บนพื้นฐานอำนาจทางวิชาชีพและอำนาจเชิงคุณธรรม องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดเชิงวิธีการหรือกระบวนการที่มีการ ดำเนินการปฏิบัติร่วมกันในชุมชนซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสะท้อนเป็นคุณลักษณะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนตามธรรมชาติความเป็นจริงของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันไปแต่เป็นกระบวนการที่เอื้อให้เกิดการรวมใจรวมตัวรวมแรงและรวมปัญญาร่วมกันของครูผู้บริหารนักการศึกษาในชุมชนเพื่อทำงานแบบมุ่งรวมพลังเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ของครูสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ[๓๑]

๔.๔.๕ ชุมชนนักปฏิบัติ (CoP: Community of Practice)

ชุมชนนักปฏิบัติหรือชุมชนแนวปฏิบัติเป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น ส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมาจากคนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันซึ่งความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันเป็นสิ่งสำคัญ CoP เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการจัดการความรู้มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ความรู้ของคนในชุมชนสมาชิกมาเข้าชุมชนด้วยความสมัครใจ สมาชิกเป็นผู้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำและส่วนใหญ่มีการจัดการกันเอง

---

[๓๐] สัมภาษณ์ นายเกษม ไชยรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๖๑.

[๓๑] สัมภาษณ์ หัวหน้าเจ้าหน้าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

(Self-managed) สมาชิกสามารถเข้าหรือออกจากชุมชนเมื่อไรก็ได้และสลายตัวเองเมื่อสมาชิกเห็นสมควร การขับเคลื่อน CoP นั้นจึงเกิดจากสมาชิกเป็นส่วนใหญ่จึงสามารถใช้ CoP ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมทั้งภายในและภายนอกที่มีพลังและอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันความรู้ของกลุ่มเป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นอกจากประโยชน์ในการช่วยเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ได้ เร็วขึ้นแล้ว CoP ยังให้ประโยชน์แก่การศึกษาในด้านการพัฒนาศักยภาพและให้ประโยชน์แก่กลุ่มคนในด้านการปรับปรุงประสบการณ์ในการทำงานและการพัฒนาวิชาชีพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทำให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก้ไขปัญหาพัฒนาผลงานได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ[๓๒]

๑) ประเด็นความรู้ที่มีความปรารถนาจะพัฒนาร่วมกัน

๒) การรวมตัวกันอย่างไว้วางใจกันเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓) แนวปฏิบัติหรือองค์ความรู้ที่เกิดจากการสร้างร่วมกันแล้วนำไปปฏิบัติ

๔.๔.๕ ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน (VLC: Virtual Learning Community)

ผศ.ดร.ฉลอง พันธ์จันทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้อธิบายว่า ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนหรือชุมชนในรูปแบบใหม่ (Virtual community perspec tive) หรือชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ (Online learning community) คือกลุ่มคนที่เข้ามาร่วมปฏิสัมพันธ์โดยมีเป้าหมายและพันธะกิจร่วมกันผ่านกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนและแลกเปลี่ยนความรู้ของตนเองและพัฒนาองค์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่ได้รับเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สังคมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนเกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ไซเบอร์ (Cyber space) ไม่ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์การพบปะ (Face to face) เกิดขึ้นจากการมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันในการสร้างการเชื่อมโยงทางสังคมหรือความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (Sense of belonging) ระหว่างผู้ใช้งานผ่านทางเทคโนโลยี สามารถเข้าถึงผู้อื่นจากทุก ๆ ที่สามารถสร้างกลุ่มของตนเองทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยไม่เกี่ยวกับเวลาการสื่อสารสามารถสนับสนุนได้โดยเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองได้ทันที (Real time) มีแนวคิดที่หลากหลาย เช่น ชุมชนเสมือนตามความสนใจชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนที่สมาชิกมีความสัมพันธ์ต่อกันและชุมชนนักปฏิบัติในองค์กร ชุมชนแบบนี้มีข้อดีกว่าชุมชนอื่นตรงที่ว่าไม่มีอคติเกี่ยวกับเพศ อายุ เชื้อชาติ สีผิว เผ่าพันธุ์ รูปร่างหน้าตา เสียงพูด อากัปกิริยาของสมาชิก ชุมชน เสมือนจริงเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้าด้วยกันช่วยให้เห็นสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมยุคสารสนเทศ ทำให้เกิดรูปแบบของชุมชนที่มีความหลากหลายโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายของผู้คนเข้าด้วยกันเป็นศูนย์กลางการสื่อสารที่ทำให้ผู้คนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ร่วมกันใน

---

[๓๒] สัมภาษณ์ ผศ.ดร.ฉลอง พันธ์จันทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับสากล ตัวอย่างชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน เช่น เครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ ที่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการใช้แอปพลิเคชั่นเช่น เฟซบุ๊ก ไลน์เป็นต้น[๓๓]

๔.๔.๖ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เฉพาะสาขา (Learning Community in Specific Fields)

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้ให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ประเภทนี้ว่าเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามความต้องการเฉพาะสาขาหรือเฉพาะเรื่อง เช่น การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การสร้างรายได้ผู้ประกอบการ การพัฒนาชุมชน การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การรู้หนังสือ การส่งเสริมพลังอำนาจการกำหนดนโยบาย การจัดการและการพัฒนาความสามารถเป็นต้น แนวคิดการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวคิดในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันไปตามสภาพและบริบทของแต่ละชุมชน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในภาพรวมจากชุมชนหลายแห่งในสหราชอาณาจักรที่เรียกตัวเองว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทยสามารถสรุปแนวคิดหลัก ๆ ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้[๓๔]

๑) คน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย

(๑) ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำอย่างเป็นทางการ

(๒) ปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวหลัก (Key individual) มีความสำคัญ ๒ ประการ

๑. เป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในแนวคิดเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้และเริ่มต้นชักจูงให้บุคคลอื่น ๆ นำเอาแนวคิดดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. เป็นบุคคลที่สร้างความเชื่อถือในขั้นต้นให้เกิดขึ้นได้ภายในชุมชนโดยให้การสนับสนุนและอุปถัมภ์ทั้งนี้มีแนวคิดเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยพัฒนาโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและยกระดับทักษะของประชาชนที่พยายามดึงดูดการลงทุนจากภายในชุมชน

๒) สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นตัวหลัก (Key institution) ภาวะผู้นำและการสนับสนุนจากสถาบัน ได้แก่ สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน มหาวิทยาลัยและหน่วยงานในท้องถิ่นเป็นต้น มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อให้เกิดความริเริ่มในขั้นต้นเพื่อการพัฒนาชุมชนหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ สถาบันที่เป็น หลักในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ชุมชนอย่าง ต่อเนื่องนั้นต้องรับภาระและจัดหาทรัพยากรสำหรับการทำงานเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๓) กลุ่มที่เป็นแกนกลาง (Core group) กลุ่มนี้ประกอบไปด้วยผู้แทนขององค์กร สถาบันหลัก ๆ เช่น มาจากด้านการศึกษาด้านการค้าและองค์กร ชาวบ้านเป็นต้น ซึ่งรวมตัวกันเพื่อเริ่มต้นสร้างชุมชนหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้

---

[๓๓] สัมภาษณ์ รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

[๓๔] สัมภาษณ์ หัวหน้าเจ้าหน้าที่การประปาจังหวัดมหาสารคาม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

๔) การมีส่วนร่วม (Participation) สร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกกระบวนการ เช่น ร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์

๕) การจัดการความรู้ประเด็นเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เช่น การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติในชุมชน ระบบคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งพาตนเอง ระบบการเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนกลาง การพัฒนาอนุรักษ์และฟื้นฟู ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อวิถีชีวิต ระบบทุนของชุมชนที่มีรูปแบบและวิธีการทางวัฒนธรรมความเสมอภาค ความยุติธรรมในการจัดการชุมชนและการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตร่วมกัน

๖) ความสามารถในการดำเนินงาน (Performance) เพื่อพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การรวมกลุ่มความสนใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอดการเรียนรู้ของชุมชน เทคโนโลยีขั้นตอนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ขั้นตอนในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ศึกษาจากชุมชนหลายแห่งในสหราชอาณาจักรที่เรียกตัวเองว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้สรุปขั้นตอนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้[๓๕]

(๑) กำหนดวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ในพื้นที่ที่จะพัฒนาโดยการศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการของชุมชนสภาพการดำเนินงานในพื้นที่จัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชนการทำประชาคมเพื่อหาสาเหตุของปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการภายในพื้นที่

(๒) กำหนดกลุ่มองค์กรหรือกรรมการที่รับผิดชอบ คือ การกำหนดตัวแทนจากปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวหลัก (Key individual) สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นตัวหลัก (Key institution) กลุ่มที่เป็นแกนกลาง (Core group) กลุ่มสนใจ (Interest group) และนายจ้างที่เป็นตัวหลัก (Key employer) ในพื้นที่เพื่อร่วมรับผิดชอบกิจกรรมหรือโครงการ

(๓) แสวงหาความร่วมมือ คือ จากที่ได้มีผู้รับผิดชอบแล้วต้องสร้างความเข้าใจและแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก

(๔) บริหารงานจัดกิจกรรมหรือดำเนินงานพัฒนาชุมชน คือ การดำเนินการกำหนดกิจกรรมและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก เช่น การ สร้างความรู้ของชุมชน การนำความรู้ไปพัฒนากระบวนการผลิต การนำความรู้ทั้งจากปัจเจกชน ความรู้ภายนอกเข้าไปผสมผสานกับกระบวนการภายใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การจัดเวทีชาวบ้านให้ความรู้ความเข้าใจ การบันทึกสกัดจัดเก็บความรู้ดูความถูกต้องสรุปแนวคิดการนำไปใช้

---

[๓๕] สุชาดา น้ำใจดี, **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๒ หน้า ๘๕-๘๗.

(๕) ประเมินผลงาน คือ การหาผลของการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงงานต่อไปตลอดจนมีการสร้างความสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกหรือกลุ่มชุมชนอื่น ๆ

สรุปความว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตามสภาพและบริบทของแต่ละชุมชนที่สำคัญมีดังนี้

๑) ลักษณะผู้นำ ลักษณะผู้นำในชุมชนไม่เผด็จการและไม่ใช้อำนาจในการสั่งการเป็นผู้นำที่ฟังเสียงของคนส่วนใหญ่และสามารถกำหนดทิศทางความเชื่อ และค่านิยมร่วมกัน ส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอย่างเป็นธรรมชาติ ที่สำคัญผู้นำจะต้องเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับคนในชุมชน

๒) โครงสร้างชุมชนเน้นโครงสร้างชุมชนแบบเครือข่าย (Network) ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในชุมชนและข้ามชุมชน โครงสร้างแบบนี้จะส่งเสริมให้คนในชุมชนไปสู่การมีเสรีภาพ ความสุขและศักยภาพจนเกิดการเชื่อมโยงด้วยการเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสมัครใจอันก่อให้เกิดพลังและปัญญาร่วมกันสามารถนำชุมชนไปสู่ความสำเร็จได้

๓) วัฒนธรรมพฤติกรรมการสื่อสารการส่งเสริมสนับสนุนให้มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในชุมชน การมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้สนใจในการเพิ่มเติมความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ตนเองตลอดเวลารวมถึงการใช้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมาในด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม จิตใจและสุขภาพของคนในชุมชนใช้การสื่อสารแบบแนวราบโดยให้คนในชุมชนมีโอกาสรับรู้ข่าวสารข้อมูลตามความสนใจของตนเอง

๔) การยอมรับของสังคม การสร้างบรรยากาศภายในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำคอยอำนวยความสะดวกให้คนในชุมชนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และเหตุการณ์จริงมีการติดตามการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยอมรับและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการยอมรับต่อผลงานในการสร้างความรู้ใหม่และนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

๕) ความรู้ทักษะความสามารถความชำนาญเป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่และฝังลึกในแต่ละคนอย่างไม่เท่ากันเห็นได้จากการประกอบอาชีพ การทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ทุกเรื่องได้เป็นอย่างดีรู้จริงรู้ละเอียดทุกขั้นตอนรวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ เช่น การทำเกษตร การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การซ่อมรถยนต์ การทำนา ปลูกข้าว การทำอาหาร สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้

๖) การมีส่วนร่วมการเปิดโอกาสให้คนเข้ามามีส่วนร่วมคิดจัดลำดับความสำคัญ วิเคราะห์หาสาเหตุ การแก้ไขการวางแผนการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลเป็นกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๗) ความสมานฉันท์ความสามัคคี ความเอื้ออาทร ความปรารถนาดีต่อกันอันส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้การทำงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริงทำให้มีมุมมองและความคิดอยู่บนความเมตตาและกรุณาต่อกันเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

๘) การสนับสนุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ การสนับสนุนคนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการให้ ความรู้เพิ่มเติม การจัดอบรมหรือการพาไปศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเป็นที่ยอมรับกับชุมชนอื่น ๆ รวมทั้งการให้งบประมาณในการทำงานหรือปรับปรุงด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชน

๙) ธุรกิจรายได้การเกิดธุรกิจในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อมุ่งพัฒนาธุรกิจอันนำมาซึ่งรายได้ให้กับคนในชุมชนมุ่งส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการบริหารจัดการที่ดีใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และคนในชุมชนได้ประโยชน์ร่วมกัน

สรุปความว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของชาติในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลชุมชนสังคมและประเทศ โดยมีเป้าหมายไปสู่การสร้างสังคมและประเทศแห่งการเรียนรู้ สังคมและประเทศแห่งความรู้ การเรียนรู้ด้วยกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้คนเรียนรู้ได้เร็วและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมากขึ้นจนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะในการคิดวิเคราะห์และนำความรู้ไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่สามารถนำไปใช้ในกลุ่มสมาชิกที่ปฏิบัติร่วมกันเรียนรู้ด้วยกันส่งผลกระทบ (Impact) ต่อความสำเร็จในการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาตนเองชุมชนและสังคมได้เต็มตามศักยภาพต่าง ๆ ให้กับชุมชน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยตั้งจุดประสงค์ไว้ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ ๒) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย ๓) เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคามกลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวมเป็น ๒๕ รูป/คน **โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ** แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (depth-Interviews) เกี่ยวกับรูปแบบนโยบายแ**นวคิด กระบวนการแผนปฏิบัติงาน**ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะตามตามลำดับดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยตามประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศและประเทศไทยสามารถแบ่งประเภทรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ดังนี้

๑. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้อุตสาหกรรมเป็นฐาน (Industrial-based) ได้แก่ หสราชอาณาจักร

๒. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นฐาน (Arts and Cultures-based) ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ สำหรับประเทศญี่ปุ่นและประเทศอินเดียก็ใช้แต่ไม่มีความโดดเด่นมากนัก

๓. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาในด้านสังคมของชุมชนซึ่งประสบกับการย้ายถิ่นฐานของสมาชิกและจำนวนประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยโดยเน้นสร้างให้เกิดความสามารถในการพึ่งพิงตนเองของชุมชนจากศักยภาพและทุนวัฒนธรรมที่มีในพื้นที่พร้อม ๆ กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

๔. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) ได้แก่ ประเทศอินเดียมุ่งเน้นในการแก้ไขและลดปัญหาความยากจน การย้ายถิ่นฐานเข้ามาเพื่อกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ของประชาชนในชนบทและการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในระดับจุลภาคแก่ท้องถิ่นและชุมชนเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ

๕. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้นโยบายของรัฐเป็นฐาน (Policy-based) ได้แก่ ประเทศมาเลเซียโดยรัฐได้วางนโยบายหลักในการปฏิรูปและพัฒนา ส่งเสริมคุณค่า ๘ ประการในสังคม สร้างความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๘ ประการ การกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติและการกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ๕ ประการของประเทศ

๖. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้พื้นที่หรือสถานที่เป็นฐาน (Area-based or Place-based) ได้แก่ ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทสาครของประเทศไทย

๗. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สินค้าและบริการเป็นฐาน (Product-based) ได้แก่ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรีของประเทศไทย

๕.๑.๒ สรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมสามารถสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑) หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๒) หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดีชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งมีความมุ่งมั่นมีคุณธรรมจริยธรรมบริหารงานโปร่งใส

๓) หลักการมีส่วนร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามมีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนมีสมาชิก ชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเข้ามาร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ

๔) หลักของผู้มีส่วนได้เสียมีการสร้างความรู้สึกในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกันสร้าง ความตระหนักถึงการดูแลรักษาทะนุถนอมการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สื่อเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเพื่อใช้งานศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชนร่วมคิดร่วมปฏิบัติช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ ความคิดเห็นความรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด (Shared events and emotional connections)

๕) หลักการเรียนรู้ร่วมกันมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้นำผล เหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหา

และพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลารวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๖) หลักความสนใจเนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (Fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพจะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธีหรือสิ่งใหม่หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

๗) หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีระบบการจัดเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชนรวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระบบเข้าใจได้ง่าย

๘) หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผลมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชนต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรมวิชาการองค์ความรู้การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายประกอบด้วยอาณาบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรวมกันและมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เช่น ครอบครัว เครือญาติ มิตรสหาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ท้องถิ่นเป็นต้น

ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีแหล่งการเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตัวอย่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโคมินักของประเทศญี่ปุ่น (Kominkan CLCs : Kominkan Community Learning Centers) ที่มีชื่อเสียงทั่วโลกใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่เป็นส่วนของชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นทั่วประเทศ ชุมชนต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนสู่ความสมดุลพอเพียงส่งผลต่อความสุขความอบอุ่นของครอบครัว ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจสังคมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

๕.๒ อภิปรายผล

ในช่วงที่ผ่านมากระแสการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามแนวคิดสร้างสรรค์ในหลายประเทศดูเหมือนจะมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมในเมืองขนาดใหญ่เป็นหลัก โดยมักมองข้ามชุมชนหรือท้องถิ่นในชนบท อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไม่ควรถูกกำจัดอยู่แต่เพียงในเมืองเท่านั้นแต่ควรเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญในอุตสาหกรรมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นการออกแบบเว็บไซต์ดนตรีหรือแม้แต่ในอุตสาหกรรมดั้งเดิม เช่น ภาคการผลิตหรือเกษตรกรรม โดยการใช้ความสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชนและท้องถิ่นมีความท้าทายอยู่ ๓ ประการคือ

๑. การตระหนักถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นรู้จุดเด่นจุดด้อยและสามารถเลือกทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์

๒. การติดต่อสื่อสารกับพื้นที่ใกล้เคียงหรือการเข้าถึงตลาดในเมืองขนาดใหญ่ต้องมีความรวดเร็วฉับไวและมีต้นทุนต่ำ ซึ่งในชุมชนหรือชนบทห่างไกลบางแห่งการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตยังมีอยู่อย่างจำกัด

๓. ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์อาจทำให้ผู้คนในชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ ขาดความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์

ในการศึกษานี้โดยการสังเคราะห์ผลจากการทบทวนและถอดบทเรียนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในต่างประเทศร่วมกับผลการวิเคราะห์เชิงลึกท้องถิ่นและชุมชนสร้างสรรค์ในบริบทของประเทศไทยและการถอดบทเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามทำให้พบองค์ประกอบหลัก ๆ และปัจจัยความสำเร็จที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในเชิงข้อเสนอแนะประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับสังคมและชุมชนแห่งงการเรียนรู้ของประเทศไทยดังนี้

๑. ผู้นำในชุมชนและวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน (Leader and Visions)

๒. แผนการขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นเพื่อตอบโจทย์และเหมาะสมตามสภาพปัญหา

๓. ความต้องการที่มีในชุมชนและท้องถิ่น

(Problem-based and Need-based Planning)

๔. ทุนจากภายในที่มีในชุมชนและท้องถิ่น (Local Capital)

๕. กระบวนการมีส่วนร่วมและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของความสร้างสรรค์ที่ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเทคโนโลยี

๖.องค์ความรู้ที่มีการต่อยอดจากฐานการวิจัย

(Creativity on a Basis of Innovation, Technology Research-based Knowledge)

๕. เครือข่ายและพันธมิตรทั้งในระดับชุมชนด้วยกันและเครือข่ายในด้านวิชาการ

๖.กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ทั้งในด้านการจัดเก็บต่อยอดและถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา

๗. การส่งเสริมสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ในกระบวนการขับเคลื่อนกระบวนการและวิธีการมองทุนจากภายในชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยความหมายของทุนจากภายในในที่นี้ครอบคลุมทั้งทุนทางกายภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์สังคมวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความชำนาญเฉพาะด้านซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น เป็นตัวเชื่อมให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมและความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชนอันเป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน บทบาทของภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางในด้านการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อนในระดับมหภาคและภาครัฐในระดับท้องถิ่นในการวางแผนและให้การส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชนก็ถือเป็นอีกกลไกการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในช่วงของการเริ่มต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ก็ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ก็ดีเริ่มมีการเคลื่อนตัวบทบาทของภาครัฐควรเป็นในลักษณะของกำลังหนุน (Backup) ในการกระตุ้นการคิด (สร้างสรรค์) เองและทำเองของสมาชิกในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นผู้ไปกำหนดทิศทางและกรอบของการขับเคลื่อนเนื่องจากโมเดลการพัฒนาที่เหมาะสมของแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างและหลากหลายกันไปตามบริบทและปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ การส่งเสริมในลักษณะของการให้ความรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดมิติการเรียนรู้ การสนับสนุนในด้านของการสร้างเครือข่ายของชุมชนและเครือข่ายทางด้านความรู้วิชาการ การช่วยเหลือในด้านกลไกของตลาดและการประชาสัมพันธ์ เป็นบทบาทในเชิงหนุนของภาครัฐที่จะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญต่อกระบวนการต่อยอดและการ ถ่ายทอดองค์ความรู้รวมถึงภูมิปัญญาของชุมชนทั้งในแนวขวาง (ระหว่างชุมชน) และแนวตั้ง (จากสมาชิกในชุมชนรุ่นหนึ่ง ไปยังอีกรุ่นหนึ่ง) นอกจากนี้ยังเป็นการเชื่อมโยงและขยายระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ท้องถิ่นและชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่ระดับที่ใหญ่ขึ้น ทั้งในระดับภูมิภาคระดับประเทศหรือระดับนานาชาติซึ่งเชื่อมโยงสู่ภาคการส่งออกหรือการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. **ข้อมูลการปกครอง.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนสหพันธรัฐมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๕.

การพัฒนาศักยภาพชุมชนวัฒนธรรมสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนเชียงใหม่เมืองสร้างสรรค์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

จังหวัดมหาสารคามเมืองแห่งการเรียนรานรู้สู่การพัฒนาชุมชน. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

ครรชิต พุทธิโกษา. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.

เฉลิมพล แจ่มจันทร์และสวรัย บุณยมานนท์. **บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทย**, ม.ป.ท. ๒๕๕๖.

ชัยชาญ ถาวรเวช. **โครงการศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสรางสรรค์เพื่อความยั่งยืนของสังคมและชุมชน.** รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. ม.ป.ท. ๒๕๕๗.

_____. เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

_____. ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๐.

บุญชู บุญลิขิตศิริ. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๓

พูนลาภ อุทัยเลิศอรุณ. **ชุมชนนักปฏิบัติ.** ม.ป.ท. ๒๕๔๕.

ภัทรา ศรีสุโขและคณะ. **โครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับ.** ม.ป.ท. ๒๕๕๘.

มนฑิณี ยงวิกุล. **เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

มิ่งขวัญ คงเจริญ. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๓

ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์. **บีโอไอศึกษาความเป็นเลิศของ OVOP ญี่ปุ่นต้นฉบับ OTOP ของไทย,** ม.ป.ท. ๒๕๕๓.

เยาวลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔

วรลักษณ์ ชูกำเนิด. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป.

วิจิตรบุษบา มารมณ์และคณะ. **แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความเท่าเทียมกันของคนในสังคมเมืองกรุงเทพมหานคร.** ม.ป.ท. ๒๕๕๖.

วิไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์**. ม.ป.ท. ๒๕๕๑.

ศุภวัลย์ พลายน้อย. **ชุมชนนักปฏิบัติ.** ม.ป.ท. ๒๕๔๗.

สนอง โลหิตวิเศษ. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สุชาดา น้ำใจดี. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๒.

สุนทร สุนันท์ชัย. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๔๓

สุมาลี สังข์ศรี. **การศึกษาตลอดชีวิต.** ม.ป.ท. ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๘

อุไร จำปาวะดีและคณะ. **รูปแบบการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ทางแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลสุขภาพของชุมชนบ้างเชียงยืน หมู่ ๕ ตำบลเชียงยืนอำเภอเชียงยืนจังหวัดมหาสารคาม.** ม.ป.ท. ๒๕๕๘.

อาคม เติมพิษยาไพสิฐ. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.

ภาษาอังกฤษ

Baeker, Greg. ๒๐๐๘. Building a Creative Rural Economy. Municipal World. September.

_____.Creative Economy Report ๒๐๑๐.

Department of Culture. Media and Sport. ๒๐๐๘. Creative Britain: New Talents for the New Economy. London: Department of Culture. Media and Sport.

Florida, Richard.๒๐๑๐. Korea, Creativity, and the Great Reset.

Ramanathan, Sharada. ๒๐๐๘. “Creative economy as a development strategy-the Indian perspective”, in Creative Economy as a Development Strategy”. A View of Developin Countries. United Nations. ๒๐๐๘. Creative Economy Report.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

file:///I:/เศรษฐกิจสร้างสรรค์%๒๐มหาสาคาม/เศรษฐกิจสร้างสรรค์/proposal.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

https://sites.google.com/site/bankdisease/naeana-canghwadmhasarkham/ canghwad-mhasarkham-meuxng-haeng-kar-reiyn-ru-su-kar-phathna-chumchn-Learning-city-towards-community-development. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

http://www.web.msu.ac.th/ssystem/msuhotnews/detailnews.php?hm=&hotnewsid=๒๖๐๒&uf=&qu=. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

http://๒๐๒.๒๘.๓๒.๔๖/msk/?page_id=๕๖. สืบค้น๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

www.econ.nida.ac.th/index.php?option=com_content...id สืบค้น ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

http://www.unctad.org/en/docs/ditc๒๐๐๘๒cer_en.pdf (August ๓๐, ๒๐๑๖)

http://www.creativeclass.com/creative_class/๒๐๑๐/๐๕/๑๙/ Korea-creativity-And-the-great-reset/. (August ๓๐, ๒๐๑๖).

http://www.unctad.org/en/docs/ditc๒๐๐๘๒cer_en.pdf (August ๓๐, ๒๐๑๖)

สัมภาษณ์

๑. ดร.คมคาย อุดรพิมพ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

๒. นายณัฐพงษ์ สุนาโท ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ

๓. นางนงนิตย์ สิทธิสาร รองปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม (คนที่๑)

๔. นางณัฐชา แก้วมรินทร์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต

๕. นายสุรภีร์ ค่ายหนองสวน ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๖. หัวหน้าเจ้าหน้าที่การไฟฟ้า

๗. หัวหน้าเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์

๘. หัวหน้าเจ้าหน้าที่การประปา

๙. ผู้จัดการบริษัทการขนส่งจำกัด

๑๐. ผู้จัดการธนาคารออมสิน

๑๑. รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๑๒. ผศ. ดร. ฉลอง พันจันทร์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๑๓. นายเกษม ไชยรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม

๑๔. ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

๑๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม

๑๖. พระเทพสิทธาจารย์ วัดมหาชัยพระอามรามหลวง

๑๗. เจ้าอาวาสวัดศรีสวัสดิ์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

๑๘. พระครูโกวิทปริยัติกิจ เจ้าอาวาสวัดประชาบำรุง อำเภอเมือง จ.มหาสารคาม

๑๙. นายสุทธิชัย อิงคยกุล ผู้อำนวยการสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดมหาสารคาม

๒๐. ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม

๒๑. นางสาวพิมพ์มิชชา สงตลาด

๒๒. นางสาวชุติมา ภพไตร

๒๓.นายทรงเกียรติ จันทรสามารถ

๒๔. นางสาวจงจิตร จันทรสามารถ

๒๕. นายธนวัฒน์ อุดรพิมพ์

ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต
มจร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บทความวิจัย

ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

A study model city of creative economy for development the learning communities: Case study Mahasarakham province.

พระมหาไสว สิริปญฺโญ (เถาว์ยา)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีจุดประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศ ๒) เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย ๓) เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังนี้ กลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มพนักงานภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คนกลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวม ๒๕ รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า ประชนชาวมหาสารคามเป็นคนที่มีความดีงามและเพียบพร้อมด้วยภูมิความรู้มากมายตามวิวัฒนาการของบ้านเมืองและพัฒนาการของผู้คนและสังคมก้าวหน้าสู่วิถีชีวิตที่เรียบง่ายรักสันติเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขามีแม่น้ำชีไหลผ่านซึ่งเป็นเมืองสงบจึงเหมาะกับการเป็นที่ตั้งสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับจึงเป็นที่มาของคำว่าเมืองแห่งการศึกษาหรือตักสิลานคร จุดเด่นความเป็นตักสิลานครคือจังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่งสามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศ จึงเป็นจุดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม ทางจังหวัดมหาสารคามจึงได้ส่งโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาชุมชน ภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่ ๑. ทุนความรู้คือ ภูมิปัญญาเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตร

การเรียนการสอนมากกว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อการศึกษาเรียนรู้และการวิจัย ๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง ประชาชนชาวจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ปราชญ์ชาวบ้านมากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน ที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน ๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมอาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ ชุมชนวัฒนธรรมและชุมชนประวัติศาสตร์ ซึ่งทั้งสามส่วนได้หล่อหลอมองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม โดยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

ABSTRACT

This research entitled “A study model city of creative economy for development in the learning communities: Case study Mahasarakham province.” has three purposes: (๑) to study the model city of creative economy in abroad; (๒) to study the model city of creative economy in Thailand; (๓) to present the Model city of the creative economy to develop into a learning community in Mahasarakham province. The researcher uses the qualitative research methodology by defining. The target group is as follows. The target groups in qualitative research are key informants in the interview. Purposive sampling was used to classify informants total ๒๕ there are ๕ government officials, ๕ economists, ๕ culture and temple, ๕ state enterprises, ๕ education groups.

This research found that Mahasarakham people are good people with good knowledge and there are much knowledge according to the evolution of the country and the development of people and progressive society to the peace of Mind. It is a society of wisdom and prosperous, respectively. Mahasarakham province, There is no mountain in the middle of the east which is the Chi River flows through. It is a peaceful city, so it is suitable for all levels of education. It is the origin of the word "City of Education" or "Takkasilanakhon". The Takkasilanakhon or Mahasarakham province is many of the top-level study. It can produce quality labor resources to meet the needs of technology and business. This is in line with the economic needs and development paths of the country. It is the highlight of Mahasarakham. The province has sent a project to the city of learning to the community Development under the ๓ part concepts. That is (๑) Knowledge capital means wisdom, technology,

creativity from the studies Institute such as Mahasarakham University, Mahasarakham Rajabhat University, Nursing Srimahasarakham University, Institute of Physical Education, technology College, Vocational College, and the Agricultural College offers over ๑,๐๐๐ courses for learning and research. (๒) Human resources: In Mahasarakham province, There are people more than ๑๐๐,๐๐๐ who are the qualified teachers, faculty members, students, educators to powered the study and community development. (๓) Communities, the most of whom are agricultural workers. Supplementary work is the production of handicrafts. There are community of Culture and the historical community. These three parts have molded to be the knowledge develops the products and services to be the unique identity of Mahasarakham. It is considered by the selection committee to be one of the top ๑๐ creative economy cities in the country.

บทนำ

เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยอัตราการเติบโตจะอยู่ที่ ๓.๓-๓.๖ % ในปีหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐) ท่ามกลางแรงกดดันเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นจากราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ที่ปรับตัวสูงขึ้นเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาและเศรษฐกิจประเทศกำลังพัฒนามีอัตราการเติบโตสูงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงตัวเลขเฉลี่ยจีดีพีโลกให้ปรับตัวดีขึ้นคาดว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ระดับ ๑.๘-๒ % ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศตลาดเกิดใหม่มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ ๔.๖-๕ % ระบบการค้าโลกจะเผชิญแรงกดดันของลัทธิกีดกันทางการค้าและความเป็นชาตินิยมทางเศรษฐกิจมากขึ้น กระแสโลกาภิวัฒน์การเปิดเสรีจะหันมาให้น้ำหนักกับการทำข้อตกลงทางการค้าและหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจแบบทวิภาคีมากขึ้นกว่าระบบพหุภาคีความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรปจะถูกสั่นคลอนโดยพรรคการเมืองขวาจัดหรือซ้ายจัดที่กำลังก้าวเข้ามามีอำนาจของรัฐบาลในยุโรปหลายประเทศ[๑]

กลุ่มประเทศอาเซียนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยที่ ๕-๖ % โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่ามีอัตราการเติบโตสูงต่อเนื่อง ส่งผลบวกต่อการค้าชายแดนภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ปีหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐) น่าจะเป็นปีที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวดีที่สุดในรอบสี่

---

[๑]แนวโน้มเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ แหล่งที่มา : www.logistics๒day.com/.../๑๘๐๗. สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (เศรษฐกิจไทยเติบโตได้ ๖.๕ % ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลังมหาอุทกภัยน้ำท่วม) โดยคาดการณ์ว่าอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมจะอยู่ที่ ๓.๖-๔.๒ % ภาคการลงทุนเอกชนและภาคการท่องเที่ยวจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญภาคส่งออกฟื้นตัวเป็นบวกเล็กน้อยและภาคการบริโภคกระเตื้องขึ้นต่อเนื่อง ดุลการค้าเกินดุลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ ๓๓.๖ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลไม่ต่ำกว่า ๔๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ การนำเข้าเพื่อการลงทุนมากขึ้นอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นจากราคาพืชผลเกษตร การปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำและราคาพลังงานโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่แล้ว กิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากจะเป็นปีที่จะมีการเลือกตั้งโดยคาดว่า ภาคการลงทุนโดยรวมจะเติบโตได้อย่างน้อย ๕.๕ % การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่ำ ๓ % การส่งออกเริ่มฟื้นตัวทำให้กำลังการผลิตลดลงและเริ่มกระตุ้นให้เกิดความต้องการลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิต ความมีเสถียรภาพในระยะเปลี่ยนผ่านทำให้เกิดความมั่นใจของนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของบรรษัทข้ามชาติที่ต้องการใช้ไทยเป็นฐานการผลิตส่งออกในประชาคมอาเซียนเริ่มขยับเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น การลงทุนก่อสร้างของเอกชนมีความสัมพันธ์ตามการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคมขนส่ง หากมีความคืบหน้าตามเป้าหมายจะดึงให้การลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงทางบวก (Positive Correlation) กับการขยายตัวของภาคส่งออก ภาคบริโภคกระเตื้องขึ้นโดยขยายตัวได้ที่ระดับ ๒.๕-๓ % ภาคการบริโภคฟื้นตัวไม่มากเพราะระดับรายได้ประชาชนโดยทั่วไปไม่เพิ่มขึ้นมาก ความไม่มั่นคงในงานลดลงจากการนำเทคโนโลยีมาทดแทนในการทำงานมากขึ้น ตำแหน่งงานในอุตสาหกรรมหรือกิจการที่มีภาวะฟองสบู่ เช่น สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะทีวีดิจิตอล ธุรกิจโฆษณาประชาสัมพันธ์ กิจการอุดมศึกษา กิจการธนาคารธุรกิจการเงินแบบเดิมเป็นต้น นอกจากนี้ภาคการบริโภคยังได้รับผลกระทบจากหนี้ครัวเรือนที่ยังอยู่ในระดับสูง การนำเงินรายได้ในอนาคตมาบริโภครวมทั้งมาตรการกระตุ้นการบริโภคโดยลดหย่อนภาษีกระตุ้นการบริโภคได้เพียงชั่วคราวระยะสั้นและได้ทำ Stock Inventory เก็บไว้จำนวนมากในภาคครัวเรือนและส่งผลให้ตัวเลขภาคการบริโภคชะลอลงอย่างชัดเจนในไตรมาสแรกปี พ.ศ. ๒๕๖๐[๒]

เศรษฐกิจระดับมหภาคจะกระเตื้องขึ้นได้จึงควรเร่งพัฒนาเศรษฐกิจระดับจุลภาค แนวคิดที่น่าสนใจมากที่สุดในตอนนี้คือ แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้สนองนโยบายรัฐบาลดำเนินการเฟ้นหา ๑๐ จังหวัดเพื่อปั้นโครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อแก้วิกฤติเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ประชาชนได้ค้นหาจังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเป็นอีกโครงการหนึ่งภายใต้นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลที่จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นและ

---

[๒]แนวโน้มเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ แหล่งที่มา : www.logistics๒day.com/.../๑๘๐๗. สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

ส่งเสริมให้คนไทยมีความตื่นตัวและสร้างสรรค์นวัตกรรมและการจัดการธุรกิจในรูปแบบใหม่โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับภาคประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยจะพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทั่วประเทศไทย และคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปพัฒนาสร้างจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าหรือบริการของจังหวัดซึ่งจะมีส่วนในการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย

นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เปลี่ยนจากสิ่งที่เรียกว่า มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Value Added Economy) ไปเป็นมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy) โดยมีหลักในการดำเนินการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. การบริหารจัดการทุนในที่นี้หมายถึงทุนทางวัฒนธรรม (Culture) หรือทุนทางบุคลากร

๒. กระบวนการในการนำทุนนั้นมาทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการที่มีความต่าง (Differentiated Product or services Proceed) เพื่อสร้างมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy)

๓. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ทำให้เกิดข้อได้เปรียบ และความแตกต่างทางเศรษฐกิจ

การดำเนินการหลักทั้งสามประการนี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้การไหลเวียนทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลกเข้ามาสู่ท้องถิ่นและชุมชนซึ่งหมายถึงการจ้างงานการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายของแหล่งทุนจากทั่วโลกมายังท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจสำหรับแนวทางในการคัดเลือกเมืองต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีดังนี้

๑. เมืองที่มีต้นทุนและปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาพื้นบ้านแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าที่มีเอกลักษณ์

๒. เมืองที่มีอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน เช่น มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม งานฝีมือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการออกแบบ

ผู้วิจัยจึงเลือกเมืองต้นแบบเพื่อศึกษาวิจัย ๑ เมืองคือจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาชุมชน (Learning City towards Community Development) หรือจะเรียกอีกอย่างว่าเมืองตักสิลา เมืองแห่งการศึกษา เพราะเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายประการ คนมหาสารคามเป็นคนที่มีความดีงามและเพียบพร้อมด้วยภูมิความรู้มากมายวิวัฒนาการของบ้านเมืองพัฒนาการของผู้คนและสังคมก้าวหน้ามีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายรักสันติเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ มหาสารคามเป็น จังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขามีแม่น้ำชี

ไหลผ่านการเป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางของภาคอีสาน ประกอบกับเป็นเมืองสงบ จึงเหมาะกับการเป็นที่ตั้งสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับจึงเป็นที่มาของเมืองแห่งการศึกษาหรือตักสิลานคร จุดเด่นความเป็นตักสิลานครคือ จังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่ง สามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศจึงเป็นจุดเด่นของมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้ส่งโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชนภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่

๑. ทุนความรู้ หมายถึง ภูมิปัญญาเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆเช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนมากว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อพัฒนาการศึกษาเรียนรู้การวิจัย

๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง คนซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน มากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน ที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน

๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม อาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ ชุมชนวัฒนธรรมและชุมชนประวัติศาสตร์

ซึ่งทั้งสามส่วนได้หล่อหลอมองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม โดยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและทำการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามที่จะเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ ที่คิดจะพัฒนาผลิตภัณฑ์การบริการ เพื่อความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและส่งเสริมอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ด้วยชุมชนของตัวเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ

๒. เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย

๓. เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคามมีขอบเขตในการวิจัยประกอบด้วย

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ได้แก่ จังหวัดมหาสารคามซึ่งได้รับรางวัลอันดับ ๓ ในการประกาศของกระทรวงทรัพย์สินทางปัญญาและถือเป็นจังหวัดที่ควรถือเป็นต้นแบบได้ด้วยวิถีของชุมชนที่เรียบง่ายไม่ทิ้งการเรียนรู้การศึกษาอันเป็นสาเหตุแห่งความเจริญของบุคคลและชุมชน ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองโดยคัดเลือกชุมชนที่มีศักยภาพด้านหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ และเป็นชุมชนที่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยอย่างน้อย ๒ แห่ง คือ ชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคามและชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง

๒. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้ามายในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการสัมภาษณ์ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มพนักงานภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มบุคลการทางด้านวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน รวม ๒๕ คน

๓. ขอบเขตเนื้อหาศึกษาลักษณะทางประชากรเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่หัตถกรรม ศิลปะพื้นบ้านและศักยภาพในการส่งเสริมภูมิปัญญาของชุมชนของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศเช่น สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย เช่น ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาครและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อสนับสนุนเมืองแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

๔. ขอบเขตด้านระยะเวลาเริ่มต้น ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ วันสิ้นสุด ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

นิยามศัพท์เฉพาะ

เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง เมืองที่มีพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์และเป็นแหล่งรวมนักคิดและผู้ประกอบการสร้างสรรค์จากทั้งในและต่างประเทศที่มาประกอบกิจการและก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับเศรษฐกิจของเมืองและประเทศ เพราะองค์ประกอบหลักของเมืองสร้างสรรค์คือเหล่าผู้ประกอบการสร้างสรรค์หรือนักคิดที่เปรียบเหมือนสินทรัพย์สำคัญของเมืองที่สามารถเคลื่อนที่ไปได้ทั่วโลกที่แสวงหาสถาที่ที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัยและประกอบธุรกิจสร้างสรรค์[๓]

---

[๓] มนทิณี ยงวิกุล. **เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. แหล่งที่มา: www.tcdc.or.th/articles/business-industrial/๑๗๔๕๓/ สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าโดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนาตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อยโดยผ่านลำดับขั้นต่าง ๆ ไปสู่ลำดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมไปกว่าเดิม โดยสรุปการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญก้าวหน้า[๔]

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) หมายถึง กลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการคิดการวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ทุกคนคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กับการ เรียนรู้การสั่งสมความรู้และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน[๕]

เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงทบวงกรม มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่หวังผลตอบแทนนอกจากเงินเดือนที่รัฐจ่ายเป็นค่าตอบแทนและการสวัสดิการที่รัฐจัดให้เพื่อการดำรงชีพตามสมควรแห่งฐานะแบ่งออกเป็น ๑๓ ประเภท คือ (๑) ข้าราชการการเมือง (๒) ข้าราชการพลเรือน (๓) ข้าราชการทหาร (๔) ข้าราชการตำรวจ (๕) ข้าราชการฝ่ายตุลาการ (๖) ข้าราชการฝ่ายอัยการ (๗) ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (๘) ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (๙)ข้าราชการส่วนจังหวัด (๑๐) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร (๑๑) ข้าราชการครู (๑๒) พนักงานเทศบาล (๑๓)พนักงานสุขาภิบาล[๖]

พนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำงานในองค์การซึ่งรัฐบาลกลางควบคุมและเป็นเจ้าของทั้งนี้ เพื่อที่จะปรับปรุงภาวะเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงและยกฐานะของประชาชนในประเทศให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นวัตถุประสงค์ขั้นแรกเพื่อที่จะผลิตสินค้าและหรือให้บริการแก่ชุมชนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นโดยมีการจ่ายให้เป็นการตอบแทน กิจการของรัฐวิสาหกิจได้ครอบคลุมถึงกิจการทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการค้า การที่รัฐบาลต่าง ๆ ให้ความสนใจในกิจการรัฐวิสาหกิจก็เพราะว่าโดยแท้จริงแล้วการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนอกเหนือไปจากการปรับปรุงสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศและการอยู่ดีกินดีของประชาชนแล้วยังเป็นเครื่องมือในการสร้าง

---

[๔] **การพัฒนา** แหล่งที่มา: https://www.im๒market.com สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

[๕] สนอง โลหิตวิเศษ. **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** ม.ป.ท., ม.ป.ป. แหล่งที่มา : http://en.wikipedia.org/wiki/Learning_community. สืบค้น ๗ มีนาคม ๒๕๖๑.

[๖] **พนักงานรัฐวิสาหกิจ** https://www.secnia.go.th › สืบค้น ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ความมั่นคงให้แก่ชุมชนด้วย การใช้คนและวัสดุให้เกิดประโยชน์อันถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายประเทศทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม[๗]

บุคลากรทางเศรษฐกิจภาคเอกชน หมายถึง หน่วยธุรกิจหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่เอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผสมผสานผลิตเป็นสินค้าหรือบริการแล้วนำไปขายให้แก่ผู้บริโภค หน่วยธุรกิจประกอบด้วยสมาชิก ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ผู้ผลิตและผู้ขายซึ่งหน่วยธุรกิจบางหน่วยทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้ขาย หรือทำหน้าที่เพียงอย่างเดียว เป้าหมายของผู้ผลิตคือ แสวงหากำไรสูงสุดหรือมีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดในธุรกิจนั้นหรือการมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับหรือธุรกิจมีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นต้น[๘]

บุคลากรทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง ผู้คนที่มีวิธีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกันยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่ามนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิดวิธีการโครงสร้างของสังคมสถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น[๙]

บุคลากรของวัด หมายถึง บรรพชิตได้แก่ พระภิกษุสงฆ์สามเณร แม่ชีรวมทั้งมีฆราวาสเช่นเด็กวัดเป็นต้น อยู่อาศัยในสถานที่ทางพระพุทธศาสนาซึ่งปกติมีพระอุโบสถพระวิหาร พระเจดีย์ประกอบกิจกรรมทางศาสนา

บุคลกรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในราชการไทยในอดีตมีชื่อเรียกว่า ข้าราชการครู ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการครูที่สังกัดการปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ข้าราชการครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานครูเทศบาล พนักงานครูองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันมี ๓ ประเภท **(๑) ผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา** ประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ (๑.๑) ครูผู้ช่วยในราชการส่วนท้องถิ่นมีตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็ก (หรือ ครู ผดด.) และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (หรือ หน.ศผด.) ซึ่งเทียบเท่าครูผู้ช่วย (๑.๒) ครู (๑.๓) อาจารย์ (๑.๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (๑.๕) รองศาสตราจารย์ (๑.๖) ศาสตราจารย์ **(๒) ผู้บริหารสถานศึกษาและ(๓) ผู้บริหารการศึกษา** ได้แก่ (๑) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (๒) ผู้อำนวยการสถานศึกษา (๓)รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา (๔)

---

[๗] **เศรษฐกิจภาคเอกชน** wiki.kpi.ac.th/index.php?title= รัฐวิสาหกิจ สืบค้น ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

[๘] **วัฒนธรรม** https://sites.google.com/site/outenzaa/1-neuxha-bth-reiyn/2-hnwy-sersthkic สืบค้น ๑๑ สิงหาคม๒๕๖๑

[๙] **บุคลกรทางการศึกษา** https://guru.sanook.com/3883/ สืบค้น ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา (๕)ตำแหน่งที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด[๑๐]

กรอบแนวคิด

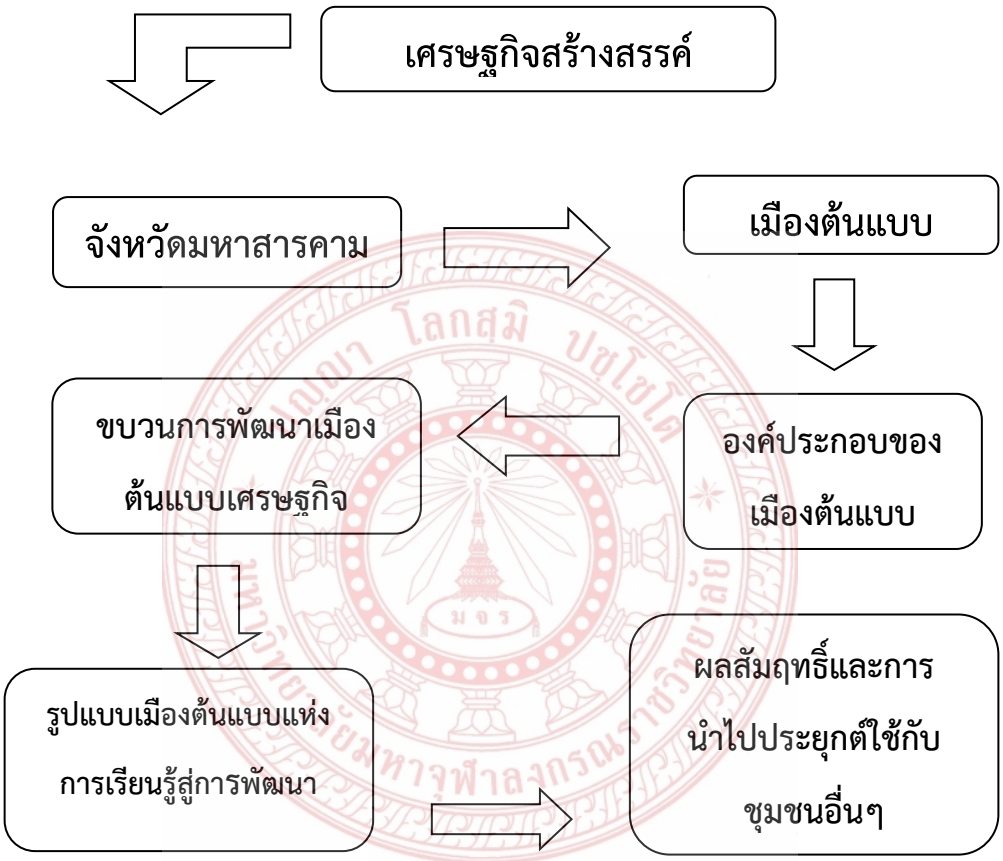

วิธีการดำเนินการวิจัยและสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interviews) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ ๑. เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเช่น หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารที่

---

[๑๑] ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา https://th.wikipedia.org/wiki/ สืบค้น ๑๑ สิงหาม ๒๕๖๑

แสดงถึงสัมพันธ์ถึงกระบวนการรูปแบบในการสร้างพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศเช่น สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยเช่น ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาครและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อสนับสนุนเมืองแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

ขั้นที่ ๒. กำหนดกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เป้าหมายคือ ในชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคามและชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่างได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ๕ คน กลุ่มเศรษฐกิจภาคเอกชน ๕ คน กลุ่มวัฒนธรรมและวัด ๕ คน กลุ่มบุคลากรภาครัฐวิสาหกิจ ๕ คน กลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ๕ คน ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขั้นที่ ๓. การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) การลงไปสนทนาสอบถามข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๕ กลุ่มนั้นในเขตพื้นของจังหวัดมหาสารคาม ๒ แห่งคือชุมชนเทศบาลเมืองมหาสารคามและชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง

ขั้นที่ ๔. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้การศึกษาข้อมูลในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีการลงไปเก็บข้อมูลในภาคสนาม (Field Study) เพื่อให้ได้แนวคิด หลักการความเป็นมา รูปแบบ กระบวนและการกำหนดนโยบายของชุมชนและองค์กรในพื้นที่เป้าหมาย โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบ ที่แสดงถึงความต้องการรูปแบบนโยบาย แนวคิด กระบวนการ แผนปฏิบัติงานของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม

ขั้นที่ ๕. การตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนไปตามลำดับดังนี้

๑. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือหัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าชุมชนหรือเจ้าคณะพระสังฆาธิการและประชาชนผู้ประกอบอาชีพอิสระทั่วไปซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายช่วยให้ข้อมูลหรือในการเข้าไปพบเพื่อขอสัมภาษณ์

๒. ผู้วิจัยออกเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีการตรวจสอบและวิเคราะห์ทันทีที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วบันทึกไว้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ คือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) จำนวน ๒๕ คน แล้วนำมาตรวจข้อมูลซ้ำจากการสอบถามพูดคุยสนทนาสัมภาษณ์ซ้ำนำเสนอการวิเคราะห์เป็นเชิงพรรณนาต่อไป

ขั้นที่ ๖.การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศเช่น สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย เช่น ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาครและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อสนับสนุนเมืองแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นขององค์กร ชุมชนรวมทั้งนักวิชาการ

๒) วิเคราะห์และสังเคราะห์จัดหมวดหมู่แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงสู่เมืองต้นแบบแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

๓) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาทำการวิเคราะห์ปัจจัยมูลฐานในการพัฒนาเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

๕) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์จากการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อนำเสนอรูปแบบของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่การพัฒนาเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศและประเทศไทยในเอกสารต่าง ๆ สามารถแบ่งประเภทรูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้อุตสาหกรรมเป็นฐาน (Industrial-based) ได้แก่ หสราชอาณาจักรซึ่งปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในสหราชอาณาจักรมีความเข้มแข็งคือนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมายให้ Department of Culture, Media and Sport (DCMP) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแล

๒. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นฐาน (Arts and Cultures-based) ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการส่งออกอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม (Cultural Content Industry) ไปยังประเทศต่าง ๆ ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนในเชิงนโยบายส่วนภาคธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่เป็นผู้ขับเคลื่อนแนวคิดสร้างสรรค์ สำหรับประเทศญี่ปุ่นและประเทศอินเดียก็ใช้ศิลปวัฒนธรรมแต่ไม่มีความโดดเด่นมากนัก

๓. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาในด้านสังคมของชุมชนซึ่งประสบกับการย้ายถิ่นฐานของสมาชิกและจำนวนประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยโดยเน้นสร้างให้เกิดความสามารถในการพึ่งพิงตนเองของชุมชนจากศักยภาพและทุนวัฒนธรรมที่มีในพื้นที่พร้อม ๆ กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

๔. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) ได้แก่ ประเทศอินเดียเพื่อมุ่งเน้นในการแก้ไขและลดปัญหาความยากจน การย้ายถิ่นฐานเข้ามากระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ของประชาชนในชนบทและการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในระดับจุลภาคแก่ท้องถิ่นและชุมชนเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ

๕. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้นโยบายของรัฐเป็นฐาน (Policy-based) ได้แก่ ประเทศมาเลเซียโดยรัฐได้วางนโยบายหลักในการปฏิรูปและพัฒนา ส่งเสริมคุณค่า ๘ ประการในสังคม สร้างความเป็นเลิศทางวัฒนธรรม ๘ ประการ การกำหนดภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติและการกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ๕ ประการของประเทศ

๖. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้พื้นที่หรือสถานที่เป็นฐาน (Area-based or Place-based) ได้แก่ ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทสาครของประเทศไทย

๗. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สินค้าและบริการเป็นฐาน (Product-based) ได้แก่ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรีของประเทศไทย

๘. รูปแบบเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นฐาน (Learning Community-based) ได้แก่ ชุมชนแห่งการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่ง สามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศ จุดเด่นของจังหวัดมหาสารคามคือจังหวัดมีโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชนภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่ ๑. ทุนความรู้คือ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนมากกว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ศึกษาวิจัย ๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์หมายถึง คนซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญคณาจารย์ นิสิต นักศึกษาปราชญ์ชาวบ้านมากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คนที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน ๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมอาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่างๆ ชุมชนวัฒนธรรมและชุมชนประวัติศาสตร์และยังมีอุทยานแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สนับสนุนความเป็นอัตลักษณ์แห่งตักกศิลาธานีหรือเมืองแห่งการเรียนรู้

สรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมสามารถสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑) หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๒) หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดีชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งมีความมุ่งมั่นมีคุณธรรมจริยธรรมบริหารงานโปร่งใส

๓) หลักการมีส่วนร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามมีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนมีสมาชิกชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเข้ามาร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ

๔) หลักของผู้มีส่วนได้เสียมีการสร้างความรู้สึกในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกันสร้างความตระหนักถึงการดูแลรักษาทะนุถนอมการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สื่อเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเพื่อใช้งานศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชนร่วมคิดร่วมปฏิบัติช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ ความคิดเห็นความรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด (Shared events and emotional connections)

๕) หลักการเรียนรู้ร่วมกันมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้นำผลเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลารวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๖) หลักความสนใจเนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (Fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพจะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธีหรือสิ่งใหม่หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

๗) หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีระบบการจัดเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชนรวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระบบเข้าใจได้ง่าย

๘) หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผลมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ

เครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชนต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรมวิชาการองค์ความรู้การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายประกอบด้วยอาณาบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรวมกันและมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เช่น ครอบครัว เครือญาติ มิตรสหาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ท้องถิ่นเป็นต้น

ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีแหล่งการเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตัวอย่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโคมินักของประเทศญี่ปุ่น (Kominkan CLCs : Kominkan Community Learning Centers) ที่มีชื่อเสียงทั่วโลกใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่เป็นส่วนของชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นทั่วประเทศ ชุมชนต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนสู่ความสมดุลพอเพียงส่งผลต่อความสุขความอบอุ่นของครอบครัว ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจสังคมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

อภิปรายผล

ในช่วงที่ผ่านมากระแสการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามแนวคิดสร้างสรรค์ในหลายประเทศดูเหมือนจะมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมในเมืองขนาดใหญ่เป็นหลัก โดยมักมองข้ามชุมชนหรือท้องถิ่นในชนบท อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไม่ควรถูกกำจัดอยู่แต่เพียงในเมืองเท่านั้นแต่ควรเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญในอุตสาหกรรมทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นการออกแบบเว็บไซต์ดนตรีหรือแม้แต่ในอุตสาหกรรมดั้งเดิม เช่น ภาคการผลิตหรือเกษตรกรรม โดยการใช้ความสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชนและท้องถิ่นมีความท้าทายอยู่ ๓ ประการคือ

๑. การตระหนักถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นรู้จุดเด่นจุดด้อยและสามารถเลือกทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์

๒. การติดต่อสื่อสารกับพื้นที่ใกล้เคียงหรือการเข้าถึงตลาดในเมืองขนาดใหญ่ต้องมีความรวดเร็วฉับไวและมีต้นทุนต่ำ ซึ่งในชุมชนหรือชนบทห่างไกลบางแห่งการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตยังมีอยู่อย่างจำกัด

๓. ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์อาจทำให้ผู้คนในชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ ขาดความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์

ในการศึกษานี้โดยการสังเคราะห์ผลจากการทบทวนและถอดบทเรียนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในต่างประเทศร่วมกับผลการวิเคราะห์เชิงลึกท้องถิ่นและชุมชนสร้างสรรค์ในบริบทของประเทศไทยและการถอดบทเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามทำให้พบองค์ประกอบ

หลัก ๆ และปัจจัยความสำเร็จที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในมิติการพัฒนาสังคมและชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในเชิงข้อเสนอแนะประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับสังคมและชุมชนแห่งงการเรียนรู้ของประเทศไทยดังนี้

๑. ผู้นำในชุมชนและวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน (Leader and Visions)

๒. แผนการขับเคลื่อนที่มุ่งเน้นเพื่อตอบโจทย์และเหมาะสมตามสภาพปัญหา

๓. ความต้องการที่มีในชุมชนและท้องถิ่น (Problem-based and Need-based Planning)

๔. ทุนจากภายในที่มีในชุมชนและท้องถิ่น (Local Capital)

๕. กระบวนการมีส่วนร่วมและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของความสร้างสรรค์ที่ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเทคโนโลยี

๖.องค์ความรู้ที่มีการต่อยอดจากฐานการวิจัย(Creativity on a Basis of Innovation, Technology Research-based Knowledge)

๕. เครือข่ายและพันธมิตรทั้งในระดับชุมชนด้วยกันและเครือข่ายในด้านวิชาการ

๖.กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ทั้งในด้านการจัดเก็บต่อยอดและถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา

๗. การส่งเสริมสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ในกระบวนการขับเคลื่อนกระบวนการและวิธีการมองทุนจากภายในชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยความหมายของทุนจากภายในในที่นี้ครอบคลุมทั้งทุนทางกายภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์สังคมวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความชำนาญเฉพาะด้านซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น เป็นตัวเชื่อมให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมและความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชนอันเป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน บทบาทของภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางในด้านการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อนในระดับมหภาคและภาครัฐในระดับท้องถิ่นในการวางแผนและให้การส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชนก็ถือเป็นอีกกลไกการขับเคลื่อนที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในช่วงของการเริ่มต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ก็ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ก็ดีเริ่มมีการเคลื่อนตัวบทบาทของภาครัฐควรเป็นในลักษณะของกำลังหนุน (Backup) ในการกระตุ้นการคิด (สร้างสรรค์) เองและทำเองของสมาชิกในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นผู้ไปกำหนดทิศทางและกรอบของการขับเคลื่อน

เนื่องจากโมเดลการพัฒนาที่เหมาะสมของแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างและหลากหลายกันไปตามบริบทและปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ การส่งเสริมในลักษณะของการให้ความรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดมิติการเรียนรู้ การสนับสนุนในด้านของการสร้างเครือข่ายของชุมชนและเครือข่ายทางด้านความรู้วิชาการ การช่วยเหลือในด้านกลไกของตลาดและการประชาสัมพันธ์ เป็นบทบาทในเชิงหนุนของภาครัฐที่จะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญต่อกระบวนการต่อยอดและการ ถ่ายทอดองค์ความรู้รวมถึงภูมิปัญญาของชุมชนทั้งในแนวขวาง (ระหว่างชุมชน) และแนวตั้ง (จากสมาชิกในชุมชนรุ่นหนึ่ง ไปยังอีกรุ่นหนึ่ง) นอกจากนี้ยังเป็นการเชื่อมโยงและขยายระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ท้องถิ่นและชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่ระดับที่ใหญ่ขึ้น ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศหรือระดับนานาชาติซึ่งเชื่อมโยงสู่ภาคการส่งออกหรือการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. **ข้อมูลการปกครอง.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

กรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์. **คู่มือการค้าและการลงทุนสหพันธรัฐมาเลเซีย.** กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๕.

การพัฒนาศักยภาพชุมชนวัฒนธรรมสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนเชียงใหม่เมืองสร้างสรรค์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.**จังหวัดมหาสารคามเมืองแห่งการเรียนรานรู้สู่การพัฒนาชุมชน.** ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

ครรชิต พุทธิโกษา. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.

เฉลิมพล แจ่มจันทร์และสวรัย บุณยมานนท์. **บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชนไทย**, ม.ป.ท. ๒๕๕๖.

ชัยชาญ ถาวรเวช. **โครงการศิลปากรพัฒนาเศรษฐกิจสรางสรรค์เพื่อความยั่งยืนของสังคมและชุมชน.** รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. ม.ป.ท. ๒๕๕๗.

_____. เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

_____. ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๐.

บุญชู บุญลิขิตศิริ. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๓

พูนลาภ อุทัยเลิศอรุณ. **ชุมชนนักปฏิบัติ.** ม.ป.ท. ๒๕๔๕.

ภัทรา ศรีสุโข และคณะ. **โครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบและเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับสำหรับวิสาหกิจชุมชนด้านอัญมณีและเครื่องประดับ.** ม.ป.ท. ๒๕๕๘.

มนฑิณี ยงวิกุล. **เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

มิ่งขวัญ คงเจริญ. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๓

ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์. **บีโอไอศึกษาความเป็นเลิศของ OVOP ญี่ปุ่นต้นฉบับ OTOP ของไทย,** ม.ป.ท. ๒๕๕๓.

เยาวลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔

วรลักษณ์ ชูกำเนิด. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ม.ป.ป. วิจิตร บุษบา มารมณ์และคณะ. **แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อความเท่าเทียมกันของคนในสังคมเมืองกรุงเทพมหานคร.** ม.ป.ท. ๒๕๕๖.

วิไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์.** ม.ป.ท. ๒๕๕๑.

ศุภวัลย์ พลายน้อย. **ชุมชนนักปฏิบัติ.** ม.ป.ท. ๒๕๔๗.

สนอง โลหิตวิเศษ. **การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของไทย.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สุชาดา น้ำใจดี. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๒.

สุนทร สุนันท์ชัย. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๔๓

สุมาลี สังข์ศรี. **การศึกษาตลอดชีวิต.** ม.ป.ท. ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้.** ม.ป.ท. ๒๕๕๘

อุไร จำปาวะดีและคณะ. **รูปแบบการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ทางแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลสุขภาพของชุมชนบ้างเชียงยืน หมู่ ๕ ตำบลเชียงยืนอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม.** ม.ป.ท. ๒๕๕๘.

อาคม เติมพิษยาไพสิฐ. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย.** ม.ป.ท. ๒๕๕๔.

ภาษาอังกฤษ

Baeker, Greg. ๒๐๐๘. Building a Creative Rural Economy. Municipal World. September.

_____.Creative Economy Report ๒๐๑๐.

Department of Culture. Media and Sport. ๒๐๐๘. Creative Britain: New Talents for the New Economy. London: Department of Culture. Media and Sport.

Florida, Richard.๒๐๑๐. Korea, Creativity, and the Great Reset.

Ramanathan, Sharada. ๒ ๐ ๐ ๘ . “Creative economy as a development strategy-the Indian perspective”, in Creative Economy as a Development Strategy”. A View of Developin Countries. United Nations. ๒ ๐ ๐ ๘ . Creative Economy Report.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

file:///I:/เศรษฐกิจสร้างสรรค์%๒๐มหาสาคาม/เศรษฐกิจสร้างสรรค์/proposal.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

https://sites.google.com/site/bankdisease/naeana-canghwadmhasarkham/ canghwad-mhasarkham-meuxng-haeng-kar-reiyn-ru-su-kar-phathna-chumchn-Learning-city-towards-community-development. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

http://www.web.msu.ac.th/ssystem/msuhotnews/detailnews.php?hm=&hotnewsid=๒๖๐๒&uf=&qu=. สืบค้น ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

http://๒๐๒.๒๘.๓๒.๔๖/msk/?page_id=๕๖. สืบค้น๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

www.econ.nida.ac.th/index.php?option=com_content...id สืบค้น ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

http://www.unctad.org/en/docs/ditc๒๐๐๘๒cer_en.pdf (August ๓๐, ๒๐๑๖)

http://www.creativeclass.com/creative_class/๒๐๑๐/๐๕/๑๙/ Korea-creativity-And-the-great-reset/. (August ๓๐, ๒๐๑๖).

http://www.unctad.org/en/docs/ditc๒๐๐๘๒cer_en.pdf (August ๓๐, ๒๐๑๖)

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลงานวิจัยไปใช้

๑) กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาบูรณาการเข้ากับรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยและในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องได้เช่นในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันเป็นต้น

๒) กิจกรรมด้านวิชาการ

สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมด้านวิชาการเช่น การพัฒนาทักษะในด้านการทำวิจัยแก่นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานีและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เช่นการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อการเก็บข้อมูลเป็นต้น

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางไว้	การดำเนินการ	ผลที่ได้
๑ เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ	ศึกษาเอกสารเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ	ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารที่แสดงถึงสัมพันธ์ถึงกระบวนการรูปแบบในการสร้างพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศเช่น สหราชอาณาจักร ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดียและประเทศมาเลเซีย	ได้องค์ความรู้เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ
๒ เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย	ศึกษาเอกสารต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย	ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารที่แสดงถึงสัมพันธ์ถึงกระบวนการรูปแบบในการสร้างพัฒนาเมืองต้นแบบ	ได้องค์ความรู้เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย

		เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยเช่น ชุมชนอัมพวาจังหวัดสมุทรสาครและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจังหวัดปราจีนบุรี	
๓ เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดหาสารคาม	ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล	ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารที่แสดงถึงสัมพันธ์ถึงกระบวนการรูปแบบในการสร้างพัฒนาเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามแล้วลงพื้นที่เก็บข้อมูล	ได้องค์ความรู้เมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

ภาคผนวก ง หนังสือราชการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มงานบริการการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี **โทร./แฟกซ์ :** ๐-๔๕๔๒-๒๑๕๓

ที่ ศธ ๖๑๓๙/๑๔ **วันที่** ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูวุฑฒิธรรมบัณฑิต,ผศ.ดร.

เนื่องด้วย **พระมหาไสว** ฉายา **สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำงานวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมบันทึกนี้แล้ว หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติคุโณภาส)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มงานบริการการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี **โทร./แฟกซ์ :** ๐-๔๕๔๒-๒๑๕๓

ที่ ศธ ๖๑๓๙ /๑๔ **วันที่** ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวฑฺฒโน,ผศ.ดร.

เนื่องด้วย **พระมหาไสว** ฉายา **สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำงานวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมบันทึกนี้แล้ว หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติคุโณภาส)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มงานบริการการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี **โทร./แฟกซ์ :** ๐-๔๕๔๒-๒๑๕๓

ที่ ศธ ๖๑๓๙ /๑๔ **วันที่** ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. บุญเลิศ ราโชติ

เนื่องด้วย **พระมหาไสว** ฉายา **สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำงานวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมบันทึกนี้แล้ว หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติคุโณภาส)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มงานบริการการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี **โทร./แฟกซ์ :** ๐-๔๕๔๒-๒๑๕๓

ที่ ศธ ๖๑๓๙ /๑๔ **วันที่** ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, ดร.

เนื่องด้วย **พระมหาไสว** ฉายา **สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำงานวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมบันทึกนี้แล้ว หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

(พระครูกิตติคุโณภาส)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร. คมคาย อุดรพิมพ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายณัฐพงษ์ สุนาโท ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ อบจ. มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นางนงนิตย์ สิทธิสาร รองปลัด อบจ.มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นางณัฐชา แก้วมรินทร์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต อบจ. มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสุรภีร์ ค่ายหนองสวน ผู้อำนวยการกองการศึกษาฯ อบจ. มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร หัวหน้าเจ้าหน้าที่การไฟฟ้าอำเภอเมืองมหาสารคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร หัวหน้าเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์ อำเภอเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร หัวหน้าเจ้าหน้าที่การประปาอำเภอเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้จัดการบริษัทการขนส่งจำกัดอำเภอเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้จัดการธนาคารออมสิน สาขาอำเภอเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร. ฉลอง พันจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายเกษม ไชยรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระเทพสิทธาจารย์ วัดมหาชัยพระอามรามหลวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระครูวินัยวรญาณ เจ้าอาวาสวัดป่าศรัทธาธรรม อ.กันทรวิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระครูโกวิทปริยัติกิจ เจ้าอาวาสวัดประชาบำรุง อ.เมือง จ.มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสุทธิชัย อิงคยกุล ผู้อำนวยการสำนักพุทธฯ จ.มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
อุบลฯ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม จ.มหาสารคาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร **นายธนวัฒน์ อุดรพิมพ์**

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวพิมพ์มิชชา สงตลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวชุติมา ภพไตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายทรงเกียรติ จันทรสามาถ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **“ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม”** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ที่ ศธ ๖๑๓๙/

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี กิโลเมตรที่ ๘
ถนนสมเด็จ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร **นางสาวจงจิตร จันทรสามารถ**

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย **พระมหาไสว สิริปญฺโญ** นามสกุล **เถาว์ยา** อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สังกัดวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้ทำวิจัย เรื่อง **"ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม"** ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัส MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖ โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ต่อ Key informants ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัย จึงขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย หวังว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติคุโณภาส)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุบลราชธานี

ติดต่อประสานงาน
พระมหาไสว สิริปญฺโญ
Mobile Phone: ๐๙ ๙๓๔๗๘๔ ๕๑

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง ข้อมูลนี้ใช้ในงานวิจัยไม่มีผลใด ๆ ต่อผู้ให้สัมภาษณ์ โปรดตอบตามจริง จะเป็นพระคุณยิ่ง เพื่อใช้อ้างอิงและเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล ของผู้ให้สัมภาษณ์

.....

ตำแหน่งงานปัจจุบัน

.....

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

.....

ส่วนที่ ๒ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่สัมภาษณ์

๑. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศอย่างไร

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่า เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่านคิดว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๔. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจังหวัดมหาสารคามสมควรเป็นเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนา

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสังเกตเพิ่มเติมของผู้สัมภาษณ์ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

ผู้สัมภาษณ์

...../...../.....

ปัญญา โลกเสมิ ปชโยโต
มจร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

แบ่งกลุ่มสัมภาษณ์และรูปภาพกิจกรรม
กำหนดการสัมภาษณ์ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์
พื้นที่ภาคสนามอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

กลุ่มที่ ๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ (อบจ.มหาสารคาม)

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ดร.คมคาย อุดรพิมพ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

๒. นายณัฐพงษ์ สุนาโท ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ

๓. นางนงนิตย์ สิทธิสาร รองปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม (คนที่๑)

๔. นางณัฐชา แก้วมรินทร์ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต

๕. นายสุรภีร์ ค่ายหนองสวน ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

รายชื่อผู้เข้าสัมภาษณ์

๑. พระณัทวุธ ฐานยุตฺโต

๒. พระสิทธิชัย กิตฺติญาโณ

๓. พระมหาปิญพน คุณวิญญู

๔. นายณัฐพล บุญเลิศ

กลุ่มที่ ๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๐.๓๐ น. สัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคาม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

๑. หัวหน้าเจ้าหน้าที่การไฟฟ้า

๒. หัวหน้าเจ้าหน้าที่องค์การโทรศัพท์

๓. หัวหน้าเจ้าหน้าที่การประปา

๔. ผู้จัดการบริษัทการขนส่งจำกัด

๕. ผู้จัดการธนาคารออมสิน

รายชื่อผู้เข้าสัมภาษณ์

๑. พระธนัย กลฺยาณกิตฺติ

๒. พระสมพงษ์ สุทฺธจิตฺโต

๓. พระมหาพรชัย ปภสฺสรชโย

กลุ่มที่ ๓ เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. สัมภาษณ์บุคคลากรทางการศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

๑. รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๒. ผศ. ดร. ฉลอง พันจันทร์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๓. นายเกษม ไชยรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม

๔. ผู้อำนวยการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม

รายชื่อผู้เข้าสัมภาษณ์

๑. พระมหาอนุชา ชยเมธี

๒. นางสาวณัฐจีตา พรมชาติ

๓. นางสาวพนิดา โพธิสาน

กลุ่มที่ ๔ เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. สัมภาษณ์บุคคลากรด้านวัฒนธรรมและวัดในจังหวัดมหาสารคาม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

๑. พระเทพสิทธาจารย์ วัดมหาชัยพระอามรามหลวง

๒. เจ้าอาวาสวัดศรีสวัสดิ์ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

๓. พระครูโกวิทปริยัติกิจ เจ้าอาวาสวัดประชาบำรุง อำเภอเมือง จ.มหาสารคาม

๔. นายสุทธิชัย อิงคยกุล ผู้อำนวยการสำนักพุทธศาสนาจังหวัดมหาสารคาม

๕. ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม

รายชื่อผู้เข้าสัมภาษณ์

๑. พระมหาเบญจา สิทฺธิเมธี

๒. พระบุญล้อม จารุธมฺโม

๓. สามเณรจิรโชติ นามวงษา

กลุ่มที่ ๕ เวลา ๑๔.๓๐-๑๕.๓๐ น. สัมภาษณ์บุคลากรด้านเศรษฐกิจภาคเอกชนใน จ. มหาสารคาม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

๑. นายธนวัฒน์ อุดรพิมพ์

๒. นางสาวพิมพ์มิชชา สงตลาด

๓. นางสาวชุติมา ภพไตร

๔.นายทรงเกียรติ จันทรสามารถ

๕. นางสาวจงจิตร จันทรสามารถ

รายชื่อผู้เข้าสัมภาษณ์

๑. พระมหาสมคิด สมจิตฺโต

๒. พระส่ง ปชฺโชโต

๓. พระสันติ ปญฺญาวโร

ประมวลภาพกิจกรรมการวิจัย

๑. สัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

๒. สัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคาม

๓. สัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

๔. สัมภาษณ์บุคคลากรด้านวัฒนธรรมและวัดในจังหวัดมหาสารคาม

๕. สัมภาษณ์บุคลากรด้านเศรษฐกิจภาคเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม

๖. สัมภาษณ์บุคลากรทางศาสนาในจังหวัดมหาสารคาม

แบบสรุปโครงการวิจัย

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณาราชวิทยาลัย

สัญญาเลขที่ ว.๐๙๖/๒๕๖๒ (MCU RS ๖๑๐๗๖๑๐๙๖)

ชื่อโครงการวิจัย ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

หัวหน้าโครงการ พระมหาไสว สิริปญฺโญ (เถาว์ยา)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ดงบั้งไฟ หมู่ ๑ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐ โทร. ๐๙๙๓๔๗๘๔๕๑

E-mail: sawaith2015@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยอัตราการเติบโตจะอยู่ที่ ๓.๓-๓.๖ % ในปีหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐) ท่ามกลางแรงกดดันเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นจากราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ที่ปรับตัวสูงขึ้นเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาและเศรษฐกิจประเทศกำลังพัฒนามีอัตราการเติบโตสูงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงตัวเลขเฉลี่ยจีดีพีโลกให้ปรับตัวดีขึ้นคาดว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ระดับ ๑.๘-๒ % ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศตลาดเกิดใหม่มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ ๔.๖-๕ % ระบบการค้าโลกจะเผชิญแรงกดดันของลัทธิกีดกันทางการค้าและความเป็นชาตินิยมทางเศรษฐกิจมากขึ้น กระแสโลกาภิวัฒน์การเปิดเสรีจะหันมาให้น้ำหนักกับการทำข้อตกลงทางการค้าและหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจแบบทวิภาคีมากขึ้นกว่าระบบพหุภาคีความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรปจะถูกสั่นคลอนโดยพรรคการเมืองขวาจัดหรือซ้ายจัดที่กำลังก้าวเข้ามามีอำนาจของรัฐบาลในยุโรปหลายประเทศ

กลุ่มประเทศอาเซียนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยที่ ๕-๖ % โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่ามีอัตราการเติบโตสูงต่อเนื่อง ส่งผลบวกต่อการค้าชายแดนภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ปีหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐) น่าจะเป็นปีที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวดีที่สุดในรอบสี่ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (เศรษฐกิจไทยเติบโตได้ ๖.๕ % ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลังมหาอุทกภัยน้ำท่วม) โดยคาดการณ์ว่าอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยโดยภาพรวมจะอยู่ที่ ๓.๖-๔.๒ % ภาคการลงทุนเอกชนและภาคการท่องเที่ยวจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญภาคส่งออกฟื้นตัวเป็นบวกเล็กน้อยและภาคการบริโภคกระเตื้องขึ้นต่อเนื่อง ดุลการค้าเกินดุลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ ๓๓.๖ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลไม่ต่ำกว่า ๔๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ การนำเข้าเพื่อการลงทุนมากขึ้นอัตรา

เงินเฟ้อสูงขึ้นจากราคาพืชผลเกษตร การปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำและราคาพลังงานโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่แล้ว กิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากจะเป็นปีที่จะมีการเลือกตั้งโดยคาดว่า ภาคการลงทุนโดยรวมจะเติบโตได้อย่างน้อย ๕.๕ % การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่ำ ๓ % การส่งออกเริ่มฟื้นตัวทำให้กำลังการผลิตลดลงและเริ่มกระตุ้นให้เกิดความต้องการลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิต ความมีเสถียรภาพในระยะเปลี่ยนผ่านทำให้เกิดความมั่นใจของนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของบรรษัทข้ามชาติที่ต้องการใช้ไทยเป็นฐานการผลิตส่งออกในประชาคมอาเซียนเริ่มขยับเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น การลงทุนก่อสร้างของเอกชนมีความสัมพันธ์ตามการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบคมนาคมขนส่ง หากมีความคืบหน้าตามเป้าหมายจะดึงให้การลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงทางบวก (Positive Correlation) กับการขยายตัวของภาคส่งออก ภาคบริโภคกระเตื้องขึ้นโดยขยายตัวได้ที่ระดับ ๒.๕-๓ % ภาคการบริโภคฟื้นตัวไม่มากเพราะระดับรายได้ประชาชนโดยทั่วไปไม่เพิ่มขึ้นมาก ความไม่มั่นคงในงานลดลงจากการนำเทคโนโลยีมาทดแทนในการทำงานมากขึ้น ตำแหน่งงานในอุตสาหกรรมหรือกิจการที่มีภาวะฟองสบู่ เช่น สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะทีวีดิจิตอล ธุรกิจโฆษณาประชาสัมพันธ์ กิจการอุดมศึกษา กิจการธนาคารธุรกิจการเงินแบบเดิมเป็นต้น นอกจากนี้ภาคการบริโภคยังได้รับผลกระทบจากหนี้ครัวเรือนที่ยังอยู่ในระดับสูง การนำเงินรายได้ในอนาคตมาบริโภครวมทั้งมาตรการกระตุ้นการบริโภคโดยลดหย่อนภาษีกระตุ้นการบริโภคได้เพียงชั่วคราวระยะสั้นและได้ทำ Stock Inventory เก็บไว้จำนวนมากในภาคครัวเรือนและส่งผลให้ตัวเลขภาคการบริโภคชะลอลงอย่างชัดเจนในไตรมาสแรกปี พ.ศ. ๒๕๖๐

เศรษฐกิจระดับมหภาคจะกระเตื้องขึ้นได้จึงควรเร่งพัฒนาเศรษฐกิจระดับจุลภาค แนวคิดที่น่าสนใจมากที่สุดในตอนนี้คือ แนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้สนองนโยบายรัฐบาลดำเนินการเฟ้นหา ๑๐ จังหวัดเพื่อปั้นโครงการเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อแก้วิกฤติเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ประชาชนได้ค้นหาจังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเป็นอีกโครงการหนึ่งภายใต้นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลที่จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นและส่งเสริมให้คนไทยมีความตื่นตัวและสร้างสรรค์นวัตกรรมและการจัดการธุรกิจในรูปแบบใหม่โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับภาคประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยจะพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพเป็นเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทั่วประเทศไทย และคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปพัฒนาสร้างจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าหรือบริการของจังหวัดซึ่งจะมีส่วนในการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย

นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เปลี่ยนจากสิ่งที่เรียกว่า มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Value Added Economy) ไปเป็นมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy) โดยมีหลักในการดำเนินการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. การบริหารจัดการทุนในที่นี้หมายถึงทุนทางวัฒนธรรม (Culture) หรือทุนทางบุคลากร

๒. กระบวนการในการนำทุนนั้นมาทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการที่มีความต่าง (Differentiated Product or services Proceed) เพื่อสร้างมูลค่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation Economy)

๓. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ทำให้เกิดข้อได้เปรียบ และความแตกต่างทางเศรษฐกิจ

การดำเนินการหลักทั้งสามประการนี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้การไหลเวียนทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลกเข้ามาสู่ท้องถิ่นและชุมชนซึ่งหมายถึงการจ้างงานการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายของแหล่งทุนจากทั่วโลกมายังท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจสำหรับแนวทางในการคัดเลือกเมืองต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีดังนี้

๑. เมืองที่มีต้นทุนและปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาพื้นบ้านแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าที่มีเอกลักษณ์

๒. เมืองที่มีอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน เช่น มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม งานฝีมือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการออกแบบ

ผู้วิจัยจึงเลือกเมืองต้นแบบเพื่อศึกษาวิจัย ๑ เมืองคือจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาชุมชน (Learning City towards Community Development) หรือจะเรียกอีกอย่างว่าเมืองตักสิลา เมืองแห่งการศึกษา เพราะเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายประการ คนมหาสารคามเป็นคนที่มีความดีงามและเพียบพร้อมด้วยภูมิความรู้มากมายวิวัฒนาการของบ้านเมืองพัฒนาการของผู้คนและสังคมก้าวหน้ามีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายรักสันติเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ มหาสารคามเป็น จังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขามีแม่น้ำชีไหลผ่านการเป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางของภาคอีสาน ประกอบกับเป็นเมืองสงบ จึงเหมาะกับการเป็นที่ตั้งสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับจึงเป็นที่มาของเมืองแห่งการศึกษาหรือตักสิลานคร จุดเด่นความเป็นตักสิลานครคือ จังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดหลายแห่ง สามารถผลิตทรัพยากรแรงงานระดับคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการทางเทคโนโลยีและธุรกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาประเทศจึงเป็นจุดเด่นของมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้ส่งโครงการเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชนภายใต้แนวคิด ๓ ส่วน ได้แก่

๑. ทุนความรู้ หมายถึง ภูมิปัญญาเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์จากสถาบันการศึกษาต่าง

ๆเช่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนมากว่า ๑,๐๐๐ หลักสูตรเพื่อพัฒนาการศึกษาเรียนรู้การวิจัย

๒. ทุนทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง คนซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน มากว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน ที่จะขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนาชุมชน

๓. ชุมชนซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม อาชีพเสริมเป็นการผลิตสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ ชุมชนวัฒนธรรมและชุมชนประวัติศาสตร์

ซึ่งทั้งสามส่วนได้หล่อหลอมองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการให้เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของจังหวัดมหาสารคาม โดยได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและทำการศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาของจังหวัดมหาสารคามที่จะเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ ที่คิดจะพัฒนาผลิตภัณฑ์การบริการ เพื่อความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและส่งเสริมอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ด้วยชุมชนของตัวเองต่อไป

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของต่างประเทศ
๒. เพื่อศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย
๓. เพื่อเสนอรูปแบบเมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ของจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

สรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมสามารถสรุปหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑) หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๒) หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดีชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็งมีความมุ่งมั่นมีคุณธรรมจริยธรรมบริหารงานโปร่งใส

๓) หลักการมีส่วนร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามมีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนมีสมาชิกชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเข้ามาร่วมคิดร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ

๔) หลักของผู้มีส่วนได้เสียมีการสร้างความรู้สึกในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกันสร้าง

ความตระหนักถึงการดูแลรักษาทะนุถนอมการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สื่อเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเพื่อใช้งานศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชนร่วมคิดร่วมปฏิบัติช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ ความคิดเห็นความรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด (Shared events and emotional connections)

๕) หลักการเรียนรู้ร่วมกันมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้นำผลเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลารวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

๖) หลักความสนใจเนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (Fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพจะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธีหรือสิ่งใหม่หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

๗) หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีระบบการจัดเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชนรวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระบบเข้าใจได้ง่าย

๘) หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผลมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชนต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรมวิชาการองค์ความรู้การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายประกอบด้วยอาณาบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรวมกันและมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เช่น ครอบครัว เครือญาติ มิตรสหาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ท้องถิ่นเป็นต้น

ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีแหล่งการเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตัวอย่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโคมินักของประเทศญี่ปุ่น (Kominkan CLCs : Kominkan Community Learning Centers) ที่มีชื่อเสียงทั่วโลกใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่เป็นส่วนของชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นทั่วประเทศ ชุมชนต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้มีทักษะและกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนสู่ความสมดุลพอเพียงส่งผลต่อความสุข ความอบอุ่นของครอบครัว ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจสังคมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาบูรณาการเข้ากับรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยและในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องได้

๒) สามารถนำองค์ความรู้เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไปประยุกต์ในองค์กรชุมชนสังคมและประเทศได้

๓) สามารถนำองค์ความรู้เมืองต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาไปประยุกต์ในองค์กรชุมชนสังคมและประเทศได้

๔) สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมด้านวิชาการเช่น การพัฒนาทักษะในด้านการทำวิจัยแก่นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานีและสถาบันการศึก ษาอื่น ๆ เช่นการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อการเก็บข้อมูลเป็นต้น

การประชาสัมพันธ์

กำลังดำเนินการตีพิมพ์บทความวิจัยลงในวารสาร ICT และเผยแพร่

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

ชื่อ พระมหาไสว เถาว์ยา (สิริปญฺโญ)

วันเกิด ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

สถานที่อยู่ปัจจุบัน วัดมงคลโกวิทาราม เลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลปทุม อำเภอเมือง อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ดงบั้งไฟ หมู่ ๑ ตำบลกระโสบ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

ตำแหน่งหน้าที่ อาจารย์อัตราจ้าง ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ประวัติการศึกษา ๒๕๕๓ พุทธศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒๕๕๖ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒๕๕๗ สอบไล่ได้เปรียญธรรม ๗ ประโยค สำนักเรียนวัดโมลีโลกยาราม กรุงเทพมหานคร

ผลงานทางวิชาการ

หนังสือ

พระมหาไสว เถาว์ยา. **ภาษาอังกฤษชั้นสูง. (พิมพ์ครั้งที่ ๑).** อุบลราชธานี : วิทยาการพิมพ์, ๒๕๖๐.

งานวิจัย

พระมหาไสว สิริปญฺโญ. **ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.** สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

บทความทางวิชาการ

พระมหาไสว สิริปญฺโญ. **ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.** A study model city of creative economy For development the learning communities: Case study Mahasarakham province. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

ผู้ร่วมวิจัยที่ ๑

ชื่อ พระครูสมุห์เฉวียน กตปุญฺโญ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี
ดงบั้งไฟ หมู่ ๑ ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

ตำแหน่งหน้าที่ อาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ประวัติการศึกษา พุทธศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
M.A. (Sociology) India
Ph.D. (Sociology) India

ผู้ร่วมวิจัยที่ ๒

๑. ชื่อผู้วิจัย (ภาษาไทย) : นายไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน
(ภาษาอังกฤษ) : Mr.chaiyasit udomchokenamorn

๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน :

๓. วัน เดือน ปีเกิด ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓

๔. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านทุ่งเกษม เลขที่ ๓๔ หมู่ที่ ๕ ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

๕.ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาโท : รป.ม. (การบริหารจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ปริญญาโท : พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปริญญาเอก : (ศึกษาอยู่) รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๖.การงานบริการการศึกษา

- ครูผู้ช่วยสอนวิชาภาษาถิ่น (Dialect) อักษรธรรมอีสาน ในระบบและนอกระบบ
- วิทยากรผู้ช่วย เรื่องภาษาถิ่น อักษรธรรมอีสาน ทั่วไป
- ตรวจพระไตรปิฎก ฉบับอักษรธรรมอีสาน (มจร.) อ่านภาษาบาลีและอักษรธรรมในช่วงปลาย
- พิมพ์ อ่าน เอกสาร ตำราเรียนอักษรธรรมอีสานและอื่นๆ

-อาจารย์ผู้ช่วยภาควิชาภาษาถิ่น (**Dialects**) อักษรธรรมอีสาน (๒๕๕๔-ถึงปัจจุบัน)

-อาจารย์ผู้สอน คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสศาสตร์ (ปี ๒๕๕๗-ปัจจุบัน)

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๙. **“รูปแบบการใช้อำนาจทางการปกครองรัฐที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานเรื่องเสียวสวาสดิ์ (The Political Power Using Forms on the Isan Literature of Siewsawasdi)” วารสารใบลาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,** ๑ (๑) : มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๙. **“การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธ (The administrative developed by Buddhist)” วารสารใบลาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,** ๑ (๒) : กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๖. **โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุความเชื่อชาวพุทธที่มีต่อศาลดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุบลราชธานี.** (งบประมาณประจำปี ๒๕๕๖ : แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๘. **โครงการวิจัยศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรมอักษรธรรมอีสาน**. (งบประมาณประจำปี ๒๕๕๘ : แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมวิจัย ๒๕๕๓ **เรื่องบทบาทของวัดและชุมชนในการอนุรักษ์ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี** (แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน **"ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์มูลกัจจายนะอักษรธรรมอีสาน"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย**"ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์ปฐมสมโพธิกถา อักษรธรรมอีสาน** จังหวัดอุบลราชธานี"
ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวชายแดนกัมพูชา ลาว ไทย"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
(แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"ศึกษาการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุตามหลักพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
(แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการทุพพล**

ภาพของชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี" ปีงบประมาณ ๒๕๕๙

(แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

๘. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ : ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Word, Excel, Power

Point,โปรแกรม SPSS

๙. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตอุบลราชธานี ตำบลกระโสบ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๘๗-๒๔๓๘๘๕๖ , ๐๘๐-๗๒๔๗๖๕๘ Email-chaiyasit_ae@hotmail.com